

Energipolitikens inriktning

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till övergripande mål för energipolitiken med innebörden att den ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Därutöver tillstyrker utskottet regeringens förslag om mål för andelen förnybar el som innebär att elproduktionen ska vara helt förnybar 2040. Förslaget i propositionen om ett mål för energi-effektivisering tillstyrks också av utskottet. Målet är att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP). Utskottet anser också att riksdagen ska bifalla regeringens förslag om att upphäva vissa tidigare beslutade riksdagsbindningar som gäller riktlinjer för energipolitiken.

Regeringens förslag i propositionen bygger på den överenskommelse om energipolitiken som slöts mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna i juni 2016 och som därefter även låg till grund för de förslag som Energikommisionen presenterade i början av 2017.

Samtliga motionsyrkanden som behandlas i ärendet avstyrks av utskottet. I betänkandet finns 36 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Regeringens proposition 2017/18:228 Energipolitikens inriktning.

Tre motioner som har väckts med anledning av propositionen.

Cirka 80 motionsyrkanden om energipolitik från den allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Bakgrund och propositionens huvudsakliga innehåll	8
Utskottets överväganden.....	9
Energipolitikens inriktning	9
Propositionen	9
Motionerna.....	12
Vissa kompletterande uppgifter	17
Utskottets ställningstagande.....	23
Förnybar energi	25
Motionerna.....	25
Vissa kompletterande uppgifter	30
Utskottets ställningstagande.....	41
Energieffektivisering.....	44
Motionerna.....	44
Vissa kompletterande uppgifter	46
Utskottets ställningstagande.....	49
Kärnkraft	50
Motionerna.....	50
Vissa kompletterande uppgifter	53
Utskottets ställningstagande.....	56
Energiforskning	57
Motionerna.....	57
Vissa kompletterande uppgifter	59
Utskottets ställningstagande.....	59
Nät- och elmarknadsfrågor	60
Motionerna.....	60
Vissa kompletterande uppgifter	62
Utskottets ställningstagande.....	65
Gasfrågor	66
Motionerna.....	66
Vissa kompletterande uppgifter	69
Utskottets ställningstagande.....	73
Värmefrågor	75
Motionerna.....	75
Vissa kompletterande uppgifter	76
Utskottets ställningstagande.....	78
Vissa övriga frågor	80
Motionerna.....	80
Vissa kompletterande uppgifter	83
Utskottets ställningstagande.....	87
Reservationer	90
1. Energipolitikens mål, punkt 1 (SD)	90
2. Energipolitikens mål, punkt 1 (L).....	92
3. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 2 (SD).....	93
4. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 2 (V).....	94
5. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 2 (L)	95

6. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 2 (KD).....	96
7. Förnybar energi, punkt 3 (M).....	98
8. Förnybar energi, punkt 3 (SD).....	99
9. Förnybar energi, punkt 3 (C).....	101
10. Förnybar energi, punkt 3 (V).....	103
11. Förnybar energi, punkt 3 (L).....	105
12. Förnybar energi, punkt 3 (KD).....	107
13. Energieffektivisering, punkt 4 (SD).....	108
14. Energieffektivisering, punkt 4 (V).....	109
15. Energieffektivisering, punkt 4 (KD).....	111
16. Kärnkraft, punkt 5 (SD).....	112
17. Kärnkraft, punkt 5 (V).....	113
18. Kärnkraft, punkt 5 (L).....	114
19. Energiforskning, punkt 6 (M).....	116
20. Energiforskning, punkt 6 (SD).....	117
21. Energiforskning, punkt 6 (KD).....	118
22. Nät- och elmarknadsfrågor, punkt 7 (SD).....	119
23. Nät- och elmarknadsfrågor, punkt 7 (L).....	121
24. Gasfrågor, punkt 8 (M).....	121
25. Gasfrågor, punkt 8 (SD).....	123
26. Gasfrågor, punkt 8 (C).....	124
27. Gasfrågor, punkt 8 (V).....	125
28. Gasfrågor, punkt 8 (L).....	126
29. Gasfrågor, punkt 8 (KD).....	127
30. Värmefrågor, punkt 9 (M).....	128
31. Värmefrågor, punkt 9 (L).....	129
32. Värmefrågor, punkt 9 (KD).....	129
33. Vissa övriga frågor, punkt 10 (M).....	130
34. Vissa övriga frågor, punkt 10 (SD).....	131
35. Vissa övriga frågor, punkt 10 (C).....	132
36. Vissa övriga frågor, punkt 10 (KD).....	133
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	135
Propositionen.....	135
Följdmotionerna.....	135
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18.....	136

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Energipolitikens mål**

Riksdagen godkänner regeringens förslag till

1. övergripande mål för energipolitiken,
2. mål för andelen förnybar elproduktion,
3. mål för effektivare energianvändning,
4. upphävande av riksdagsbindningar avseende riktlinjer för energipolitiken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:228 punkterna 1–4 och avslår motionerna

2017/18:3858 av Betty Malmberg (M),

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2017/18:4149 av Maria Weimer m.fl. (L).

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (L)

2. **Övrigt om energipolitikens inriktning**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2,

2017/18:931 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11 och 13,

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17,

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1 och

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 2, 13, 15, 20 och 23.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (L)

Reservation 6 (KD)

3. **Förnybar energi**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 11 och 19,

2017/18:1675 av Stina Bergström (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 18 i denna del,

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 10, 12–14 och 16–18,
2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37,
2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 9,
2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 8 och
2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 7 (M)
Reservation 8 (SD)
Reservation 9 (C)
Reservation 10 (V)
Reservation 11 (L)
Reservation 12 (KD)

4. Energieffektivisering

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 29,
2017/18:1210 av Peter Helander (C) yrkande 1,
2017/18:2293 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,
2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,
2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 54,
2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 9 och
2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 13 (SD)
Reservation 14 (V)
Reservation 15 (KD)

5. Kärnkraft

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 10,
2017/18:1417 av Lars Eriksson (S),
2017/18:2003 av Erik Ottoson (M) yrkande 2,
2017/18:2034 av Jörgen Andersson (M),
2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 18 i denna del,
2017/18:3229 av Michael Svensson (M),
2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 19,
2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 16 och
2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 16 (SD)
Reservation 17 (V)
Reservation 18 (L)

6. Energiforskning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,
 2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 8,
 2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande
 19,
 2017/18:3897 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 och
 2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 19 (M)

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (KD)

7. Nät- och elmarknadsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15 och
 2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5–
 7 och 10.

Reservation 22 (SD)

Reservation 23 (L)

8. Gasfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,
 2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 20
 och 25,
 2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M),
 2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V) yrkande 8,
 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del,
 2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 11,
 2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 39 och
 2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 30.

Reservation 24 (M)

Reservation 25 (SD)

Reservation 26 (C)

Reservation 27 (V)

Reservation 28 (L)

Reservation 29 (KD)

9. Värmefrågor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1516 av Lars Beckman (M),
 2017/18:2453 av Jan R. Andersson (M),
 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del,
 2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 10 och
 2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12.

Reservation 30 (M)

Reservation 31 (L)

*Reservation 32 (KD)***10. Vissa övriga frågor**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 26,

2017/18:1521 av Carl-Oskar Bohlin (M),

2017/18:1683 av Jan Lindholm (MP),

2017/18:1719 av Jan Lindholm (MP),

2017/18:1870 av Suzanne Svensson (S),

2017/18:3024 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,

2017/18:3399 av Betty Malmberg (M),

2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 7 och 8,

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 16 och

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 16.

Reservation 33 (M)

Reservation 34 (SD)

Reservation 35 (C)

Reservation 36 (KD)

Stockholm den 7 juni 2018

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjalmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Hans Rothenberg (M), Per-Arne Håkansson (S), Josef Fransson (SD), Hanif Bali (M), Anna Wallén (S), Lise Nordin (MP), Mattias Jonsson (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Maria Weimer (L), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Patrik Engström (S), Sofia Fölster (M) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

- proposition 2017/18:228 Energipolitikens inriktning
- 15 motionsyrkanden som har väckts i anslutning till propositionen
- 76 motionsyrkanden om energipolitik från den allmänna motionstiden 2017/18.

Bakgrund och propositionens huvudsakliga innehåll

I mars 2015 beslutade regeringen att tillsätta en kommitté i form av en parlamentarisk kommission för översyn av energipolitiken (dir. 2015:25). Den s.k. Energikommissionens uppdrag var att ta fram underlag för en bred överenskommelse om energipolitiken med särskilt fokus på förhållandena för elförsörjningen efter perioden 2025–2030. I juni 2016 slöts sedermera en ramöverenskommelse om den svenska energipolitiken mellan fem av riksdagens partier: Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Ramöverenskommelsen (även kallad energiöverenskommelsen) låg till grund för de förslag och bedömningar som finns i Energikommissionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:2) som överlämnades till regeringen i januari 2017. Betänkandet har remissbehandlats.

Energiöverenskommelsen utgör en gemensam politisk färdplan för en kontrollerad övergång till ett helt förnybart elsystem med nya energipolitiska mål. Med överenskommelsen som grund lämnar regeringen i den nu aktuella propositionen förslag om nya energipolitiska mål och sin bedömning av energipolitikens inriktning. Regeringen föreslår att energipolitikens tre grundpelare – försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet – fastställs som övergripande mål för energipolitiken.

Vidare föreslår regeringen att målet ska vara 100 procent förnybar elproduktion 2040. Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

Regeringen föreslår också att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till BNP. I propositionen presenteras även regeringens bedömning av energipolitikens inriktning mot bakgrund av energiöverenskommelsen.

Utskottets överväganden

Energipolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till övergripande mål för energipolitiken. Målet innebär att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Därutöver godkänner riksdagen regeringens förslag om mål för andelen förnybar el som innebär att 2040 ska elproduktionen vara 100 procent förnybar. Förslaget i propositionen om ett mål för energieffektivisering godkänns också av riksdagen. Målet är att Sverige 2030 ska 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten. Riksdagen bifaller även regeringens förslag om att upphäva vissa tidigare beslutade riksdagsbindningar som gäller riktlinjer för energipolitiken.

Med hänvisning till att riksdagen står bakom förslagen i propositionen om energipolitikens mål och inriktning avslås samtliga motionsyrkanden som skulle innebära att energipolitiken skulle få en annan inriktning än den riksdagen förordar.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (L), 3 (SD), 4 (V), 5 (L) och 6 (KD).

Propositionen

Övergripande mål för energipolitiken

Vikten av att förena energipolitikens tre grundpelare – försörjningstrygghet, ekologisk hållbarhet och konkurrenskraft – understryks både i energiöverenskommelsen från juni 2016 och i den överenskommelse om en hållbar energi- och klimatpolitik för miljö, konkurrenskraft och trygghet som Alliansens partiledare slöt i februari 2009 (se prop. 2008/09:163) samt i EU:s energipolitiska ramverk.

Regeringen anser att denna grundläggande utgångspunkt för energipolitiken även bör antas av riksdagen för att skapa förutsättningar för en långsiktig och stabil energipolitik.

Regeringen konstaterar vidare att utmaningarna i energipolitiken till stor del består i att balansera de tre grundpelarna för att nå önskat resultat. I energiöverenskommelsen uttrycks de tre grundpelarna genom målsättningen att Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att den svenska energipolitiken ska bygga på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Politiken ska således syfta till att förena

- ekologisk hållbarhet
- konkurrenskraft
- försörjningstrygghet.

Energiolitiken ska därmed skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Mål för andelen förnybar elproduktion

I propositionen konstaterar regeringen att för att även fortsättningsvis säkerställa ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser krävs beslut och åtgärder av en rad aktörer i samhället, såsom kraftbolag, nätföretag, kunder, utvecklare och finansierare. Ett långsiktigt mål skapar tydlighet om energipolitikens inriktning, underlättar omställningen och minskar osäkerheten i samband med beslut om investeringar.

Vidare är det regeringens uppfattning att Sverige, ur ett tekniskt elproduktionsperspektiv, har goda möjligheter att bygga ut den förnybara elproduktionen. Det sker en snabb teknikutveckling inom energiområdet, och kostnaderna sjunker på många energirelaterade områden. Enligt regeringen är det dock svårt att exakt förutse hur utvecklingen kommer att påverka förutsättningarna på elmarknaden. Det är därför viktigt att det finns tillräcklig flexibilitet för att ta till vara de nya möjligheter som utvecklingen ger. Beroende på hur produktionssystemet utvecklas krävs även anpassningar av elnätet, både inom landet och för utbyte mellan länder. Sannolikt kommer de lokala distributionssystemen att spela en större roll när fler producerar sin egen el. Vidare menar regeringen att behoven av att kunna lagra energi och styra förbrukningen kommer att öka, liksom sannolikt även betydelsen av en ökad samverkan mellan energislag. Elenergi kan lagras i batterier men även som värme i ett fjärrvärmesystem eller kemiskt som gas i ett gasnät. Det ökar flexibiliteten i systemet.

Regeringen konstaterar att målet om 100 procent förnybar elproduktion kommer att innebära fler lokala producenter av bl.a. vind- och solex på marknaden, vilket kommer att minska sårbarheten vad gäller elförsörjningen på lång sikt. Den parlamentariskt sammansatta Försvarsberedningen anser att omställningen till förnybar el överlag bör kunna ge fördelar ur ett totalförsvarsperspektiv (Ds 2017:66). Det är samtidigt väsentligt att säkerställa totalförsvarets och krisberedskapens behov av energi, särskilt vid störda förhållanden, oavsett hur energin produceras och distribueras.

I samband med omställningen av elsystemet har farhågor uppkommit när det gäller elsystemets förmåga att tillgodose behovet av el under årets alla

timmar. I energiöverenskommelsen understryks att fokus inte enbart bör ligga på levererad mängd energi utan även på att det finns tillräckligt med effekt. Regelverk och incitament bör utformas så att de tillgodoser elsystemets behov för att upprätthålla drifts- och leveranssäkerhet, där även efterfrågesidans flexibilitet är viktig.

Det kommer att finnas behov av ett ökat reglerbidrag och ökad tillgänglig effekt från vattenkraften jämfört med i dag. Det kan t.ex. innebära att kraftverk effektiviseras för att kunna ta mer vatten genom turbinerna per sekund. Vattenkraftens utbyggnad ska främst ske genom effekthöjning i befintliga verk med moderna miljötillstånd.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen således att målet 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

Mål för energieffektivisering

Regeringen betonar att en effektiv användning av energi är positivt för Sverige och svenska företags konkurrenskraft, bidrar till minskad klimat- och miljöpåverkan samt bidrar till försörjningstryggheten. Potential för samhällsekonomiskt lönsamma energieffektiviseringar bör utgöra en grund för vidare satsningar. Regeringen menar att ett ambitiöst och långsiktigt energieffektiviseringsmål skapar tydlighet om energipolitikens inriktning, vilket kan minska osäkerheten vid beslut om investeringar. Energikommissionen har bedömt att Sverige har goda möjligheter att nå ett mål om 50 procent minskad energiintensitet till 2030 jämfört med 2005. Av Energikommissionens konsekvensanalys framgår att målet ska beräknas som kvoten mellan tillförd energi och bruttonationalprodukten (BNP) i fasta priser (kWh per krona). Regeringen föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag till mål att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till BNP.

Regeringen framhåller att ett mål som uttrycks på detta sätt bedöms ha flera fördelar. Till skillnad från ett absolut mål om energibesparing, så som EU:s mål är utformat, innebär det föreslagna energiintensitetsmålet ett till viss del flexibelt tak för energianvändningen eftersom det tar hänsyn till den faktiska ekonomiska utvecklingen. Ett energiintensitetsmål med utgångspunkt i tillförd energi är mer fördelaktigt än ett mål uttryckt i slutlig energianvändning eftersom det inkluderar effektiviseringar i hela energisystemet, dvs. vid omvandling, överföring och användning. Detta innebär att energieffektiviseringsarbetet förutsätts omfatta samtliga led i energisystemet.

För att det svenska målet ska vara jämförbart med EU:s mål för energieffektivisering bör tillförd energi användas i stället för total energitillförsel, vilket innebär att användning för andra ändamål än för energiproduktion och utrikes luft- och sjöfart räknas bort.

Som komplement till det övergripande nationella målet om 50 procent effektivare energianvändning till 2030 bedömer Energikommisionen att det behövs sektorsstrategier för energieffektivisering. Regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram sektorsstrategier för energieffektivisering tillsammans med berörda myndigheter och olika branscher.

Vidare redovisar regeringen att det enligt energiöverenskommelsen ska utredas hur befintliga regelverk och skattelagstiftningen kan förenklas och anpassas för att underlätta för nya produkter och tjänster inom energieffektivisering, energilagring och småskalig försäljning av el till olika ändamål samt elektrifieringen av transportsektorn. Enligt regeringens uppfattning bör en utredning se över vilka eventuella hinder som kan finnas för att möjliggöra en tjänsteutveckling vad gäller aktiva kunder och effektivisering. Utredningen bör undersöka vilka styrmedel, exempelvis vita certifikat, som är effektivast för att öka effektiviseringen ur både energi- och effekthänseende.

I juni 2017 tillsatte regeringen sedermera en utredning som bl.a. ska hantera frågan om hinder för energieffektivisering för mindre aktörer (dir. 2017:77). En delredovisning av hittillsvarande erfarenheter från relevanta styrmedel och hinder gjordes i februari 2018 (Mindre aktörer i energilandskapet – genomgång av nuläget, SOU 2018:15). Uppdraget ska redovisas i sin helhet senast den 15 oktober 2018.

Upphävande av riktlinjer för energipolitiken

Regeringen föreslår att riksdagens tidigare ställningstaganden om energipolitikens riktlinjer ska upphävas. Regeringen listar ett antal tidigare propositioner i vilka det har föreslagits riktlinjer för energipolitiken som riksdagen har godkänt. Regeringen anser att dessa beslut bör upphävas för att undvika överlappning mellan dessa och de nya mål som föreslås i den nu aktuella propositionen. Upphävandet innebär dock inte att övriga gällande energipolitiska mål upphävs, såsom målen för andelen förnybar energi och energieffektivisering till 2020 (prop. 2008/09:163), mål för elcertifikatssystemet (prop. 2016/17:179) eller mål för forskning och innovation (prop. 2016/17:66).

Motionerna

Moderaterna

Sveriges välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av en fungerande energitillförsel, framhålls det i kommittémotion 2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M). Motionärerna anser att den svenska energipolitiken ska värna klimatet, säkra el till konkurrenskraftiga priser och garantera att el finns när den behövs. Det är därför Sverige även i fortsättningen behöver ett robust energisystem byggt på vattenkraft, kärnkraft och förnybar energi såsom vind- och solenergi. Motionärerna efterfrågar ett tillkännagivande med den innebörden (yrkande 1).

Kärnkraften är basen i den svenska elproduktionen och står för knappt hälften av elanvändningen i Sverige. Detta slås inledningsvis fast i motion 2017/18:3858 av Betty Malmberg (M). Vidare konstaterar motionären att alla länder måste bidra i klimatarbetet, och för Sverige är det därför viktigt att satsa på en ren energiproduktion baserad på kärnkraft, vattenkraft och biobaserade energikällor. En energimix fri från koldioxid kan också bli en framtida exportnäringsintehing inte minst för att reducera fossil energiproduktion i vissa av Sveriges grannländer. Motionären lyfter fram möjligheterna med fjärde generationens kärnkraft och menar att Sverige måste uppvärdera kärnkraftens stora betydelse för såväl klimat som elproduktion och vikten av att stärka svensk teknikutveckling och kompetens. Motionären begär ett tillkännagivande om att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet, dvs. att inte bidra till växthuseffekten.

Sverigedemokraterna

Energiolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringsliv. Detta synsätt redovisas i kommittémotion 2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Den politik som motionärerna står bakom syftar till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. De menar att det är viktigt för en nation att ha kontroll över sin energiförsörjning och de anser därför att en hög grad av självförsörjning ska prioriteras i arbetet med att uppnå energiolitikens mål. Denna inställning utesluter emellertid inte att energisystem kan delas över nationsgränser, men då företrädesvis med nationer i Sveriges närområde. Motionärerna strävar efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar. De begär ett tillkännagivande om energiolitikens inriktning i linje med vad som anförs i motionen (yrkande 1).

Sverige som industriland är beroende av såväl konkurrenskraftiga priser på elenergi som tillgång på elenergi under årets alla timmar, framhålls det i kommittémotion 2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD). Mot den bakgrunden anser motionärerna att vattenkraften tillsammans med kärnkraften ska utgöra basen i det svenska energisystemet. Motionärerna framhåller att de företräder en industrivänlig linje och vill skapa förutsättningar för att successivt bygga ut och vidareutveckla kärnkraften. Motionärerna anser att den svenska energiolitiken måste vila på tre ben: leveranssäkerhet, kostnadseffektivitet och en hög miljöprestanda. Vidlyftiga subventioner eller oöverlagda skattesanktioner på energimarknaden raserar förutsättningarna för att ens nå något av dessa mål. Motionärerna menar att regeringen måste ta initiativ till att lägga om energiolitikens inriktning med hänsyn tagen till industrin och den svenska nationens behov (yrkande 2).

I kommittémotion 2017/18:931 av Josef Fransson m.fl. (SD) konstateras det inledningsvis att den svenska basindustrin är starkt beroende av säker tillgång på el. Motionärerna förordar en energipolitik som bygger vidare på den energimix med huvudsakligen vatten- och kärnkraft som tjänat Sverige väl. Samtidigt motsätter de sig subventioner och skattelättnader till t.ex. väderberoende energislag som snedvrider energimarknaden och grusar möjligheterna att bibehålla ett robust energisystem. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att prioritera den svenska basindustrin vid utformningen av energipolitiken (yrkande 1).

I Sverigedemokraternas kommittémotion 2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. sägs det inledningsvis att en grundläggande inställning vid utformningen av energipolitiken är att den ska syfta till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Samtidigt vänder sig motionärerna mot förslaget om att ett av de nya energipolitiska målen ska vara att den svenska elproduktionen ska vara helt förnybar 2040 utan att det innebär att målet förbjuder kärnkraft och att det inte heller innebär en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Motionärerna anser att det av Energikommissionen föreslagna målet för sammansättningen av den svenska elproduktionen är olycklig, framför allt för att målbilden för en stor del av klimatarbetet är fossilfritt och att denna inriktning ställs mot helt förnybart när det gäller elproduktion.

Men bara för att det är förnybart innebär det inte att det inte finns några utsläpp av exempelvis växthusgaser för elproduktionen. Utsläppen för vissa förnybara energikällor kan tvärtom vara, och är, högre än för exempelvis kärnkraft. Det viktiga är då att politiken även då har ett mål som styr mot det som man vill uppnå. Motionärerna vill därför att riksdagen ska avslå propositionen i den del som gäller målet för förnybar energi (yrkande 1) och i stället genom ett tillkännagivande förorda ett mål om att den svenska elproduktionen ska vara helt fossilfri (yrkande 3).

Motionärerna anser vidare att energieffektivisering är en självklar inriktning för energipolitiken men att nivån kan vara vanskelig och innebära problem i den mån man på politisk väg avser att vidta alltför långtgående åtgärder för att uppnå målet. De anser dock att det är bra att målet är konstruerat så att det går att använda mer energi i framtiden beroende på den ekonomiska utvecklingen.

Enligt deras uppfattning är målet dock även problematiskt eftersom det baseras på tillförd energi. Denna konstruktion gör att målet enkelt kan nås exempelvis genom ett politiskt beslut om att stänga flera kärnkraftsreaktorer eftersom värmeförlusterna räknas in i den tillförda energin, vilket med denna målkonstruktion skulle indikera en effektivare energianvändning. Samma indikation på en effektivare energianvändning skulle uppkomma om fjärrvärmekunder kopplar bort sig från fjärrvärmenätet för att i stället skaffa sig en värmepump, eftersom den energi som tas från omgivningen med en värmepump inte tas med i energistatistiken. Sammantaget anser de att propositionen bör avslås i den aktuella delen (yrkande 2).

Motionärerna förordar i stället ett mål för energieffektivisering med innebörden att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare jämfört med 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till BNP (yrkande 4).

Vänsterpartiet

I Vänsterpartiets partimotion 2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. slås det fast att EU:s energipolitiska mål är otillräckliga. Motionärerna anser att Sverige bör verka för att EU antar följande energimål för 2030 (yrkande 11):

- Energitillgången ska 2030 bestå av minst 45 procent förnybar energi.
- Alla verksamheter ska åläggas att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent. Detta ska vara bindande krav med åtaganden för alla EU-länder.

Sverige bör även verka för att EU antar en målsättning om att nå nollutsläpp senast 2050 och att all energiproduktion då ska vara förnybar (yrkande 13).

Liberalerna

I Liberalernas partimotion 2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) framhålls det att EU:s energiunion bör utvecklas ytterligare, med fokus på klimatneutrala energislag som förnybart och kärnkraft. Vidare anser motionärerna att en viktig del är att minska beroendet av rysk fossilgas. Ett tillkännagivande om en stark europeisk klimat- och energipolitik efterfrågas (yrkande 17).

I Liberalernas kommittémotion 2017/18:4149 av Maria Weimer m.fl. konstateras det inledningsvis att Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna har enats om den s.k. energiöverenskommelsen. Vidare slår motionärerna fast att den aktuella propositionen baseras på denna överenskommelse. Eftersom Liberalerna inte står bakom energiöverenskommelsen kan motionärerna därför inte heller stå bakom propositionen.

Motionärerna konstaterar att Sverige tack vare vattenkraften, kärnkraften och investeringar i förnybar el har en säker, effektiv elproduktion med försumbara utsläpp av växthusgaser till konkurrenskraftiga priser. Målet om en fossilfri, klimatneutral energiproduktion är uppnått inom elproduktionen. Enligt motionärerna ligger Sveriges klimatutmaningar inom andra sektorer.

Vidare slår motionärerna fast att regeringen föreslår ett mål om ett helt förnybart elsystem till 2040 men att detta mål inte är ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och att det inte heller innebär en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Detta mål har tolkats olika, vilket resulterar i en otydlighet som är olycklig. Motionärerna värnar Sveriges klimatsmarta energisystem och kan därför inte stå bakom målet om 100 procent förnybar elproduktion. Motionärerna betraktar förnybar energi som ett medel för att uppnå billig och miljövänlig elproduktion och inte som ett mål i sig självt. Målet ska i stället vara att värna och utveckla det näst intill 100 procent fossilfria elsystem som Sverige har. Motionärerna anser att riksdagen bör avslå förslaget om ett mål med innebörden att elsystemet 2040 ska vara helt förnybart.

När det gäller regeringens förslag till mål för energieffektivisering konstaterar motionärerna att målet i praktiken innebär ett tak för energianvändningen och framhåller vidare att energieffektivisering inte ska vara ett självändamål. Om energiproduktionen är hållbar kan det vara rationellt att använda mer energi för att slippa ta till andra åtgärder som har en negativ miljöpåverkan. Hållbar energi ska ses som en möjliggörare och dess användning ska inte begränsas, snarare uppmuntras. Ett tak för energianvändningen ter sig mot den bakgrunden som ett mycket trubbigt styrmedel som riskerar att bli direkt kontraproduktivt ur ett klimatperspektiv.

Eftersom Liberalerna alltså inte står bakom energiöverenskommelsen och inte heller det som regeringen föreslår i den aktuella propositionen bör energipolitikens riktlinjer baseras på de övergripande målen för energipolitiken och kompletteras med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion. Även om motionärerna säger sig kunna acceptera regeringens förslag om ett övergripande mål med innebörden att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet yrkar de avslag på hela propositionen, inklusive förslaget om att upphäva tidigare beslutade riksdagsbindningar som rör energipolitiken.

Kristdemokraterna

En trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i vår ekonomi och avgörande för den svenska välfärden, sägs det i kommittémotion 2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD). Motionärerna framhåller att svenska företag och konsumenterna ska kunna lita på att det finns en stabil och pålitlig elförsörjning. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är också av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. Enerkipolitiken ska därför möjliggöra för kommande generationer att leva och verka i ett hållbart samhälle. Motionärerna vill se en mångfald av förnybar energi inom industrin, energieffektiviseringar och mer investeringar i långsiktiga och hållbara energislag. De framhåller att det är tack vare kombinationen av kärnkraft, vattenkraft, biokraft och vindkraft som Sverige är det land inom EU som har lägst klimatutsläpp inom sin elproduktion. Vidare redovisar de att Kristdemokraterna värnar målet om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären 2050. Vidare påminner motionärerna om att även Agenda 2030 – de av FN antagna målen för global utveckling – där ett av de 17 målen är hållbar energi för alla. Målsättningen är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

För att det ska vara möjligt att nå dessa mål krävs det att arbetet med klimat- och energifrågorna intensifieras såväl på den nationella som på den internationella nivån. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas (yrkande 2).

Motionärerna framhåller att svenska företag och konsumenterna ska kunna lita på att det finns en stabil och pålitlig elförsörjning. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är också av stor vikt för svenska jobb och

svensk konkurrenskraft. Energipolitiken ska därför möjliggöra för kommande generationer att leva och verka i ett hållbart samhälle. Motionärerna vill se en mångfald av förnybar energi inom industrin, energieffektiviseringar och mer investeringar i långsiktiga och hållbara energislag.

När det gäller förnybar elproduktion anser motionärerna att elcertifikatsystemet har varit framgångsrikt men menar att på längre sikt ska subventioner riktas till introduktion av ny teknik, och inte i evighet underhålla redan färdigutvecklad teknik. Därför bör det redan nu göras en översyn av subventioner för alla energislag (yrkande 13). Generellt sett anser motionärerna att subventioner bör riktas från elbranschen till de sektorer som har de största klimatutsläppen. För Sveriges del handlar det i första hand om satsningar för mindre utsläpp i transportsektorn.

Vidare framhåller motionärerna att energi- och klimatrådgivning kan medverka till samhällsekonomisk effektivitet. I dag är alla kommuner tvungna att erbjuda energirådgivning, men motionärerna anser inte att detta nödvändigtvis tillhör kommunens kompetensområde. De vill därför ta bort detta krav på kommunerna och i stället förstärka Energimyndighetens uppdrag att erbjuda energirådgivning till privatpersoner och företag (yrkande 15).

Motionärerna vill också att EU:s energipolitik ska vara tillväxtfrämjande och långsiktigt hållbar. För att uppnå detta måste energiförbrukningen i unionen effektiviseras och moderniseras. EU:s standarder och målsättningar spelar här en viktig roll i att underlätta och uppmuntra frihandel med energi och bör därför utvecklas. Motionärerna ser mycket positivt på utvecklingen av energiunionen för att uppnå målen för en säker, hållbar, konkurrenskraftig och ekonomiskt överkomlig energi för EU och dess medborgare. De begär ett tillkännagivande om betydelsen av att vidhålla energiunionens syfte att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi för EU och dess medborgare (yrkande 20). Samtidigt konstaterar motionärerna att en sådan garanti för en effektiv, modern och hållbar energiförsörjning inom EU inte enbart är beroende av EU:s förmåga och vilja på energiområdet. EU bör uppmuntra medlemsstaternas egen utvinning, förädling och produktion av råvaror och förnybara energislag i syfte att undvika ett beroende av energi från andra länder. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas (yrkande 23).

Vissa kompletterande uppgifter

Energiöverenskommelsen

Som framgår av det tidigare propositionsreferatet slöts en blocköverskridande energipolitisk ramöverenskommelse i juni 2016 mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. I överenskommelsen slogs det fast att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Vidare enades man om att målet 2040 ska vara 100 procent förnybar elproduktion. Enligt överenskommelsen är det ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och överenskommelsen innebär inte heller en stängning av kärnkraft

som en följd av politiska beslut. Ett mål för energieffektivisering för perioden 2020 till 2030 ska tas fram och beslutas senast 2017.

Den förnybara energin ska fortsätta att byggas ut. Sverige har fantastiska förutsättningar för förnybar elproduktion, och det är rimligt att Sverige är nettoexportör av el även på sikt. Partierna är överens om att öka den förnybara elproduktionen inom ramen för elcertifikatssystemet. Elcertifikatssystemet förlängs och utökas med 18 TWh nya elcertifikat till 2030. Anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas, enligt partierna.

När det gäller kärnkraften gäller samma principer som tidigare, och dessa fastslås i överenskommelsen. Avvecklingslagen har avskaffats och kommer inte att återinföras.

Kärnkraftsparentesen är i överenskommelsen förlängd genom att inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåta nybyggnad på befintliga platser. Tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att de når sin ekonomiska livslängd. Tillstånd för nya reaktorer kommer att prövas enligt lagstiftningens krav på bästa tillgängliga teknik. Något statligt stöd för kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, kan inte påräknas. Detta överensstämmer med vad som lades fast i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25).

Överenskommelsen omfattar även vissa frågor om Kärnavfallsfonden och om att skatten på termisk effekt ska avvecklas stegvis. Fastighetsskatten på vattenkraft ska sänkas. Genom överenskommelsen säkerställs även att vattenkraften ska leva upp till moderna miljökrav.

Energikommissionen

Enligt regeringens uppfattning kräver framtidens energiförsörjning lösningar som ger en trygg, konkurrenskraftig och ekologiskt hållbar tillgång på el. Elkunder ska också kunna förvänta sig att det finns tillgång till el vid alla tidpunkter under året. Mot den bakgrunden tillsatte regeringen i mars 2015 en parlamentarisk kommission – Energikommissionen – med uppdrag att lämna underlag till en bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken.

Energikommissionen slutredovisade sitt uppdrag i januari 2017 (SOU 2017:2 Kraftsamling för framtidens energi). Förslagen i betänkandet utgick från den nyss refererade energiöverenskommelsen.

Följande energipolitiska mål föreslogs:

- Målet 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.
- Sverige ska 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Målet uttrycks i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

Vidare konstaterade Energikommisionen att Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Det skapar långsiktighet och tydlighet för marknadens aktörer och bidrar till nya jobb och investeringar i Sverige. Energipolitiken tar sin utgångspunkt i att Sverige är tätt sammankopplat med sina grannländer i norra Europa och syftar till att hitta gemensamma lösningar på utmaningar på den gemensamma elmarknaden.

Energikommisionen konstaterade vidare att det är en utgångspunkt att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter nå negativa utsläpp. I betänkandet lämnar Energikommisionen en rad förslag och bedömningar. De innebär bl.a. följande:

- Elcertifikatssystemet ska förlängas och utökas med 18 TWh nya elcertifikat till 2030.
- Energimyndigheten får i uppdrag att tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Sektorsstrategierna kommer att tas fram av Energimyndigheten tillsammans med olika branscher och utgör därmed inget mål som fastställs av riksdagen.
- Anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas. Formerna för detta måste dock utredas närmare.
- Skatten på termisk effekt avvecklas stegvis under en tvåårsperiod med start 2017.
- Principerna om förutsättningarna för planering av nya kärnkraftsreaktorer (prop. 2008/09:163) kvarstår.
- Placeringsreglementet i Kärnavfallsfonden ska förändras så att placeringsmöjligheterna utökas fr.o.m. starten på nästa treårsperiod 2018.
- Sverige ska ha moderna miljökrav på svensk vattenkraft, men prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträvade miljönyttan.
- Fastighetsskatten på vattenkraft ska sänkas till samma nivå som för de flesta övriga elproduktionsanläggningar, dvs. 0,5 procent. Skatten ska sänkas stegvis under en fyraårsperiod med start 2017.
- Det ska utredas hur förenklingar och anpassningar kan ske av befintliga regelverk och skattelagstiftning för att underlätta för nya produkter och tjänster inom energieffektivisering, energilagring och småskalig försäljning av el till olika ändamål samt elektrifieringen av transportsektorn.
- Ett särskilt energieffektiviseringsprogram för den elintensiva svenska industrin, motsvarande PFE, bör införas givet att man kan hitta ansvarsfull finansiering.
- En utredning bör tillsättas för att brett utreda vilka eventuella hinder som kan finnas för att möjliggöra en tjänsteutveckling vad gäller aktiva kunder och effektivisering. Utredningen bör undersöka vilka ekonomiska styrmedel och andra styrmedel, exempelvis vita certifikat, som är effektivast för att öka effektiviseringen ur både energi- och effekthänseende.

- Finansiering av den slopade skatten på termisk effekt och sänkningen av fastighetsskatten föreslås ske genom en höjning av energiskatten. Elintensiv industri ska undantas.
- I Europa och i Sverige förs en bred diskussion om vilken framtida elmarknadsmodell som ska användas. Det finns inget skäl att i det korta perspektivet ändra den befintliga marknadsmodell som Sverige och Norden använder. Däremot är det rimligt att över tid föra en bred diskussion om den framtida marknadsdesignen.

Utöver dessa förslag och bedömningar lämnade Energikommissionen en rad ytterligare bedömningar inom olika delar av energiområdet, bl.a. att det bör inrättas en genomförandegrupp som är sammansatt av representanter för de partier som slöt ramöverenskommelsen med syfte att kontinuerligt följa upp ramöverenskommelsen.

Kommissionens betänkande var ute på remiss under våren 2017.

Klimatpolitiskt ramverk

I januari 2015 gav regeringen den parlamentariskt sammansatta Miljömålsberedningen i uppdrag att utreda hur ett klimatpolitiskt ramverk för en långsiktig klimatpolitik ska kunna utformas i en bred politisk dialog. Under 2016 slöts sedan en bred överenskommelse om den framtida klimatpolitiken mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna, samt i vissa delar även Vänsterpartiet.

Regeringen överlämnade därefter i mars 2017 en proposition om ett klimatpolitiskt ramverk till riksdagen (prop. 2016/17:146). Ramverket består av nya klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd. Som ett nytt långsiktigt klimatmål ska Sverige senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Vid behandlingen av propositionen antog riksdagen även nya etappmål till 2030 och 2040 (bet. 2016/17: MJU24).

EU:s klimat- och energiramverk, energiunionen och vinterpaketet

Sveriges energipolitik påverkas av beslut som fattas på EU-nivå. I oktober 2014 enades EU:s stats- och regeringschefer om ett klimat- och energiramverk till 2030. Målen i överenskommelsen innebär att EU ska minska utsläppen av växthusgaser med minst 40 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Målen innebär också att energieffektiviseringen ska uppgå till 27 procent och att andelen förnybar energi ska vara 27 procent till 2030. Målet för minskningen av växthusgaser är bindande.

I februari 2015 presenterade kommissionen meddelandet En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik (COM(2015) 80 final). Strategin består av följande fem ömsesidigt förstärkande dimensioner:

- försörjningstrygghet
- inre marknad

- energieffektivitet
- minskade klimatutsläpp
- forskning, innovation och konkurrenskraft.

Kommissionen lyfte fram 15 konkreta åtgärder för att få till stånd energiunionen, och i en bilaga listades 43 nya initiativ och lagförslag för de närmaste fem åren. Europeiska rådet betonade vid sitt möte i mars 2015 att EU är fast beslutet att bygga en energiunion med en framåtsyftande klimatpolitik på basis av kommissionens meddelande.

I november 2016 presenterade kommissionen ett paket med initiativ – Ren energi för alla i Europa (det s.k. vinterpaketet) – vars övergripande intentioner är att underlätta omställningen av energisektorn inom EU genom att prioritera energieffektivisering, genom att EU ska bli världsledande inom förnybar energi och genom rättvisa villkor för konsumenterna. Paketet innehöll förslag till revidering av energieffektiviseringsdirektivet (EED) och byggnaders energiprestanda, revidering av förnybartdirektivet – inklusive hållbarhetskriterier för biomassa – flera förslag om en ny elmarknadsdesign samt ett förslag om ett övergripande styrningssystem för energiunionen.

Under 2017 antog rådet allmänna riktlinjer för revideringen av EED och förnybartdirektivet, och Europaparlamentet antog i januari 2018 rapporter om de båda direktiven. Parlamentets och rådets syn sammanfaller inte helt bl.a. när det gäller målutformning och målnivåer, och trepartsförhandlingar har inletts under 2018. Det innevarande bulgariska ordförandeskapets ambition är att komma så långt som möjligt med arbetet, och de hoppas kunna avsluta förhandlingarna under sitt ordförandeskap. Nästa rådsmöte (TTE) äger rum den 11 juni 2018. Vid mötet kommer ordförandeskapet att lämna en rapport om läget i de pågående trepartsförhandlingarna.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2017 tog utskottet ställning till ett antal motionsyrkanden som på olika sätt gällde energipolitikens övergripande inriktning (bet. 2016/17:NU14). Flera av dessa var likalydande med eller snarlika de nu aktuella, och samtliga yrkanden avstyrktes. Utskottet konstaterade bl.a. att det långsiktiga perspektiv som präglar både klimatfrågan och målsättningen att uppnå ett långsiktigt hållbart energisystem har varit vägledande för det arbete som under de senaste åren har bedrivits av den parlamentariskt sammansatta Energikommissionen. Utskottet ansåg att det fanns skäl att avvakta den fortsatta beredningen av Energikommissionens betänkande innan det var motiverat för riksdagen att göra ett allmänt uttalande om att Sverige behöver en långsiktig och effektiv energipolitik.

Vidare instämde utskottet i regeringens uppfattning att klimatfrågan är vår tids stora ödesfråga. Genom satsningar på förnybar energi som ersätter fossila bränslen skapas förutsättningar för minskade utsläpp och en utveckling mot ett hållbart energi- och transportsystem.

Utskottet såg det inte som motiverat för riksdagen att uttala sig i linje med vad som då – liksom nu – föreslogs i en motion (M) om att Sverige ska ha ett robust energisystem som vilar på de tre benen vattenkraft, kärnkraft och förnybar energi. Utskottet ansåg inte heller att det fanns skäl för riksdagen att ställa sig bakom förslaget i en motion (KD) om ett allmänt hålllet uttalande om behovet av att intensifiera arbetet med klimat- och energifrågorna. Utöver detta konstaterade utskottet att den energipolitiska grundsyn som genomsyrar en annan motion (SD) till stor del står i kontrast till den hållning som utskottet förespråkar.

Utskottet höll med om det som framfördes i en motion (KD) om subventioner till olika energislag. Utskottet redovisade uppfattningen att subventioner i första hand ska riktas till utveckling av sådan lovande teknik som ännu inte har egen ekonomisk bärkraft eller utformas på ett teknikneutralt sätt och inriktas på att gynna den teknik som på det mest kostnadseffektiva sättet bidrar till att uppnå övergripande klimat- och energipolitiska mål. Ett riksdagsuttalande om att alla subventioner till olika energislag ska ses över med denna inriktning ansåg utskottet dock kunde undvaras.

I fråga om EU:s roll på det energipolitiska området som togs upp i några motioner framhöll utskottet att Sverige på många sätt kan ses som ett föregångsland på det energipolitiska området. Mot den bakgrunden var det också utskottets övertygelse att regeringen agerar så kraftfullt som det bara är möjligt för att få genomslag för svenska prioriteringar i EU:s energipolitiska arbete inklusive det arbete som bedrivs inom ramen för energiunionen. Detta gagnar inte bara EU och dess medlemsstater utan ökar även förutsättningarna för att nå övergripande energi- och klimatpolitiska målsättningar. Försörjningstrygghet och energipolitikens säkerhetspolitiska dimensioner är faktorer som alltid måste vara en del av detta arbete, vilket också inkluderar EU:s förhållningssätt till Rysslands agerande på det energipolitiska området. Utskottet ansåg att det mot denna bakgrund inte fanns skäl för riksdagen att uttala sig i linje med vad som föreslogs i en motion (L) om att Sverige måste delta aktivt i arbetet med att genomföra energiunionen, bl.a. för att minska beroendet av rysk gas. Utskottet såg inte heller något behov av att tillstyrka en motion (KD) i de delar som gällde mer allmänt hållna uttalanden om genomförandet av energiunionen och de förslag som den omfattar eller om behovet av att minska beroendet av energi från tredjeländer.

Utskottet avstyrkte även en motion (KD) i den del som gällde att avskaffa kravet på att kommunerna ska tillhandahålla energirådgivning och i stället föra över denna verksamhet till Energimyndigheten. Utskottet ansåg att den nuvarande ordningen fungerar väl och fann därför inga skäl att gå motionärerna till mötes i detta avseende.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet tar inledningsvis ställning till de förslag om mål för energipolitiken som finns i propositionen. Därefter behandlar utskottet övriga motionsyrkanden om energipolitikens inriktning.

Energipolitikens mål

Ett robust och tillförlitligt energisystem är en grundläggande förutsättning för ett modernt och väl fungerande samhälle, något som blir allt tydligare i en digitaliserad värld där fler och fler områden blir beroende av en säker tillgång på el. Dessutom ska energisystemet möjliggöra och bidra till en god sysselsättning.

Den nu aktuella propositionen bygger på en stabil politisk enighet manifesterad i den energiöverenskommelse som slöts mellan fem partier i juni 2016 och som även präglade Energikommissionens arbete. Även om inte alla riksdagspartier står bakom denna överenskommelse eller Energikommissionens förslag konstaterar utskottet att det finns en mycket bred blocköverskridande enighet bestående av sex partier bakom förslagen i den nu aktuella propositionen till mål för energipolitiken och om att upphäva tidigare beslutade mål. Med de nya målen som grund ges långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet propositionen. Förslagen i motionerna 2017/18:4147 (SD) och 2017/18:4149 (L), som innebär att hela eller delar av propositionen ska avslås, avstyrks därmed.

Övrigt om energipolitikens inriktning

I det föregående avsnittet har utskottet ställt sig bakom regeringens förslag till övergripande mål för energipolitiken. I detta avsnitt behandlar utskottet förslag i motioner som berör vissa delar av energipolitikens inriktning.

Utskottet konstaterar inledningsvis att den energipolitiska inriktning som föreslås i propositionen och som vilar på den breda energiöverenskommelsen är den som ska gälla fortsättningsvis. Något riksdagsuttalande om inriktningen i linje med vad som föreslås i motion 2017/18:3404 (M) är därför inte aktuellt. Motionen avstyrks i den aktuella delen.

Vidare konstaterar utskottet att den energipolitiska grundsyn som genomsvrar motionerna 2017/18:899 (SD), 2017/18:900 (SD) och 2017/18:931 (SD) till stor del står i kontrast till den ovan redovisade hållning som utskottet förespråkar. De tre motionerna bör därför avslås av riksdagen i de aktuella delarna.

I några av motionerna lyfts energifrågornas internationella dimension upp. Bland annat betonas vikten av att EU:s energipolitik genomförs och att Sverige

driver på i olika internationella sammanhang för att en nödvändig energiomställning i hållbar riktning kommer till stånd. Utskottet delar i allt väsentligt motionärernas uppfattning, men anser att regeringen också är av samma uppfattning och att den därför tar ett betydande ansvar för att säkerställa att frågor om hållbar energiproduktion och energianvändning finns högt på den internationella agendan. Detta manifesterades bl.a. så sent som i maj 2018 då Sverige var en av arrangörerna bakom ett energipolitiskt högnivåmöte i Malmö (Clean Energy Ministerial, CEM9). Här vill utskottet även framhålla att Sverige på många sätt kan ses som ett föregångsland på det energipolitiska området. Mot den bakgrunden är det också utskottets övertygelse att regeringen agerar så kraftfullt som det bara är möjligt för att få genomslag för svenska prioriteringar i EU:s energipolitiska arbete inklusive det arbete som bedrivs inom ramen för energiunionen. Detta gagnar inte bara EU och dess medlemsstater utan ökar även förutsättningarna för att nå övergripande energi- och klimatpolitiska målsättningar. Försörjningstrygghet och energipolitikens säkerhetspolitiska dimensioner är faktorer som alltid måste vara en del av detta arbete, vilket också inkluderar EU:s förhållningssätt till Rysslands agerande på det energipolitiska området. Utskottet anser inte att det mot denna bakgrund finns skäl för riksdagen att uttala sig i linje med vad som sägs i motion 2017/18:3194 (L) om att Sverige måste delta aktivt i arbetet med att genomföra energiunionen, bl.a. för att minska beroendet av rysk gas. Utskottet ser inte heller något behov av att tillstyrka motion 2017/18:3748 (KD) i de delar som gäller mer allmänt hållna uttalanden om genomförandet av energiunionen och de förslag som den omfattar eller om behovet av att minska beroendet av energi från tredjeländer. Motionen avstyrks också i den del där det begärs ett tillkännagivande om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål. Utskottet är inte heller berett att stödja förslagen i motion 2017/18:1141 (V) om att verka för tuffare energipolitiska mål på EU-nivå. Utskottet kan visserligen sympatisera med uppfattningen att Sverige ska agera kraftfullt i klimat- och energipolitiska förhandlingar men menar samtidigt att det kan vara svårt att få gehör för den linje som förespråkas i motionen både i Sverige och på EU-nivå. Det kan dessutom vara förhandlingstaktiskt kontraproduktivt att inta en alltför radikal position i dessa sammanhang, vilket inte gagnar kampen mot klimathotet. Motionen avstyrks i de aktuella delarna.

När det gäller frågan om subventioner till olika energislag, som tas upp i motion 2017/18:3748 (KD), har utskottet ingen annan uppfattning än motionärerna. Subventioner ska i första hand riktas till utveckling av sådan lovande teknik som ännu inte har egen ekonomisk bärkraft eller utformas på ett teknikneutralt sätt och inriktas på att gynna den teknik som på det mest kostnads-effektiva sättet bidrar till att uppnå övergripande klimat- och energipolitiska mål. Ett riksdagsuttalande om att alla subventioner till olika energislag ska ses över med denna inriktning anser utskottet dock kan undvaras. Motionen avstyrks därför i den aktuella delen.

Avslutningsvis avstyrker utskottet samma motion i den del som gäller att avskaffa kravet på att kommunerna ska tillhandahålla energirådgivning och i stället föra över denna verksamhet till Energimyndigheten. Utskottet avstyrkte motsvarande yrkande våren 2017 och anser inte att något nytt har tillkommit i frågan som motiverar ett annat ställningstagande.

Sammantaget är utskottets uppfattning således att riksdagen bör avslå motionerna 2017/18:899 (SD), 2017/18:900 (SD), 2017/18:931 (SD), 2017/18:1141 (V), 2017/18:3194 (L), 2017/18:3404 (M) och 2017/18:3748 (KD) i de delar som är aktuella i detta avsnitt.

Förnybar energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden som på olika sätt gäller förnybar energi. Dessa handlar bl.a. om elcertifikatssystemet, solenergi, vindkraft och vattenkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till den målsättning om förnybar elproduktion som regeringen föreslår i propositionen och till en mängd olika åtgärder som har vidtagits eller aviserats i syfte att främja produktion och användning av förnybar energi.

Jämför reservation 7 (M), 8 (SD), 9 (C), 10 (V), 11 (L) och 12 (KD).

Motionerna

Moderaterna

I kommittémotion 2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) framhålls vikten av att det skapas bättre förutsättningar och långsiktiga regler för förnybara bränslen och därmed en större andel sådana bränslen. Detta krävs bl.a. för att branschen ska våga investera långsiktigt i anläggningar för produktion av biobränslen. Motionärerna efterfrågar ett tillkännagivande med den innebörden (yrkande 6).

I motion 2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) slås det inledningsvis fast att Sverige har en mycket klimatvänlig elproduktion i form av vattenkraft, kärnkraft och förnybara energislag som vindkraft och biobränslen. Motionärerna är därför tveksamma till höga planeringsmål för vindkraften, när Sverige snarare behöver mer stabil än oregelbunden elproduktion. De betraktar det också som underligt att det inte finns några exakta siffror på vad den planerade vindkraftsutbyggnaden kommer att kosta skattebetalarna eller vad den har kostat hittills. Enligt motionärerna saknas det en helhetssyn på vindkraftsutbyggnadens samhällsnytta och de efterfrågar ett tillkännagivande av riksdagen om möjligheten att utvärdera samhällsnyttan och kostnaderna för vindkraftsutbyggnaden i Sverige (yrkande 1). Vidare vill

de ha ett riksdagsuttalande om möjligheten att redovisa kostnaderna för den vindkraftsutbyggnad som hittills har gjorts och totalkostnaden när det är färdigutbyggt (yrkande 2).

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) sägs det att den allt större andelen väderberoende och därmed icke planerbar kraftproduktion medför att en stor del av elproduktionen inte infaller när efterfrågan är som störst. För att kunna öka den ekonomiska avsättningen och utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften till tidpunkter när elenergin efterfrågas mer bör förutsättningarna utredas för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften (yrkande 2). Vidare konstaterar motionärerna att det finns en stor potential i kraftstationer där effektiviteten kan ökas ytterligare, utan att behöva öka vattenflödet, samtidigt som det finns nästan lika många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas. Samtidigt poängterar motionärerna att det är angeläget att naturintressena balanseras väl med kraftproduktionsintresset. Motionärerna ser därför skäl att utreda förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften för att denna potential ska kunna förverkligas. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas (yrkande 3).

För ett antal år sedan beslutade riksdagen om ett planeringsmål om 30 TWh vindkraftsel per år. Motionärerna konstaterar att man ungefär måste tredubbla dagens vindkraftsproduktion för att uppnå planeringsmålet. Att reglera de produktionsvägningar som vindkraft medför innebär kostsamma utmaningar. Gas- och kolgenererad reglerkraft kan behöva importeras för att kunna hantera de fluktuationer som blir en konsekvens av en kraftig utbyggnad av vindkraften. Vidare framhåller motionärerna att vindkraften ur ett livscykelperspektiv långt ifrån är koldioxidfri. Vindkraft har också svårt att täcka effektbehovet under kalla vinterdagar. Sammantaget anser motionärerna att det finns stor problem med planeringsmålet om 30 TWh/år vindkraftsel, varför de anser att målet snarast bör upphävas (yrkande 11).

I motionen framhålls det också att ett väsentligt problem när det gäller solceller är den oregelbundna produktionen eftersom solceller av naturliga skäl är beroende av solljus. Solceller producerar mycket lite el under vintern, när behovet av el är störst. Enligt motionärerna innebär detta att solceller inte kan ersätta någonting annat i energisystemet då vi ändå måste ha kapacitet att möta efterfrågan på effekt de dagar på året då efterfrågan är som högst, dvs. när det är som mörkast och kallast. Följden blir att man tvingas investera i dubbel kapacitet, vilket knappast kan betraktas som vare sig miljövänligt eller samhällsekonomiskt. Motionärerna konstaterar att solceller kan komma till sin rätt under andra förhållanden, i andra delar av världen, där elen exempelvis används för kylning. De anser att satsningar på forskning om solkraft i Sverige därför ska vara exportorienterad för marknader där potentialen för solkraften är mycket större och där den på ett mer naturligt sätt kan utgöra en stor del av energisystemen (yrkande 19).

I energiöverenskommelsen föreslås att det ska utredas hur de befintliga regelverken och den befintliga skattelagstiftningen kan förenklas och anpassas. Detta förslag mottas positivt i motion 2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) i den del som gäller regelförenklingar för småskalig produktion. Motionärerna är dock avvisande till ytterligare marknadsnedvridande subventioner i form av skattelättnader. Man uttrycker exempelvis tveksamhet inför den skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el som man menar uteslutande syftar till att främja solceller. Solelproduktion är enligt motionärerna emellertid problematisk av flera skäl och då inte minst som en följd av att solceller producerar mest under sommarhalvåret då efterfrågan på el är minst. Motionärerna begär ett tillkännagivande om småskalig produktion (yrkande 8).

Centerpartiet

Mer närproducerad el ökar flexibiliteten, gör kraftsystemet mindre sårbart och kan ge sänkta kostnader inte minst på landsbygden, sägs det i Centerpartiets partimotion 2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. De begär ett tillkännagivande om att incitamenten och möjligheterna för att producera solel bör stärkas (yrkande 37). För att öka den närproducerade elproduktionen vill motionärerna slopa skatten för egenanvändning av solel och göra det möjligt att få göra skatteavdrag för lägenhetsboende som är andelsägare i en mikroproduktionsanläggning.

Miljöpartiet

I motion 2017/18:1675 av Stina Bergström (MP) konstateras det att Sverige i dag har ett mål om 100 procent förnybar elproduktion 2040 efter att fem partier enades i energiöverenskommelsen 2016. Motionären anser att solenergi i alla dess former tillhör framtidens teknik och har en viktig roll i ett förnybart energisystem. I takt med att tekniken utvecklas och priserna sjunker kan alltmer av energin komma direkt från solen. Med rätt stöd kan solenergi bidra i klimatarbetet, skapa jobb och leda till att Sveriges energi i framtiden är helt förnybar. På regeringens uppdrag har Energimyndigheten tagit fram ett förslag på en nationell solelstrategi. Motionären framhåller att solvärme kan täcka en stor del av behovet av både varmvatten och värme, och motionären anser därför att det bör tas fram en strategi för solfångare motsvarande den för solceller (yrkande 1). Enligt motionären bör det även undersökas vilka möjligheter, hinder och förslag som finns på styrmedel för ökad andel solvärme såväl i småhus som i fjärrvärmesystemen (yrkande 2).

Vänsterpartiet

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga och det är därför viktigt att Sverige ligger i framkant när det gäller förnybar elproduktion. Denna uppfattning redovisas i kommittémotion 2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V). Vidare konstaterar motionärerna att det trots en stor potential för havsbaserad vindkraft i Sverige

har byggandet ännu inte tagit fart. Förutom de uppenbara klimatvinsterna ger havsbaserad vindkraft jobb, och den skulle också minska belastningen på överföringskapaciteten från de norra till de södra delarna av landet. Energimyndigheten har tidigare förespråkat ett ekonomiskt driftstöd till havsbaserad vindkraft där ersättningsnivån bestäms genom anbud, under förutsättning att syftet är en storskalig utbyggnad. Myndigheten har dock gjort en omsvängning och menar i den nya rapporten Havsbaserad vindkraft (ER 2017:03) man att det inte längre finns anledning till ett särskilt stöd för havsbaserad vindkraft vid sidan av elcertifikatssystemet. Detta menar motionärerna är en olycklig slutsats och de anser att regeringen bör återkomma med ett förslag på utformning av driftstöd till havsbaserad vindkraft (yrkande 4).

Olika kraftbolag kan samsas om samma älv, framhålls det också i motionen. Därför är det viktigt att man från politiskt håll ser till att hela älvsystemets kapacitet tas till vara med utgångspunkt från samhällsnyttan. Motionärerna vill att riksdagen genom ett tillkännagivande ska framföra att regeringen därför aktivt bör agera så att vattenkraftbolagens reinvesteringar samkors i investeringsplaner så att hela den maximala nyttan tas till vara (yrkande 10).

Energi från solen finns i närmast oändliga mängder och solen är också den enda energikälla som ger jorden ett verkligt tillskott av energi, anføres det därefter i motionen. Motionärerna konstaterar att vissa kommuner har genomfört solkartläggningar. Genom sådana kartläggningar analyseras potentialen för solceller på taken, vilket gör det lättare för fastighetsägare att fatta beslut om investeringar. Regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att upprätta en informationsplattform för investering i solenergi och göra en solkartläggning (yrkande 12).

Vidare konstaterar motionärerna att det inte finns något klart planeringsmål för solceller i Sverige, och Energimyndigheten har heller inte fått något särskilt uppdrag att ta fram ett sådant i sin strategi. Motionärerna vill se en kraftfull utbyggnad av solenergin i Sverige. Med planeringsmål får branschen och hushållen en tydlig signal om att solenergi är värt att satsa på. Utöver Energimyndighetens solstrategi anser de att det ska inrättas nationella planeringsmål för solet och solvärme (yrkande 13).

Sedan elcertifikatssystemet infördes 2003 har utbyggnaden av förnybara energikällor tagit fart. I den energipolitiska överenskommelsen slås det fast att elcertifikatssystemet ska förlängas och utökas med 18 TWh nya elcertifikat till 2030. Det anser motionärerna också vara positivt. De menar dock att det är olyckligt att det slås fast att det inte ska göras någon ytterligare ambitionshöjning fram till 2020. Motionärerna anser att det kommer att behöva göras mer för att öka utbyggnaden av den förnybara energin och för att nå regeringens ambition om att Sverige på sikt ska ha ett energisystem som baseras på 100 procent förnybar energi. Enligt motionärerna bör regeringen se över hur ytterligare stimulanser kan ges för att öka tillgången till förnybar el (yrkande 14). De begär också ett tillkännagivande om att regeringen bör föreslå en högre ambitionsnivå för elcertifikatssystemet inför energiöverenskommelsens första planerade kontrollstation 2018 (yrkande 16).

Motionärerna anser vidare att den elintensiva industrin bör ta ett större ansvar för elcertifikatssystemet framöver. Den s.k. elintensiva industrin är undantagen från kvotplikt för den el som används i tillverkningsprocessen. Undantaget innebär att den elintensiva industrin inte behöver betala kostnaden för elcertifikat – en kostnad som övriga elanvändare betalar. Undantaget motiveras med att man vill värna den elintensiva industrins internationella konkurrenskraft. Motionärerna anser dock inte att det är rimligt att den elintensiva industrin drar nytta av elcertifikatssystemet genom lägre elpriser samtidigt som man inte behöver vara med och betala fullt ut. Mot den bakgrunden anser de att den elintensiva industrin i större utsträckning än i dag bör vara med och finansiera elcertifikatssystemet. En sådan utveckling vore bra både för utbyggnaden av den förnybara energin och för den elintensiva industrin som behöver mer energi i takt med att kärnkraften avvecklas. Samtidigt är det viktigt att den elintensiva industrins internationella konkurrenskraft inte hotas. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med en utredning av hur den elintensiva industrin bättre kan bidra till kvotplikten (yrkande 17).

Förutom förnybara energikällor omfattar elcertifikatssystemet även torv. Motionärerna anser dock att torven bör fasas ut ur systemet. De motiverar detta med att torv enligt såväl EU som Kyotoprotokollet betraktas som ett fossilt bränsle. Vidare framhåller de att såväl brytning som förbränning av torv ger en klimatpåverkan i nivå med fossila bränslen. Torvbrytning påverkar dessutom ett flertal av Sveriges miljömål negativt, däribland miljömålen Begränsad klimatpåverkan och Levande sjöar och vattendrag. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur torvanvändningen ska fasas ut ur elcertifikatssystemet, med inriktningen att nya torvtäkter inte ska öppnas (yrkande 18).

Omställningen till 100 procent förnybar energiproduktion kräver omfattande investeringar i den inhemska elproduktionen, en omfattande elektrifiering av transportsektorn och industrin och genomgripande energieffektiviseringar och energibesparingar. Detta slås fast i kommittémotion 2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V). Motionärerna vill se en mycket omfattande utbyggnad av förnybara energikällor, bl.a. sol- och vindkraft. Ett outnyttjat område är havsbaserad vindkraft där man har potential att öka produktionen betydligt. En utbyggd havsbaserad vindkraft i södra Sverige skulle dessutom minska belastningen på överföringskapaciteten från de norra till de södra delarna av landet. Motargumenten har främst handlat om risken för att Försvarsmaktens övningsmöjligheter i området skulle kunna försämrats. Motionärerna anser att det måste vara fullt möjligt att både bygga ut den havsbaserade vindkraften där förhållandena är som bäst och att ge Försvarsmakten rimliga förutsättningar för övningsverksamhet. I motionen begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att öka den havsbaserade vindkraften i södra Sverige (yrkande 3).

Liberalerna

Genom en mix av kärnkraft, vattenkraft och annan förnybar el är Sveriges elproduktion i princip helt utsläppsfri, slås det fast i partimotion 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L). Motionärerna framhåller också att en ökad elektrifiering av samhället inom t.ex. transportsektorn gör att behovet av fossilfri el ökar. Motionärerna vill ge likvärdiga villkor för koldioxidfria kraftslag och vill av det skälet avskaffa elcertifikatssystemet. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas (yrkande 14). Enligt motionärerna ger det betydligt större klimatvinster att värna det klimatsmarta svenska energisystemet och satsa på åtgärder inom de sektorer som har höga klimatutsläpp, som transportsektorn, processindustrin och jordbruket. De anser att det är samhällsekonomiskt betydligt billigare att bestraffa det som ska bort snarare än att subventionera det som ska in.

Vattenkraften spelar en mycket viktig roll för svensk energiförsörjning, både nu och i framtiden konstateras det också i Liberalernas nyssnämnda partimotion. Motionärerna anser att vattenkraften ska utvecklas genom effektiviseringar som inte skadar miljön ytterligare samtidigt som outbyggda vattendrag ska lämnas oexploaterade. Vidare anser motionärerna att de fyra nationalälvarna ska fredas från utbyggnad, liksom övriga i lag skyddade vattendrag samt bäckar, åar och andra mindre vattendrag.

Motionärerna understryker att åtgärder för att miljöanpassa vattenkraften bör vara långsiktiga och att insatser bör prioriteras där störst potential finns för att med relativt begränsade åtgärder uppnå stor miljönytta. Regelverket för nya tillståndsprövningar för vattenverksamheter ska vara flexibelt så att befintliga småskaliga vattenkraftsproducenter ska kunna lägga sina resurser på effektiva miljöförbättrande åtgärder i stället för på administrativa kostnader för tillståndsprövningen (yrkande 18 i denna del).

Kristdemokraterna

Solenergi är en viktig klimatsmart del i det svenska energisystemet, sägs det i kommittémotion 2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD). Motionärerna konstaterar att den svenska solenergiforskningen är mycket framstående och att solenergin har en stor utvecklingspotential i Sverige. De begär ett tillkännagivande från riksdagen om vikten av fortsatt forskning på solceller, termisk solex och solbränslen (yrkande 9).

Vissa kompletterande uppgifter

Propositionen

Allmänt

Som har redovisats tidigare i betänkandet föreslår regeringen ett nytt mål för produktionen av förnybar el med innebörden att elproduktionen ska vara 100 procent förnybar 2040.

Genom riksdagens beslut om propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25) har det sedan tidigare satts upp en rad mål för förnybar energi i Sverige. Andelen förnybar energi 2020 ska vara minst 50 procent av den totala energianvändningen, och inom transportsektorn ska andelen förnybar energi samma år vara minst 10 procent. Båda dessa mål utgår från de krav som ställs på Sverige i EU:s s.k. förnybartdirektiv.

Under rubriken Upphävande av riktlinjer för energipolitiken har det tidigare i betänkandet redovisats att dessa mål för 2020 kommer att gälla även fortsättningsvis.

Elcertifikatssystemet

Den 1 maj 2003 infördes elcertifikatssystemet för att främja en ökad elproduktion från förnybara energikällor. Bestämmelser om systemet finns i lagen (2011:1200) om elcertifikat, i förordningen (2011:1480) om elcertifikat och i föreskrifter som har utfärdats av Energimyndigheten, som är tillsynsmyndighet.

Elcertifikatssystemet är ett marknadsbaserat stödsystem. Producenter av förnybar el tilldelas under vissa förutsättningar elcertifikat av staten. En efterfrågan på certifikaten skapas genom att det i lagen om elcertifikat finns en skyldighet för bl.a. elleverantörer och vissa andra elanvändare att köpa och annullera elcertifikat i förhållande till sin försäljning respektive användning av el (kvotplikt). På det sättet skapas en marknad för elcertifikat som innebär att förnybar el kan produceras kostnadseffektivt. Storleken på kvotplikten speglar hur mycket förnybar elproduktion som måste finansieras för att målen inom systemet ska nås. Man kan alltså säga att det finns både mål och finansieringsåtaganden inom elcertifikatssystemet.

Sverige och Norge har sedan den 1 januari 2012 en gemensam elcertifikatsmarknad. För att bidra till det nationella målet om minst 50 procent förnybar energi till 2020 har ett gemensamt mål om att öka den förnybara elproduktionen med 28,4 TWh mellan 2012 och 2020 satts upp. Målet regleras i ett ändringsavtal mellan länderna som trädde i kraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1). Det gemensamma målet delas mellan länderna genom att Sverige ska sikta på att annullera elcertifikat motsvarande 15,2 TWh till 2020 och Norge 13,2 TWh.

Sverige har satt upp ett nationellt finansieringsmål till 2020 i linje med det gemensamma målet med Norge. Sveriges mål till 2020 är att finansiera ytterligare 30 TWh förnybar elproduktion jämfört med 2002 i enlighet med riksdagens beslut om regeringens proposition Ambitionshöjning för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2015 (prop. 2014/15:123, bet. 2015/16:NU6).

Riksdagen har därefter beslutat om ett nytt mål till 2030 för den förnybara elproduktionen. Målet är att utöka elcertifikatssystemet med 18 TWh till 2030 i enlighet med regeringens proposition Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2017 (prop. 2016/17:179, bet.

2016/17:NU20). Som en del i överenskommelsen med Norge ska Sverige införa en stoppmekanism i elcertifikatssystemet före den 31 december 2020. Denna mekanism ska bidra till måluppfyllelsen 2030 och till förutsägbarhet för marknadsaktörerna för perioden efter måluppfyllelsen. Norge har också sedan tidigare en stoppmekanism i sin lagstiftning.

I december 2017 beslutade regeringen att nästa kontrollstation för elcertifikatssystemet ska genomföras under 2019. Enligt regeringen är den viktigaste frågan i kontrollstationen vilka regler som ska gälla för tilldelning av elcertifikat när måluppfyllelsen 2030 närmar sig. Avsikten är att öka systemets stabilitet, inte minst för investerarna.

Vidare framgår det av Energimyndighetens regleringsbrev för 2018 att regeringen har gett myndigheten i uppdrag att föreslå vilka uppgifter som skulle kunna öka transparensen på marknaden för elcertifikat när det gäller investeringsbeslut för kommande projekt och hur dessa uppgifter ska kunna samlas in, förvaltas, administreras och presenteras på ett tillförlitligt sätt.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 juni 2018.

Solenergi

I propositionen konstaterar regeringen att investeringarna i solceller stadigt ökar även om produktionen av solel fortfarande är marginell jämfört med den totala elproduktionen i Sverige (ca 0,15 av 151,8 TWh 2016). Kostnaden för att investera i solelproduktion har under de senaste åren minskat, men produktionskostnaderna är fortfarande bland de högsta för förnybar el.

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2018 en ökning av det ekonomiska stödet till solceller med 525 miljoner kronor per år under 2018 och 2019 samt en ökning om 915 miljoner kronor under 2020 (prop. 2017/18:1, utg. omr. 21 Energi). I höständringsbudgeten för 2017 tillfördes ytterligare 203 miljoner kronor.

Syftet med stödet är bl.a. att användningen av solcellssystem och antalet aktörer som hanterar sådana system ska öka i Sverige samt att systemkostnaderna ska sänkas. Genom ett riktat stöd främjas teknik som ännu inte är tillräckligt konkurrenskraftig för att stå på egna ben. På längre sikt när marknaden är mogen kommer stödet att fhas ut. Det finns även andra stöd och förenklingar som berör solelproduktion, såsom ROT-avdraget, mervärdesskattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning (omsättningsgräns för mervärdesskatt), befrielse och nedsättningar för egenproducerad och egenanvänd el från små anläggningar, undantag från nätavgift, elcertifikatssystemet och bidrag till lagring av egenproducerad el.

Riksrevisionen har granskat det samlade stödet till solel. Granskningsrapporten och regeringens skrivelse med anledning av rapporten refereras längre fram i detta betänkande.

Energimyndigheten redovisade under 2016 en strategi för hur tillförseln av solel ska kunna öka och bidra till målet om 100 procent förnybar elproduktion 2040 (ER 2016:16). Regeringen slår fast att en del av myndighetens förslag kommer att vidareutvecklas under 2018. Energimyndigheten har genom sitt

regleringsbrev för 2018 fått i uppdrag att utveckla och tillhandahålla en lättanvänd informationsplattform för solel som gör det enklare för den som vill installera solceller. Plattformen ska utgöra ett nav för offentlig information som är relevant för aktörer vid solcellsutbyggnad.

Regeringen har i propositionen Fler bygglovsbefriade åtgärder (prop. 2017/18:197) föreslagit vissa undantag från kravet på bygglov i plan- och bygglagen. Ändringarna innebär bl.a. att det inte längre ska krävas bygglov för att på en byggnad inom ett detaljplanelagt område montera solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form. Regeringen meddelade även att den har för avsikt att ta initiativ till att utreda vilken effekt elektromagnetiska störningar från solcellsanläggningar har på verksamheter som är riksintressen för totalförsvaret.

Vindkraft

I propositionen refereras energiöverenskommelsen i vilken det sägs att anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas och att formerna för detta bör utredas närmare. Vidare framgår det att regeringen därför har gett Energimyndigheten i uppdrag att utreda ett slopande av dessa avgifter. Energimyndigheten redovisade uppdraget i februari 2018, och frågan bereds nu i Regeringskansliet. Av propositionen framgår det att regeringen planerar att lämna en proposition om havsbaserad vindkraft till riksdagen senare under 2018.

Vattenkraft

Regeringen konstaterar att vattenkraften är central för Sveriges förnybara el-försörjning. Stora delar av vattenkraftsproduktionen bidrar med balansering på alla tidshorisonter – från sekund- och minut- till årsreglering. Vidare framhålls det att vattenkraften är avgörande för att elsystemet ska kunna ställas om till 100 procent förnybar elproduktion. En fortsatt hög produktion av vattenkraft är därför grundläggande. För att möta behovet av mer reglerbar förnybar elproduktion bedöms vattenkraftens tillgängliga effekt och reglerförmåga behöva öka jämfört med i dag, och det finns goda möjligheter att åstadkomma det i samband med uppgraderingar av befintliga vattenkraftverk.

Vattenkraftens centrala betydelse i energisystemet framgår även av energiöverenskommelsen i vilken följande slogs fast:

- Sverige ska leva upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter.
- Sverige ska ha moderna miljökrav på svensk vattenkraft, men prövnings-systemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan.
- Reglerna för omprövning av vattenverksamheter som vattenkraftverk och dammar bör förenklas så långt det är möjligt med hänsyn till behovet av att säkerställa en hållbar utveckling där våra vattenresurser inte kan betraktas som vilken resurs som helst.

- Vattenkraftens utbyggnad ska främst ske genom effekthöjning i befintliga verk med moderna miljötillstånd. Nya anläggningar ska ha moderna miljötillstånd.
- Nationalälvarna, och övriga i lagen angivna älvsträckor, ska även i fortsättningen skyddas från utbyggnad.
- Vattenkraftsbranschen ska fullt ut finansiera de kostnader för t.ex. omprövning av verksamheter som gör att Sverige lever upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter. Arbetet ska utgå från den partsdiskuterade fondlösning som Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten har utarbetat.

Regeringen har sedermera beslutat om propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243), som bl.a. avser att genomföra de vattenkraftsrelaterade delarna av energiöverenskommelsen. Av propositionen följer bl.a. att alla vattenverksamheter med koppling till produktion av vattenkraftsel ska ha moderna miljövillkor. Det ska finnas en nationell plan för de prövningar och omprövningar som behöver göras för att befintliga verksamheter för produktion av vattenkraftsel ska förses med moderna miljövillkor. Ett förslag till en nationell plan ska tas fram av Havs- och vattenmyndigheten, Statens energimyndighet och Svenska kraftnät i samverkan med andra berörda myndigheter, däribland Naturvårdsverket.

För en närmare redogörelse för innehållet i den nyssnämnda propositionen hänvisas till det referat som återfinns på s. 31–32 i den i detta ärende aktuella propositionen. Det kan för övrigt nämnas att proposition 2017/18:243 bereds av civilutskottet och att näringsutskottet har lämnat ett yttrande i ärendet till civilutskottet (yttr. 2017/18:NU6y). Yttrandet refereras längre fram i betänkandet.

Tidigare riksdagsbehandling

Allmänt om förnybar energi

Våren 2017 tog utskottet ställning till ett antal allmänt hållna motionsyrkanden om förnybar energiproduktion. I sitt ställningstagande anförde utskottet följande (bet. 2016/17:NU14):

Utskottet konstaterar inledningsvis att sju av riksdagens partier står bakom Miljömålsberedningens förslag om att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Fem partier har dessutom träffat en överenskommelse om att målet 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. I fempartiöverenskommelsen slås det vidare fast att den förnybara energin ska fortsätta att byggas ut och partierna bakom överenskommelsen är även överens om att öka den förnybara elproduktionen inom ramen för elcertifikatsystemet. Detta system ska förlängas och utökas med 18 TWh nya elcertifikat till 2030. Anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas. Förslagen i överenskommelsen återfinns även i Energikommissionens betänkande som är ute på remiss till den 19 april 2017. Utöver detta vill utskottet erinra om att regeringen har satt upp målsättningen att Sverige på sikt ska ha ett energisystem som baseras på 100 procent förnybar

energi. Utskottet anser med hänvisning till det anförda att det inte finns anledning för riksdagen att uttala sig i linje med förslaget i motion 2016/17:812 (C) om att den förnybara energin ska byggas ut även fortsättningsvis. Motionen avstyrks i den aktuella delen. Utskottet avstyrker även motion 2016/17:3167 (M) om att regeringen bör verka för långsiktiga regler som gör det möjligt att bygga ut produktionen av förnybara bränslen. Utskottet menar att regeringens högt satta ambitioner på området förnybar energiproduktion borgar för att de efterfrågade förutsättningarna kommer att förverkligas även utan ett riksdagsuttalande om det.

Solenergi

Våren 2017 behandlade utskottet ett antal motionsyrkanden om solenergi (bet. 2016/17:NU14), varav några är aktuella även i detta ärende. Utskottet anförde då bl.a. följande:

När det gäller de synpunkter på beskattningen av småskalig solelproduktion [...] vill utskottet påminna om att det sedan januari 2015 går att få en skattereduktion med 60 öre per kWh för den el som mikroproducenter av förnybar el levererar ut på nätet. Vidare har kravet på momsredovisning tagits bort för dem med omsättning mindre än 30 000 kronor per år, vilket underlättar för småskaliga solelproducenter. Utöver detta har Energikommissionen föreslagit att förenklingar och anpassningar av det befintliga regelverket och skattelagstiftningen ska utredas för att underlätta för nya produkter och tjänster inom bl.a. småskalig försäljning av el till olika ändamål. Energikommissionens förslag är för närvarande ute på remiss. Innan regeringen har tagit ställning till kommissionens förslag på detta område och eventuella synpunkter från remissinstanserna anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att bifalla önskemålet om ett tillkännagivande om solenergi med den inriktning som föreslås i motionen. Motionen avstyrks i den aktuella delen.

När det gäller förslaget om att inrätta ett nationellt planeringsmål för solel och solvärme, hänvisar utskottet till den pågående beredningen inom Regeringskansliet av det förslag till solelstrategi som har tagits fram av Energimyndigheten. Utskottet anser att utfallet av beredningsarbetet bör avvaktas innan riksdagen tar några initiativ med anledning av förslaget i motionen. Motionen avstyrks därför i den aktuella delen.

Vindkraft

Våren 2017 behandlade utskottet även ett antal motionsyrkanden om vindkraft (bet. 2016/17:NU14). Några av dessa var likalydande med de nu aktuella. I sitt ställningstagande anförde utskottet följande:

När det gäller förslaget [...] om att upphäva det planeringsmål som finns för vindkraftsutbyggnaden i Sverige vill utskottet påminna om att elcertifikatssystemet är det huvudsakliga styrmedlet för att öka produktionen av el från förnybara energikällor i Sverige. För vindkraften har riksdagen även fastställt en planeringsram. Denna ram är dock inte ett utbyggnadsmål utan syftar till att synliggöra vindkraftsintressen i den fysiska planeringen och vid tillståndsprövning. Enligt utskottets uppfattning har detta syfte fortfarande relevans, och därför anser utskottet att riksdagen bör avslå förslaget i motion 2016/17:1772 (SD) om att upphäva det motionärerna be- tecknar planeringsmålet för vindkraften. Vad gäller motion 2016/17:531 (M) om kostnader för vindkraftsutbyggnaden vill utskottet påminna om att liknande yrkanden har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen

(senast våren 2016) och utskottet hänvisar till sina tidigare ställningstaganden i frågan. Därutöver kan nämnas att forskningsprojekt om vindkraft med inriktning på frågor om ett effektivt resursutnyttjande ur ett samhällsekonomiskt perspektiv refereras i det betänkande om energiforskning som riksdagen tog ställning till så sent som i februari 2017 (bet. 2016/17:NU9).

Vattenkraft

Några likalydande yrkanden med de nu aktuella motionsyrkandena om vattenkraft av samma motionärer avstyrktes av utskottet våren 2017 (bet. 2016/17:NU14). Några av dem har dessutom avstyrkts av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Vid det senaste tillfället hänvisade utskottet i första hand till regeringens avsikt att presentera en proposition om vattenverksamheter – inklusive vattenkraftsproduktion – senare samma år och till att flera av de då aktuella frågorna sannolikt skulle komma att beröras i denna proposition. Vidare påminde utskottet om att man inom ramen för energiöverenskommelsen har enats om att man ska ha moderna miljökrav på vattenkraften, men att prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan. Beträffande utvecklingspotentialen för svensk vattenkraft hänvisade utskottet i första hand till att möjligheterna att ta till vara vattenkraftens teoretiska potential inte främst är av teknisk karaktär utan hänger samman med att många vattendrag är skyddade och med de regler som gäller för vattenverksamheter, däribland vattendomar som styr korttidsreglering, dämningarnivåer, maxflöden etc. Utskottet utgick från att frågor av detta slag skulle beröras i den proposition om vattenverksamheter som regeringen hade aviserat.

Som har nämnts ovan yttrade sig utskottet så sent som i maj 2018 till civilutskottet med anledning av beredningen av regeringens proposition om vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243). I yttrandet anför utskottet bl.a. följande (yttr. 2017/18:NU6y):

Utskottet vill inledningsvis understryka att vattenkraften är en värdefull tillgång i både det svenska och det nordiska elsystemet. Vattenkraften spelar en central roll för elförsörjning, som enskilt produktionsslag men också som regler- och balanskraft. I dagsläget levererar vattenkraften flera av de viktiga systemtjänsterna i elsystemet såsom spännings- och frekvensreglering. Vattenkraften bidrar till ett konkurrenskraftigt energisystem med låga utsläpp och med trygga leveranser av elenergi. Den har också en särskilt viktig roll vid omställningen till ett helt förnybart energisystem genom att underlätta introduktionen av vind- och solkraft. För att möta behovet av en mer reglerbar förnybar elproduktion behöver vattenkraftens tillgängliga effekt och reglerförmåga öka jämfört med i dag, och utskottet vill framhålla att det finns goda möjligheter att åstadkomma det i samband med uppgraderingar av befintliga vattenkraftverk.

Av den energipolitiska överenskommelse som har träffats mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna framgår att Sverige ska ha moderna miljökrav på svensk vattenkraft. Det framgår vidare att prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för

den enskilde i förhållande till den eftersträvade miljönyttan. Överenskommelsen innebär också att reglerna för omprövning av vattenverksamheter som vattenkraftverk och dammar bör förenklas så långt det är möjligt med hänsyn till behovet av att säkerställa en hållbar utveckling där Sveriges vattenresurser inte kan betraktas som vilken resurs som helst. Enligt överenskommelsen ska också vattenkraftens utbyggnad främst ske genom effekthöjning i befintliga verk med moderna miljötillstånd, och nya anläggningar ska ha moderna miljötillstånd.

För att bl.a. genomföra de vattenkraftsrelaterade delarna av energioverenskommelsen har regeringen överlämnat propositionen Vattenmiljö och vattenkraft till riksdagen. Utskottet välkomnar propositionen som enligt utskottet är en viktig del för att Sverige ska klara en kontrollerad övergång till ett helt förnybart elsystem med nya energipolitiska mål [...] Mot denna bakgrund förordar utskottet att civilutskottet tillstyrker regeringens proposition och avstyrker motionerna.

Stöd till installation av solceller

Som framgår av propositionsreferatet finns det ett statligt stöd för installation av solceller. Stödet, som infördes 2009, riktas till alla typer av aktörer, såväl företag och offentliga organisationer som privatpersoner. Stöd kan fås för installation av alla typer av nätanlutna solcellssystem och solels-/solvärme-hybridssystem.

Sedan den 1 januari 2018 är stödnivån 30 procent för alla. Stödnivån beräknas utifrån de stödberättigade installationskostnaderna. Högsta möjliga stöd per solcellssystem är 1,2 miljoner kronor, och de stödberättigade kostnaderna får maximalt uppgå till 37 000 kronor plus moms per installerad kilowatt elektrisk topp effekt. Stödet är rambegränsat, vilket innebär att det bara kan ges så länge de avsatta pengarna räcker.

Som har redovisats tidigare föreslog regeringen en ökning av stödet i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1, utg. omr. 21 Energi). I vårandringsbudgeten för 2018 gjorde regeringen bedömningen att ytterligare medel behöver tillföras anslaget, bl.a. för att ge länsstyrelserna möjlighet att ta hand om och besluta om ansökningar för solcellsstöd. Regeringen föreslog därför att anslaget 1:7 Energiteknik skulle ökas med 170 miljoner kronor (prop. 2017/18:99).

I regleringsbrevet för 2018 har Energimyndigheten fått i uppdrag att se över hur det statliga stödet till solceller kan förenklas. Myndigheten ska utreda hur ansökningsförfarandet och administrationen av investeringsstödet för solceller ska kunna förenklas såväl för dem som investerar i solceller som för dem som administrerar stödet. I uppdraget ingår även att utreda eventuella andra förändringar av stödet, såsom det maximala stödbeloppet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2018.

Riksrevisionens granskning av det statliga stödet till solel

Riksrevisionen har granskat det statliga stödet till solel (Det samlade stödet till solel, RiR 2017:29). Riksrevisionens övergripande slutsats är att underlagen

till stor del saknar samhällsekonomiska analyser och att stödets kostnadseffektivitet i förhållande till målet om ökad förnybar el inte har belysts i tillräcklig omfattning. Mot denna bakgrund lämnar Riksrevisionen följande rekommendationer till regeringen:

- Analysera det samlade stödet till solet utifrån ett övergripande perspektiv där solet jämförs med andra förnybara tekniker.
- Tydliggör de mekanismer och andra värden som utgör grunden för tekniksufficianta stöd till solet. Dessa bör analyseras och, så långt som det är möjligt, kvantifieras. De mest väsentliga delarna av en sådan analys bör rapporteras till riksdagen.
- Skapa bättre förutsättningar för långsiktiga och stabila spelregler för investeringar i solet genom att låta analysera och redovisa de långsiktiga statsfinansiella effekterna av det samlade stödet till solet.

I en skrivelse till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning (skr. 2017/18:181) välkomnade regeringen Riksrevisionens synpunkter som den i stora delar ansåg vara relevanta. Vidare konstaterade regeringen bl.a. att det pågår flera utredningar som kommer att bidra med underlag till en mer omfattande samhällsekonomisk analys och att regeringen har för avsikt att utförligt redovisa motiv till och effekter av det samlade stödet till solet. I det ingår att redovisa vilka långsiktiga statsfinansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniksufficianta stöd. Här hänvisade regeringen till de kontrollstationer som ska genomföras vart fjärde år med start 2018 för att följa upp energiöverenskommelsen.

Med anledning av regeringens skrivelse väcktes tre motioner (M, L, KD; SD respektive C). I utskottets betänkande med anledning av skrivelsen och följdmotionerna anfördes bl.a. följande (bet. 2017/18:NU18):

Utskottet instämmer [...] i vad regeringen anför i skrivelsen om att det behövs ett riktat stöd för att främja teknik som ännu inte är tillräckligt konkurrenskraftig för att stå på egna ben. Solet är en sådan teknik. Utskottet kan också konstatera att investeringsstödet till solceller är ett specificerat budgetanslag och att de statsfinansiella effekterna därmed är kända.

Utskottet noterar att det för närvarande pågår flera utredningar som kommer att bidra med underlag för en mer omfattande samhällsekonomisk analys, t.ex. Utredningen om mindre aktörer i ett energilandskap i förändring (dir. 2017:77) och den interna utredningen inom Regeringskansliet om vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat. Utskottet noterar även att regeringen avser att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solet. I det ingår att redovisa vilka långsiktiga statsfinansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniksufficianta stöd.

Utskottet kan avslutningsvis konstatera att en uppföljning av de energipolitiska målen 100 procent förnybar elproduktion 2040 och 50 procent effektivare energianvändning 2030 kommer att genomföras i de kontrollstationer som ska äga rum vart fjärde år med start 2018 för att följa upp energiöverenskommelsen.

Utredning av vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat

Mot bakgrund av att regeringen i olika sammanhang har redovisat avsikten att se över vissa frågor som rör regleringen av skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat tillsattes hösten 2017 en utredning inom Regeringskansliet för att utreda följande frågor:

- Förutsättningarna för och lämpligheten i att förenkla förfarandet för att få del av skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el för mikroproducenter, t.ex. genom att den lättnad som skattereduktionen innebär fås redan genom elräkningen.
- Förutsättningarna för och lämpligheten av att låta fler, såsom andelsägare av förnybar elproduktion (t.ex. i kooperativa former), komma i åtnjutande av skattereduktionen inom ramen för reglerna om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el eller, om detta inte är möjligt, få motsvarande ekonomiska villkor på annat sätt.
- Förutsättningarna för och lämpligheten av att nya mindre produktionsanläggningar inte ska ingå i elcertifikatssystemet och i stället endast få ersättning genom skattereduktionssystemet. I denna del av uppdraget ingår bl.a. att utreda vilka mindre anläggningar som inte bör ingå i elcertifikatssystemet, vilken ytterligare ersättning dessa anläggningar i så fall bör få inom ramen för skattereduktionssystemet och om vissa anläggningar under föreslagna gräns även fortsättningsvis ska kunna få elcertifikat. Utredaren ska i denna del säkerställa att ingen aktör missgynnas beroende på ägandeform vid en eventuell förändring.

Utredningen var klar i mars 2018, och dess resultat bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen om mindre aktörer i energilandskapet

Som har nämnts tidigare tillsatte regeringen i juni 2017 en utredning med uppdrag att bl.a. identifiera de eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid introduktion av småskalig förnybar elproduktion, inklusive energilager (dir. 2017:77). En delredovisning av hittillsvarande erfarenheter från relevanta styrmedel och hinder gjordes i februari 2018 (Mindre aktörer i energilandskapet – genomgång av nuläget SOU 2018:15). Uppdraget ska redovisas i sin helhet senast den 15 oktober 2018.

Pågående förhandlingar om ett nytt förnybartdirektiv

Europeiska rådet kom i oktober 2014 överens om ett bindande mål på EU-nivå för förnybar energi om minst 27 procent till 2030. Hösten 2016 presenterade kommissionen sitt förslag till reviderat direktiv för förnybar energi (REDII) i syfte att genomföra det som Europeiska rådet hade kommit överens om i oktober 2014. Kommissionen föreslog ett mål om minst 27 procent förnybar

energi till 2030 som är bindande på EU-nivå men inte på nationell nivå. I december 2017 antog rådet en allmän riktlinje om förslaget med oförändrad målnivå till 2030, dvs. bindande EU-mål om minst 27 procent förnybar energi. Europaparlamentet antog i januari 2018 sin rapport för revidering av förnybartdirektivet. Europaparlamentet föreslår ett högre mål om minst 35 procent förnybar energi till 2030 i stället för minst 27 procent.

Som har redovisats tidigare pågår det för närvarande trepartsförhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen, och det bulgariska ordförandeskapet har som ambition att kunna avsluta förhandlingarna under sitt ordförandeskap, dvs. under det innevarande halvåret.

Vindkraftsproduktion i Sverige

Enligt Energimyndigheten producerades 17,6 TWh vindel under 2017, vilket var den högsta noteringen någonsin. Under året ökade den installerade effekten med knappt 200 MW till 6 611 MW. Det finns ungefär 3 380 vindkraftverk i Sverige.

Branschorganisationen Svensk Vindenergi redovisar att det under 2017, fattades rekordstora investeringsbeslut i vindkraft – omfattande totalt 2 079 MW (ca 6,8 TWh), varav 1 417 MW bara under det sista kvartalet. Det innebär en väsentligt snabbare utbyggnadstakt än tidigare, och Svensk Vindenergi bedömer att vindkraftsproduktionen under de kommande fyra åren kommer att öka med ca 60 procent, från ca 17 TWh 2017 till drygt 29 TWh 2021. Energiöverenskommelsen, den höjda ambitionsnivån och förlängningen av elcertifikatssystemet anges vara huvudförklaringarna till den ökade utbyggnadstakten.

Forskning om vindkraftens samhällsnytta m.m.

Forsknings- och innovationsprogrammet Vind-EL omfattar totalt 133 miljoner kronor under 2017–2021. Tillsammans med kunskapsprogrammet Vindval samlar Vind-El-programmet Energimyndighetens forsknings- och innovationsinsatser inom vindkraftsområdet.

Vindval ska bidra till omställningen mot ett hållbart och förnybart energisystem genom forskning om vindkraftens miljöeffekter. Programmet syftar till att ta fram kunskap och metoder som ger väl avvägda beslut om planering och etablering av vindkraft, och som även sätter vindkraftens miljöeffekter i ett bredare sammanhang. Programmet är inriktat på frågor om huruvida driften och utbyggnaden av vindkraft sker med hänsyn tagen till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Vindvals fjärde etapp löper mellan 2018 och 2021.

Uppdaterad vindkraftsstrategi

I slutet av maj 2018 presenterade Energimyndigheten en uppdaterad version av den vindkraftsstrategi som myndigheten antog 2016. Energimyndigheten bedömer att vindkraft är det produktionsslag som har störst potential för ny förnybar elproduktion i Sverige och att vindkraften därför kommer att vara viktig för att det ska vara möjligt att nå målet om ett helt förnybart elsystem

till 2040. Den uppdaterade strategin ska vara vägledande när Energimyndigheten planerar och prioriterar insatser inom vindkraftsområdet.

Vattenkraften i Sverige

Under ett normalår producerar vattenkraften 67 TWh, vilket motsvarar ca 45 procent av elproduktionen. Produktionen är starkt beroende av vattentillgången och har varierat mellan strax över 50 TWh ett torrt år till närmare 80 TWh ett våtår.

Merparten av dagens vattenkraftskapacitet byggdes ut på 1950- och 1960-talet. Det finns för närvarande inte en aktiv nyproduktionsmarknad för vattenkraft i Sverige, primärt som en följd av att många älvsträckor är skyddade och av bristande lönsamhet i nyinvesteringar. Vattenkraftens ägare har fokus på reinvesteringar, underhåll och vidmakthållande åtgärder i befintliga anläggningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att sju av riksdagens åtta partier stod bakom regeringens förslag om ett nytt klimatpolitiskt ramverk som antogs våren 2017 (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17:MJU24). Detta ramverk inkluderar bl.a. ett mål för den svenska klimatpolitiken med innebörden att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Fem partier har dessutom träffat en överenskommelse om att målet 2040 är 100 procent förnybar elproduktion, och samma partier står bakom det energipolitiska målet med den innebörden som föreslås i den nu aktuella propositionen. Som ett viktigt medel för att nå detta mål har riksdagen beslutat om att förlänga elcertifikatssystemet och även att höja ambitionsnivån inom ramen för detta system. Utskottet delar den tilltro till elcertifikatssystemet som detta avspeglar, vilket gör att det faller sig naturligt för utskottet att avstyrka förslaget i motion 2017/18:2820 (L) om att elcertifikatssystemet bör avskaffas. Utskottet avstyrker också förslagen i motion 2017/18:3393 (V) om att regeringen bör få i uppdrag att se över hur ytterligare stimulanser kan ges för att öka tillgången till förnybar el och en högre ambitionsnivå för elcertifikatssystemet inför energiöverenskommelsens första planerade kontrollstation 2018.

När det gäller torvens roll i elcertifikatssystemet och den elintensiva industrins undantag från kvotplikt inom ramen för detta system, som också tas upp i motionen, hänvisar utskottet till det som anfördes när liknande yrkanden behandlades våren 2017 i samband med att riksdagen tog ställning till regeringens förslag om en förlängning av elcertifikatssystemet och en ambitionshöjning inom ramen för detta system (prop. 2016/17:179, bet. 2016/17:NU20). Utskottet konstaterade då att torv är en marginell företeelse inom ramen för elcertifikatssystemet vars roll dessutom tycks minska samt att regeringen hade meddelat avsikten att bevaka frågan om torvens roll inom detta system. Angående den elintensiva industrins undantag från kvotplikt avstyrkte utskottet

förslaget med hänvisning till att inget nytt hade tillkommit i frågan sedan samma yrkande avsågs av riksdagen hösten 2015. Utskottet gör samma bedömning denna gång, och förslaget i motion 2017/18:3393 (V) om att regeringen bör utreda frågan om hur den elintensiva industrin bättre kan bidra till kvotplikten bör därför avslås av riksdagen.

Utskottet vill därefter påminna om att regeringen har satt upp målsättningen att Sverige på sikt ska ha ett energisystem som baseras på 100 procent förnybar energi. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2017/18:3352 (M) om att regeringen bör verka för långsiktiga regler som gör det möjligt att bygga ut produktionen av förnybara bränslen. Liksom när utskottet behandlade ett identiskt förslag våren 2017 anser utskottet att regeringens högt satta ambitioner på området förnybar energiproduktion borgar för att de efterfrågade förutsättningarna kommer att förverkligas även utan ett riksdagsuttalande om det.

Efter denna mer allmänt inriktade inledning på temat förnybar energi övergår utskottet till att behandla de motionsyrkanden som tar sikte på specifika förnybara energikällor. När det gäller de motioner som handlar om vattenkraft vill utskottet i första hand påminna om den betydelse regeringen knyter till vattenkraften som en central del i Sveriges energiförsörjning och att vattenkraften är avgörande för att det ska vara möjligt att ställa om till 100 procent förnybar elproduktion. Energiöverenskommelsen innehöll för övrigt flera förslag med inriktning på att stärka vattenkraftens roll i energisystemet, vilket framgår av tidigare propositionsreferat.

Vidare vill utskottet erinra om att regeringen under våren 2018 har överlämnat en proposition till riksdagen som gäller just frågor om vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243). Den propositionen bereds av civilutskottet, och näringsutskottet har yttrat sig till civilutskottet över de vattenkraftsrelaterade frågor som bedöms beröra näringsutskottets beredningsområde (yttr. 2017/18:NU6y). I yttrandet välkomnar utskottet propositionen och menar att den är viktig för att Sverige ska klara en kontrollerad övergång till ett helt förnybart elsystem med nya energipolitiska mål. Flera av de frågor som tas upp i de motioner från den allmänna motionstiden som hanteras inom ramen för detta ärende tas även upp i den nyssnämnda propositionen. Propositionen bygger på det som sägs i energiöverenskommelsen om att Sverige ska ställa moderna miljökrav på sin vattenkraft, men prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen ska avslå motion 2017/18:2820 (L) i den aktuella delen.

När det gäller förslagen i motion 2017/18:899 (SD) om effektivisering av befintliga vattenkraftverk och om ökad magasineringskapacitet hänvisar utskottet till det som anfördes när motsvarande förslag behandlades våren 2017, dvs. att möjligheterna att ta till vara vattenkraftens teoretiska potential inte främst är av teknisk karaktär utan främst hänger samman med att många vattendrag är skyddade och med de regler som gäller för vattenverksamheter, däribland vattendomar som styr korttidsreglering, dämmningsnivåer, maxflöden

etc. Dessa frågor berörs i den ovan omnämnda propositionen om vattenverksamheter som riksdagen för närvarande behandlar. Motionen avstyrks därför i den aktuella delen.

I några motioner tas frågor om vindkraft upp. När det gäller förslaget i motion 2017/18:899 (SD) om att upphäva det planeringsmål som finns för vindkraftsutbyggnaden i Sverige vill utskottet påminna om att elcertifikatsystemet är det huvudsakliga styrmedlet för att öka produktionen av el från förnybara energikällor i Sverige. För vindkraften har riksdagen även fastställt en planeringsram. Denna ram är dock inte ett utbyggnadsområde utan syftar till att synliggöra vindkraftsintressen i den fysiska planeringen och vid tillståndsprövning. Liksom när motsvarande förslag av samma motionärer behandlades våren 2017 är utskottets uppfattning att detta syfte fortfarande har en viss relevans, och att riksdagen därför bör avslå motionen i den aktuella delen.

Beträffande det som sägs i motion 2017/18:1996 (M) om kostnader för vindkraftsutbyggnaden vill utskottet påminna om att liknande yrkanden har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen (senast våren 2017). Utöver det utskottet har anfört tidigare vill utskottet nämna att Energimyndighetens kunskapsprogram Vindval är inriktat på frågor om huruvida driften och utbyggnaden av vindkraft sker med hänsyn tagen till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Med det anförda avstyrks motionen.

Förslagen i motionerna 2017/18:3393 (V) och 2017/18:4150 (V) om insatser för att främja den havsbaserade vindkraften avstyrks med hänvisning till att regeringen har aviserat avsikten att lämna en proposition om havsbaserad vindkraft senare under 2018. Utskottet anser att denna proposition bör avvakts innan det finns skäl för riksdagen att agera i frågan.

Frågor om solenergi tas upp i några motioner. Här konstaterar utskottet inledningsvis att solenergiproduktionen ökar kraftigt i vårt land, och då inte minst produktionen av solel. Regeringen stöder utvecklingen på solelområdet på flera olika sätt, bl.a. via elcertifikatssystemet, genom investeringsstöd och skattereduktion. I ändringsbudgeten för 2018 som lämnades till riksdagen i april föreslår regeringen dessutom att investeringsstödet ska höjas rejält. Därutöver kan förenklingar i plan- och byggbestämmelserna nämnas som exempel på hur solenergiproduktion har underlättats. Ytterligare en åtgärd som är värd att lyfta fram i sammanhanget är att Energimyndigheten har fått i uppdrag att utveckla och tillhandahålla en informationsplattform för solel som ska göra det lättare för den som vill installera solceller. Energimyndigheten har även i uppdrag att se över hur det statliga stödet till solceller kan förenklas och om det kan vara aktuellt med andra förändringar av stödet, såsom det maximala stödbeloppet.

I anslutning till detta konstaterar utskottet också att Riksrevisionen har granskat det samlade stödet till solelproduktion och att riksdagen nyligen har behandlat en skrivelse från regeringen om denna granskning. Regeringens uppfattning har redovisats under rubriken Vissa kompletterande uppgifter ovan liksom utskottets syn på det regeringen anför i skrivelsen. Utskottet vidhåller sin då framförda uppfattning att det behövs ett riktat stöd för att främja

teknik som ännu inte är tillräckligt konkurrenskraftig för att stå på egna ben och att solet tillhör denna kategori. Vidare hänvisar utskottet nu liksom då till att flera av de frågor som Riksrevisionen lyfter fram kommer att belysas ytterligare inom ramen för flera pågående eller nyligen utförda utredningar. Utskottet noterar också regeringens avsikt att utförligt redovisa motiv till och effekter av det samlade stödet till solet, vilket även inkluderar att redovisa vilka långsiktiga statsfinansiella effekter de olika stöden har och vilka motiv som finns för tekniks specifika stöd.

Utskottet vill även påminna om att det fortfarande pågår beredning av det förslag till en soletstrategi som Energimyndigheten presenterade 2016. Regeringen har i det fallet meddelat avsikten att vidareutveckla en del av myndighetens förslag under 2018.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionsyrkanden som på olika sätt gäller solenergiproduktion.

Energieffektivisering

Utskottets förslag i korthet

Bland annat med hänvisning till att utskottet har ställt sig bakom regeringens förslag till mål för energieffektivisering och till pågående eller nyligen avslutat utredningsarbete avslår riksdagen samtliga motionsyrkanden som gäller energieffektivisering.

Jämför reservation 13 (SD), 14 (V) och 15 (KD).

Motionerna

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om energieffektivisering (yrkande 29). Motionärerna anser att energieffektivisering har en betydande potential inom både transport, industri och den offentliga sektorn, vilket måste utnyttjas. Det är ofta samhällsekonomiskt lönsamt, då många åtgärder kan genomföras till ett lägre pris än vad ny energiproduktion skulle kostat. Dessutom är miljöeffekten större när utsläpp minskas till följd av ett lägre energibehov än när det sker via renare framställning. Motsvarande yrkande återfinns även i kommittémotion 2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 9. Här betonas även vikten av att den offentliga sektorn strävar efter en energieffektiv verksamhet genom upphandling av ny och innovativ, energieffektiv teknik inom alla led, från produktion till slutanvändning.

Ur ett resurs- och konkurrensperspektiv är det, enligt motionärerna, en självklarhet att använda resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt; den som ligger i framkant har därmed en konkurrensfördel. Motionärerna påpekar att

för den elintensiva svenska basindustrin är energieffektivisering av stor betydelse med potential för betydande kostnadsbesparingar. Genom att använda mindre energi per producerad enhet stärks industrins konkurrenskraft.

Energieffektiviseringen går alltför långsamt, slås det fast i motion 2017/18:2293 av Markus Wiechel (SD). Motionären anser att processen kan underlättas om det införs ett särskilt energisparlån med fokus på de smutsigaste kilowattimmarna. Motionären menar att finansiering av viktiga klimatinvesteringar genom energieffektiviseringslån kan skapa både fler arbetstillfällen och energieffektiva bostäder och föreslår därför att riksdagen ska uttala sig till förmån för energieffektiviserings- och energisparlån (yrkande 1).

Centerpartiet

Vedeldning tillför samhället stora positiva värden, sägs det i motion 2017/18:1210 av Peter Helander (C). Vedeldning innebär dock även problem kopplade bl.a. till olika typer av utsläpp, och motionären anser därför att det är angeläget att så snart som möjligt skärpa kraven på eldningsutrustningen. Motionären påpekar att bl.a. Naturvårdsverket och Energimyndigheten har argumenterat starkt för att Sverige ska införa kraven i EU:s ekodesigndirektiv snabbare än vad direktivet kräver. Enligt direktivet ska nya bestämmelser vara införda senast 2020 för pannor och 2022 för rumsvärmare (kaminer). Motionären vill att riksdagen genom ett tillkännagivande ska ställa sig bakom önskemålet om ett tidigareläggande av de aktuella kraven i ekodesigndirektivet (yrkande 1).

Vänsterpartiet

Det är både möjligt och nödvändigt att ställa om till en mer effektiv energianvändning, sägs det i kommittémotion 2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V). Motionärerna redovisar att s.k. vita certifikat är ett styrmedel där staten sätter ett obligatoriskt mål för energibesparingar. Staten identifierar de parter som kommer att vara ålagda att uppnå målet, vilka åtgärder för energieffektivisering som kommer att ingå, hur de genomförda åtgärderna och deras besparingar ska mätas och verifieras m.m. Dessutom beslutar staten om hur handel med certifikat ska ske. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på utformning av s.k. vita certifikat (yrkande 1).

Behovet av el och en hållbar energiproduktion kommer alltid att finnas. Däremot är det både möjligt och nödvändigt att ställa om till en mer effektiv energianvändning. Denna uppfattning redovisas i kommittémotion 2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V). Motionärerna menar att Sverige kan göra betydande energieffektiviseringar genom ny teknik och energibesparing. Motionärerna välkomnar regeringens förslag till mål för energieffektivisering men understryker samtidigt att det också måste till verkningsfulla åtgärder. De anser att regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering (yrkande 2).

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) konstateras det att regeringen ska fördela 1 miljard kronor per år för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus samt ett stöd för förnyelse av utomhusmiljön. Kristdemokraterna anser att subventioner är fel väg att gå. Trots vissa invändningar anser motionärerna att det kan finnas skäl för staten att medverka till att sänka kostnaderna för sådana energieffektiviseringar som inte är tydligt företagsekonomiskt lönsamma på kort sikt. Motionärerna anser att den tyska modellen med energisparlån bör studeras närmare och begär därför ett tillkännagivande med den inriktningen (yrkande 54). Modellen innebär i korthet att staten tillhandahåller förmånliga energisparlån till fastighetsägare för energinvesteringar i bostäder.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2017 behandlade utskottet motionsyrkanden om energieffektivisering (bet. 2016/17:NU14), varav flera var likalydande med de nu aktuella. Utskottet avstyrkte motioner i vilka det efterfrågades mer allmänt hållna tillkännagivanden om värdet av energieffektivisering bl.a. med hänvisning till att det råder en bred samsyn om värdet av effektiv energianvändning och till att det pågick ett antal viktiga processer med inriktning på dessa frågor.

När det gäller förslag om energisparlån konstaterade utskottet att ett system med statliga energisparlån var under utredning och att utfallet av denna utredning bör avvaktas. Utskottet avstyrkte även ett förslag om ekodesign och vedledning liknande det nu aktuella i motion 2017/18:1210 (C).

Energieffektivitet och EU

Inom ramen för arbetet med EU:s energiunion har kommissionen sett över all lagstiftning som gäller energieffektivitet. Som har nämnts tidigare föreslog kommissionen hösten 2016 att ambitionsnivån för EU:s mål för energieffektivisering höjs från 27 till 30 procent lägre energitillförsel 2030 jämfört med prognosen, samt att målet görs bindande på EU-nivå. Vidare föreslogs ändringar i energieffektiviseringsdirektivet (EED) och direktivet om byggnaders energiprestanda som anpassar lagstiftningen till 2030-ramverket och energiunionen. Därtill föreslogs ändringar som syftar till att förenkla bestämmelserna och underlätta genomförande på nationell nivå.

Som har redovisats tidigare i betänkandet pågår det för närvarande trepartsförhandlingar mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet om förslagen till ändringar i EED, och det bulgariska ordförandeskapet har som ambition att dessa förhandlingar ska vara slutförda före halvårsskiftet.

Mot bakgrund av förslaget i motion 2017/18:4150 (V) om nationella planer för energieffektivisering bör det nämnas att enligt artikel 24.2 i EED är varje

medlemsstat skyldig att lämna en nationell handlingsplan för energieffektivisering till kommissionen vart tredje år. Sveriges fjärde nationella handlingsplan överlämnades i maj 2017.

Nationell strategi för energieffektiviserande renovering och energisparlån

I några motioner tas frågor om statliga energisparlån upp. Enligt artikel 4 i EED ska medlemsstaterna fastställa en långsiktig strategi för att få till stånd investeringar i renovering av det nationella beståndet av bostadshus och kommersiella byggnader, både offentliga och privata.

I juli 2016 beslutade regeringen om direktiv för att utreda förutsättningarna för att införa statliga energisparlån i Sverige (dir. 2016:68). Utredaren – landshövdingen Göran Enander – delredovisade sitt uppdrag i en rapport i december 2016 i vilken förutsättningarna för och behoven av ett statligt energisparlån beskrevs. I december 2017 slutredovisades uppdraget i betänkandet Effektiva re energianvändning (SOU 2017:99).

Utredaren säger sig inte kunna finna några tydliga motiv för statliga lån. Flera studier har vittnat om att bristande lönsamhet är det främsta hindret för att fler och mer omfattande energieffektiviseringsåtgärder ska kunna genomföras. Motiven för statlig upplåning och utlåning av kapital för sådana åtgärder är för närvarande begränsade. Utredaren konstaterar vidare att det inte kan utslutas att ett energisparlån skulle kunna vara samhällsekonomiskt motiverat, om de makroekonomiska förutsättningarna hade varit annorlunda än i dagens läge. Det skulle i så fall innebära att räntorna var höga, att det underinvesteras i byggindustrin och att bostadsmarknaden var i balans. Under sådana förutsättningar kan behovs- och problembilden förändras så att behovet av kapitalförsörjning ökar.

Utredningens huvudförslag var i stället att det införs ett stöd för att minska energianvändningen som ska kunna betalas ut till ägare av flerbostadshus med övervägande del bostäder.

Utredningsbetänkandet har skickats ut på remiss med sista svarsdatum den 25 juni 2018.

Energieffektiviseringsstöd till företag

Regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att inrätta ett program för energieffektivisering i industriföretag – Energisteget. Programmet omfattar företag som har genomfört en energikartläggning enligt lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag. Satsningen omfattar totalt 125 miljoner kronor och pågår 2018–2020.

Inom ramen för programmet kan industriföretag söka stöd dels för en fördjupad projektering eller studie av energieffektiva åtgärder, dels för att täcka merkostnaden för att investera i en energieffektiviserande åtgärd som har identifierats i den lagstadgade energikartläggningen.

Energimyndigheten har även konstaterat att små och medelstora företag har stora möjligheter till energieffektivisering, men att många av de åtgärder eller lösningar som skulle kunna bidra till en smartare energianvändning aldrig genomförs. Via projektet Teknikutveckling och innovation erbjuder myndigheten dessa företag stöd för exempelvis de merkostnader som uppkommer vid energieffektivisering, för att höja kompetensen hos personalen eller för att ta in konsult hjälp. Företagen kan få upp till 70 procent av kostnaden i stöd beroende på typen av åtgärd och företagets storlek.

Sektorsstrategier för energieffektivisering

I juli 2017 fick Energimyndigheten i uppdrag av regeringen att i samråd med berörda myndigheter och tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Syftet med strategierna är att få till stånd en dialog mellan Energimyndigheten, branscher och berörda myndigheter om lämpliga vägledande målsättningar och åtgärder inom varje sektor för att kostnadseffektivt bidra till att de nationella miljö- och klimatmålen nås. Energimyndighetens uppdrag pågår tills vidare. En första avrapportering gjordes i januari 2018 (Sektorsstrategier för energieffektivisering – Sverige ska bli världsbäst på energieffektivisering).

Tidigarelagd införande av vissa krav i ekodesigndirektivet

I motion 2017/18:1210 (C) omnämns genomförandet av ekodesigndirektivet och småskalig vedeldning. Det finns ekodesignkrav för fastbränsleldrivna (exempelvis vedeldade) rumsvärmare som börjar gälla 2022. Det finns även ekodesignkrav för fastbränsleeldade pannor som börjar gälla 2020. I motionen framförs önskemål om att dessa ekodesignkrav ska införas tidigare i Sverige.

Boverket har haft i uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna för att tidigarelägga införandet av ekodesignkraven för fastbränsleldrivna rumsvärmare och pannor i Sverige. Boverket redovisade uppdraget i början av 2016 och drog då slutsatsen att det fanns juridiska hinder för att tidigarelägga samtliga krav i ekodesigndirektivet som rör fastbränsleeldade rumsvärmare. (Småskalig vedeldning – Återrapporteringskrav om tidigareläggande av ekodesign, rapport 2016:6).

Boverket har dock beslutat att ändra sina byggregler så att de närmar sig vissa av kravnivåerna i ekodesigndirektivet när det exempelvis gäller verkningssgrad samt utsläpp av partiklar och koloxid. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2017 och börjar gälla efter en viss övergångstid.

Det kan även nämnas att det den 1 januari 2018 infördes krav på energimärkning av alla rumsvärmare som omfattas av lagkraven. I sammanhanget bör det vidare noteras att Naturvårdsverket för närvarande har i uppdrag att kartlägga och analysera utsläpp från vedeldning samt att lämna etappmål för att minska påverkan av småskalig vedeldning på luftkvaliteten. Detta uppdrag ska redovisas senast den 15 februari 2019.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i betänkandet ställt sig bakom regeringens förslag om ett mål för energieffektivisering. Liksom regeringen anser utskottet att en effektiv användning av energi är positiv för Sverige och svenska företags konkurrenskraft och bidrar till minskad klimat- och miljöpåverkan samt till försörjningstryggheten. Potential för samhällsekonomiskt lönsamma energieffektiviseringar bör utgöra en grund för vidare satsningar. Något allmänt hålllet uttalande från riksdagens sida om vikten av att utnyttja den potential som ligger i att använda energi effektivt i linje med vad som föreslås i motionerna 2017/18:899 (SD) och 2017/18:4147 (SD) kan mot denna bakgrund inte anses vara nödvändigt. Motionerna avstyrks i de aktuella delarna. Även motion 2017/18:4150 (V) avstyrks i den del som gäller ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering. En sådan plan lämnades så sent som 2017 i enlighet med kraven i EU:s energieffektiviseringsdirektiv, och utskottet ser inget behov av ytterligare krav på en sådan plan.

Av propositionen framgår det också att det inom ramen för den energipolitiska fempartiöverenskommelsen har beslutats att det ska utredas hur befintliga regelverk och skattelagstiftning kan förenklas och anpassas för att underlätta för nya produkter och tjänster inom bl.a. energieffektivisering. Utredningen ska även undersöka vilka ekonomiska styrmedel och andra styrmedel, exempelvis vita certifikat, som är effektivast för att öka effektiviseringen ur både energi- och effekthänseende. Det framgår vidare av propositionen att en utredning med denna inriktning tillsattes i juni 2017 och att dess uppdrag ska redovisas senast den 15 oktober 2018. Med hänvisning till att den pågående utredningen bl.a. ska studera sådana styrmedel som exempelvis vita certifikat saknas det skäl för riksdagen att uttala sig i linje med vad som föreslås i motion 2017/18:3393 (V) om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om vita certifikat. Motionen avstyrks i den aktuella delen.

Utöver den nyssnämnda utredningen pågår det flera andra processer som har anknytning till energieffektivisering. Energikommissionen föreslog att det skulle införas ett särskilt energieffektiviseringsprogram för den elintensiva svenska industrin, motsvarande det tidigare programmet för energieffektivisering i energiintensiv industri (PFE). I februari 2018 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att inrätta ett program kallat Energisteget som just är ett program för energieffektivisering i industriföretag. Satsningen omfattar totalt 125 miljoner kronor och pågår 2018–2020. Det finns även möjligheter för små och medelstora företag att söka stöd för energieffektiviseringsåtgärder inom ramen för projektet Teknikutveckling och innovation.

Vidare har regeringen gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram sektorsstrategier för energieffektivisering tillsammans med berörda myndigheter och branscher. Detta arbete pågår tills vidare och syftar till att etablera en dialog mellan Energimyndigheten, branscher och berörda myndigheter om lämpliga vägledande målsättningar och åtgärder inom varje sektor för att kostnadseffektivt bidra till att de nationella miljö- och klimatmålen nås.

När det gäller frågan om energisparlån som tas upp i motionerna 2017/18:2293 (SD) och 2017/18:3652 (KD) konstaterar utskottet att ett system med statliga energisparlån nyligen har utretts på uppdrag av regeringen, men att utredaren inte fann några tydliga motiv för att införa ett sådant lån under rådande makroekonomiska förhållanden. Utskottet har inte grund för att göra en annan bedömning än utredaren och avstyrker därför de båda motionerna i de aktuella delarna.

Utskottet avstyrker även motion 2017/18:1210 (C) om ekodesigndirektivet och vedeldning. Utskottet konstaterar att Boverket har gjort bedömningen att det är rättsligt tveksamt om Sverige kan tidigarelägga införandet av alla de ekodesignkrav som efterfrågas i motionen. Myndigheten har emellertid anpassat delar av regelverket till de krav som kommer att gälla fr.o.m. 2022. Därutöver noterar utskottet att det sedan årsskiftet finns krav på att vissa rumsvärmare ska energimärkas och att Naturvårdsverket har i uppdrag att se över vissa frågor om utsläpp från småskalig vedeldning. Utskottet anser inte att det mot denna bakgrund finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder i linje med vad som efterfrågas i motionen.

Avslutningsvis vill utskottet påminna om att det för närvarande pågår slutförhandlingar om ändringar i EU:s energieffektiviseringsdirektiv. I vilken utsträckning utfallet av dessa förhandlingar kan väntas påverka förutsättningarna för det fortsatta energieffektiviseringsarbetet i Sverige är dock svårt att förutspå i dagsläget.

Kärnkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om kärnkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till de principer om kärnkraftens framtida roll i Sverige som har slagits fast inom ramen för den energipolitiska fempartiöverenskommelsen.

Jämför reservation 16 (SD), 17 (V) och 18 (L).

Motionerna

Socialdemokraterna

Det svenska näringslivet är beroende av en fungerande energiförsörjning med internationellt konkurrenskraftiga villkor, konstateras det i motion 2017/18:1417 av Lars Eriksson (S). Samtidigt redovisar motionären en oro för att händelser i vår omvärld hotar den svenska energiförsörjningstryggheten. Motionären noterar att EU har en strategi som går ut på att minska EU:s beroende av rysk energi och att eventuella sanktioner mot Ryssland skulle kunna äventyra svenska energibolags kärnbränslestrategi. Motionären anser

att man mot bakgrund av händelserna i Europa bör överväga möjligheterna att eftersträva minsta möjliga sårbarhet för den svenska energiförsörjningen.

Moderaterna

I motion 2017/18:2003 av Erik Ottoson (M) konstateras det att den tekniska utvecklingen ständigt går framåt och att det inom kärnkraftsområdet har lett fram till säkrare och mer effektiva reaktorer som på ett ännu bättre sätt bidrar till att möta vårt ständiga energibehov. Enligt motionären har regeringen genom sin kärnkraftspolitik dock visat att den anser det vara icke önskvärt att kärnkraft finns med i planen för Sveriges framtida energiförsörjning. Motionären anser att fjärde generationens reaktorer, som är under utveckling, med största sannolikhet kommer att innebära att det vi i dag ser som kärnavfall kan bli bränsle i dessa nya reaktorer. Motionären anser att regeringen bör lägga upp en plan för hur Sverige kan bidra i det internationella forskningsarbetet för att få fjärde generationens kärnreaktorer i industriell drift så snart som möjligt (yrkande 2).

Kärnkraften har stor betydelse för svensk elproduktion, och kommer så att ha under överskådlig tid, slås det fast i motion 2017/18:2034 av Jörgen Andersson (M). Dessutom finns inga tecken på annat än att energibehovet konstant kommer att öka, vilket innebär att kärnenergi och forskning på området kommer att vara avgörande för svensk ekonomi och konkurrenskraft.

Den fjärde generationens kärnkraft skulle enligt motionären innebära stora framsteg mot ett säkert och hållbart energisystem. Riskerna vid produktion skulle med denna teknik kraftigt reduceras, och redan använt bränsle kan förse den nya generationens verk med bränsle för överskådlig tid. Till detta kommer att kärnkraften anses vara betydelsefull för begränsningen av koldioxidtillskottet i atmosfären. Motionären framhåller vikten av forskning om denna teknik. Ett tillkännagivande om kärnkraftens villkor och framtidsmöjligheter efterfrågas.

Att alliansregeringen öppnade för att ersätta befintliga kärnkraftsreaktorer är mycket välkommet och en stor seger för svensk konkurrenskraft, sägs det i motion 2017/18:3229 av Michael Svensson (M). En ännu större seger är, enligt motionären, energiöverenskommelsen från i juni 2016. Motionären konstaterar vidare att kärnkraften kommer att vara en stark, viktig och realistisk grundpelare i den svenska energiproduktionen under överskådlig framtid. Ett fortsatt lagande och lappande av alla åldrande befintliga reaktorer kommer dock att orsaka allt större problem de kommande åren. Energibolagen bör, enligt motionärens uppfattning, påbörja arbetet med att ersätta gamla kärnkraftsreaktorer med nya. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande framhålla kärnkraftens betydelse för svensk energiförsörjning.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) konstateras det att kärnkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion

och inom överskådlig framtid kommer att utgöra grunden för den svenska energiförsörjningen. En nedläggning av den svenska kärnkraften skulle utgöra ett direkt hot mot den svenska basindustrin och mot svensk ekonomi. Hushållen skulle dessutom riskera att drabbas av ännu högre elpriser och ökad import av elektricitet som i många fall produceras med fossila energikällor. Motionärerna ser därför positivt på en satsning i form av forskning och utveckling av svensk kärnkraft. De vill se en långsiktig satsning på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjning för i första hand Sverige. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas (yrkande 6).

I miljöbalken finns en bestämmelse som begränsar möjligheterna att etablera ny kärnkraft (17 kap. 6 §) till dagens tio och om att nya reaktorer endast får uppföras där det redan finns andra kärnkraftsreaktorer. Motionärerna anser att gränsen på tio kärnkraftverk bör omprövas för att undvika överlappningsproblem mellan gamla och eventuella nya verk samt att man inte ska begränsa platserna för nyetablering till dagens tre. De begär ett tillkännagivande om att den nyssnämnda bestämmelsen i miljöbalken ska avskaffas (yrkande 10).

I kommittémotion 2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) slås det fast att en omställning till förnybar energi ofta i realiteten leder till höjda utsläpp av klimatgaser. I ljuset av detta är det märkligt att kärnkraftens betydelse över huvud taget inte finns med i diskussionen i Sverige. Motionärerna anser att det slår oerhört fel om kärnkraften, som är att betrakta som klimatneutral, ställs vid sidan av det som kallas förnybart. De menar att forskning om nästa generations kärnkraft måste ges en tydlig prioritet. Motionärernas uppfattning är att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi (yrkande 16).

Vänsterpartiet

I kommittémotion 2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) konstateras det att Sverige har ett elöverskott som exporteras till våra grannländer. Överskottet kommer dessutom att växa ju mer förnybar energi som kommer in i systemet. Den tidigare högerregeringen öppnade trots det upp för en utredning om nya kärnkraftverk och deklarerade att man kunde tänka sig en förlängning av nuvarande reaktors livslängd med upp till 80 år. Den ingångna energiöverenskommelsen mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna fortsätter i samma spår. Motionärerna konstaterar vidare att stödet för en avveckling av kärnkraften är betydligt större än stödet för att behålla den. De menar att kärnkraften har nått vägs ände och att det är dags att avveckla den. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en avvecklingsplan för de resterande kärnkraftsreaktorerna (yrkande 19).

Regeringens mål om 100 procent förnybar energi till 2040 är bra och helt nödvändigt för att de klimatförändringar som redan pågår ska kunna hanteras, sägs det i kommittémotion 2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V). Däremot

vänder sig motionärerna starkt mot de skrivningar som finns i propositionen om kärnkraftens roll. Då det föreslagna förnybartmålet inte sägs innebära ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte någon stängning av kärnkraft med politiska beslut är det fullt möjligt att inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåta nybyggnation på befintliga platser, och tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att dessa når sin ekonomiska livslängd. Motionärerna anser att regeringen smiter undan sitt politiska ansvar och framhåller att det inte ska vara upp till marknaden att avgöra om Sverige ska ha kärnkraft eller inte. Motionärerna anser att kärnkraften inte bara är en osäker energikälla utan också dyr. Enligt dem försvårar den omställningen till en 100 procent förnybar energiproduktion. Kärnkraften är heller inte förnybar, och genom att möjliggöra en utbyggnad av kärnkraften är regeringen beredd att låta den vara kvar i decennier framöver. Motionärerna vill se en avveckling av kärnkraften så fort som möjligt och de anser att regeringen bör återkomma med ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft (yrkande 1).

Liberalerna

Genom en mix av kärnkraft, vattenkraft och annan förnybar el är Sveriges elproduktion i princip helt utsläppsfri, slås det fast i partimotion 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L). Motionärerna konstaterar att kärnkraften står för en central del av Sveriges elproduktion. Den är leveranssäker och klimatsmart. Även FN:s klimatpanel lyfter fram kärnkraften för att minska världens utsläpp. Motionärerna lyfter inte fram kärnkraften för dess egen skull utan för klimatets och för Sveriges elförsörjnings skull. De säger sig se med oro på Tyskland, som trots enorma och kostsamma satsningar på förnybar energi är alltför beroende av kol.

Motionärerna ser positivt på att effektskatten successivt ska avskaffas men uttrycker samtidigt oro för att stora subventioner läggs på ny elproduktion. Subventionerna är dyra, snedvrider konkurrensen och slår mot vattenkraftens och kärnkraftens lönsamhet. Motionärerna efterlyser en konsekvensanalys av vad stängningar av reaktorer betyder för leveranssäkerheten, ökad energiimport liksom klimatet. Ett tillkännagivande om kärnkraften begärs (yrkande 18 i denna del).

Vissa kompletterande uppgifter

Propositionen

Som har redovisats tidigare i betänkandet föreslår regeringen ett mål för energipolitiken med innebörden att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. I anslutning till detta slår regeringen även fast att detta mål inte ska ses som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft, och det innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

Vidare redovisas följande om kärnkraften i propositionen:

Kärnkraften ska bära sina egna kostnader och principen om att kärnkraften inte ska subventioneras består. Även övriga principer från prop. 2008/09:163 (som genomfördes med prop. 2009/10:172) kvarstår. Det innebär bl.a.:

- Avvecklingslagen har avskaffats och kommer inte att återinföras.
- Kärnkraftsparentesen är förlängd genom att inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåta nybyggnation på befintliga platser.
- Tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att de når sin ekonomiska livslängd.
- Tillstånd för nya reaktorer kommer att prövas enligt lagstiftningens krav på bästa tillgängliga teknik.
- Något statligt stöd för kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, kan inte påräknas.

I energiöverenskommelsen fastslås dessutom följande:

- Placeringsreglementet i kärnavfallsfonden förändras så att placeringsmöjligheterna utökas fr.o.m. starten på nästa treårsperiod 2018.
- Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) ska, i samråd med Riksgälden, utifrån de nya förutsättningarna för kärnkraften utreda behovet av förändringar av drifttider i kärnavfallsfonden. Principen ska alltså vara att kostnaderna för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall ska täckas av dem som genererat avfallet, staten ska varken betala för avveckling eller slutförvar.
- Nivån på inbetalningarna till kärnavfallsfonden beslutas av regeringen efter förslag från SSM.

Regeringen överlämnade därför den 1 juni 2017 propositionen Reglerna om finansiering av kärnavfallshanteringen (prop. 2016/17:199, bet. 2017/18:FöU2, rskr. 2017/18:17). Förändringarna i finansieringslagstiftningen bedöms leda till stabilare förutsättningar för fonden och kraftbolagen.

Av energiöverenskommelsen framgår vidare att en utökning av ansvaret vid radiologiska olyckor till 1 200 miljoner euro ska genomföras i enlighet med riksdagsbeslut i betänkande 2009/10:CU29 [...] Eftersom det för närvarande inte bedöms finnas förutsättningar för ett gemensamt agerande från medlemsstaterna planerar regeringen att utöka ansvaret vid radiologiska olyckor genom att höja kraven på försäkringsbelopp i den nu gällande atomansvarighetslagen (1968:45).

Den svenska kärnkraften

De åtta svenska kärnkraftsreaktorer som fortfarande är i drift byggdes mellan tidigt 1970-tal och 1985. Kärnkraftens årsproduktion varierar och beror på hur driften har fungerat. Långa stopp som en följd av exempelvis moderniserings- eller säkerhetsarbete eller oplanerade händelser har gett en lägsta produktion på 50 TWh under ett år, och det bästa produktionsåret gav 75 TWh.

Under 2017 uppgick elproduktionen till 159 TWh. Vattenkraft och kärnkraft stod tillsammans för 80 procent av den totala elproduktionen. Kärnkraften svarade för 63 TWh (ca 40 procent av den totala elproduktionen).

Även om andelen kärnkraft i elproduktionen har minskat har Sverige den näst högsta andelen kärnkraftsproduktion per capita i världen efter Frankrike.

Reaktorerna Oskarshamn 1 och 2 har stängts, och under hösten 2015 beslutade ägarna av Ringhals att stänga två reaktorer under 2019–2020. Under ett normalår står dessa fyra reaktorer för ungefär 18 TWh el, vilket motsvarar ca 12 procent av den el som produceras i Sverige. Ägarbolagen för de sex återstående reaktorerna har beslutat om investering i oberoende härdkyllning för fortsatt drift efter 2020.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2017 behandlade utskottet ett antal motionsyrkanden om kärnkraftens framtid i Sverige (bet. 2016/17:NU14). Flera av dessa liknade de nu aktuella. Utskottet anförde följande:

Kärnkraften svarar i dag för en betydande andel av den svenska elproduktionen. När det gäller kärnkraftens framtid i Sverige har utskottet ingen annan uppfattning än den som har lagts fast inom ramen för den ovan refererade energiöverenskommelse som slöts mellan fem partier i juni 2016 och som även har föreslagits av Energikommisionen. Energikommisionens förslag är ute på remiss, och remissinstansernas synpunkter kommer att vara en del av beredningsunderlaget inför de energipolitiska förslag från regeringen som riksdagen kommer att få ta ställning till. Utskottet finner ingen anledning att föregripa detta beredningsarbete i allmänhet och därmed inte heller när det gäller frågor om kärnkraftens framtid [...] Motioner om att kärnkraften bör byggas ut eller avvecklas bör därför avslås av riksdagen.

Som har refererats tidigare behandlade riksdagen förslag om kärnenergiforskning i februari 2017 (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9). I samband med beredningen av budgetpropositionen för 2018 tog utskottet även ställning till förslag i motioner om att avsätta medel för en forskningsreaktor (bet. 2017/18:NU3). Utskottet avstyrkte förslaget och anförde följande:

Riksdagen har under de senaste åren vid flera tillfällen behandlat förslag om satsningar på en forskningsreaktor. Utskottet har vid dessa tillfällen avstyrkt motionerna i de berörda delarna och framhållit att det inte ser några skäl att förorda särskilda satsningar på kärnenergiforskning eller på omfattande investeringar i forskningsinfrastruktur på detta område som exempelvis en särskild forskningsreaktor.

Den pågående avvecklingens konsekvenser för elsystemet

I propositionen konstaterar regeringen att de ovan omnämnda nyligen genomförda eller snart aktuella nedläggningarna av fyra reaktorer kommer att innebära stora utmaningar för elsystemet, inte minst i ljuset av att det samtidigt sker en ökad elektrifiering inom transportsektorn och processindustrin. Det finns även intresse och behov av att attrahera ny elintensiv näringsverksamhet

till Sverige för att skapa sysselsättning och tillväxt, t.ex. stora datacentraler. Samhällets ökande elberoende medför allt högre krav på leveranssäkerhet med få elavbrott och hög elkvalitet. Regeringen konstaterar att elsystemet måste klara av det moderna samhällets behov av en säker elförsörjning och tillräcklig effekt varje givet ögonblick i elsystemet samtidigt som en ökad elektrifiering möjliggörs. Uppdraget till Energikommissionen var därför att en särskild tonvikt skulle läggas på den framtida försörjningen med el.

Regeringen redovisar också att kärnkraften utöver el tillför effekt och andra viktiga systemtjänster till elsystemet. Systemtjänster är ett samlingsuttryck för funktioner som är nödvändiga för att stötta och stabilisera kraftsystemet, bl.a. balans- och frekvensreglering, spänningshållning och s.k. svängmassa (dvs. funktionell tröghet i system). Även om andra produktionsslag också kan bidra med dessa eller delar av dessa systemtjänster kan det enligt regeringens bedömning i propositionen bli en påtaglig utmaning att säkra dessa tjänster vid en alltför snabb nedläggning av kärnkraften. En stängning av flera kärnkraftsreaktorer i en nära framtid påverkar således elsystemets robusthet negativt. Av den anledningen anser regeringen att tillgången till och utvecklingen av nya och alternativa systemtjänster behöver ses över.

Kärnkraft och vissa bestämmelser i miljöbalken

I motion 2017/18:899 (SD) omnämns bestämmelsen i 17 kap. 6 a § miljöbalken (1998:808). Denna bestämmelse beslutades av riksdagen våren 2010 som ett led i den förra regeringens strävan att skapa förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10:NU26). Bestämmelsen innebär att regeringen vid sin prövning av en ny kärnreaktors tillåtlighet enligt 17 kap. miljöbalken endast får tillåta denna reaktor om den är avsedd att

1. ersätta en kärnkraftsreaktor som efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi och som kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift
2. uppföras på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Utskottets ställningstagande

Den historiska energipolitiska överenskommelse som har slutits mellan fem partier innebär att de principer för kärnkraftens framtid i Sverige som lades fast våren 2010 kommer att gälla även fortsättningsvis. Dessa principer har refererats ovan och redovisas även i den aktuella propositionen och innebär bl.a. att den s.k. kärnkraftsparentesen förlängs genom att det inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåts att nya reaktorer byggs på de platser där det i dag finns kärnkraftverk. Samtidigt gäller målet att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta mål ska dock inte ses som ett stoppdatum som

förbjuder kärnkraft, och det innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

Utskottet står bakom de principer som ska gälla för kärnkraftens roll i det svenska energisystemet. Som en konsekvens av detta ser utskottet ingen anledning för riksdagen att hörsamma några av de förslag med koppling till kärnkraften som finns i de nu aktuella motionerna. Dessa förslag är mer eller mindre oförenliga med de redovisade principerna och bör således avslås av riksdagen.

Sammantaget innebär detta att utskottet avstyrker motionerna 2017/18:899 (SD), 2017/18:1417 (M), 2017/18:2003 (M), 2017/18:2034 (M), 2017/18:2820 (L), 2017/18:3229 (M), 2017/18:3393 (V), 2017/18:3887 (SD) och 2017/18:4150 (V) i de aktuella delarna.

Energiforskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om energiforskning med hänvisning till de beslut om energiforskningens inriktning som riksdagen fattade våren 2017.

Jämför reservation 19 (M), 20 (SD) och 21 (KD).

Motionerna

Moderaterna

Sveriges välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av en fungerande energitillförsel, framhålls det i kommittémotion 2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M). Vidare konstaterar motionärerna att de insatser som görs för forskning inom ny teknik och förnybar energi är viktiga för det framtida energisystemet. Dessa satsningar måste fortsätta genom bl.a. satsningar på demonstrationsanläggningar. Motionärerna noterar att oberoende av vilken uppfattning man har om kärnkraftens framtid är det ett faktum att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar under en lång tid framöver. Energimyndigheten bör ha möjlighet att stödja projekt som säkrar att den svenska kärnkraftshandlingen är av högsta klass. Sverige måste behålla och förädla forskningskompetens inom området för att kunna hantera befintliga reaktorer, ha möjlighet att bygga nya samt avveckla de äldre reaktorer på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Därför anser motionärerna att Energimyndigheten ska satsa på energiforskning inom alla relevanta kraftslag, inklusive kärnkraft (yrkande 2).

Även i kommittémotion 2017/18:3897 av Lars Hjälmered m.fl. (M) lyfts vikten av en brett inriktad energiforskning fram. Motionärerna påpekar att oavsett vad man har för uppfattning om kärnkraftens framtid så står det klart att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar i det svenska samhället i

årtionden. Ska Sverige kunna hantera befintliga reaktorer, ha möjligheten att bygga nya och avveckla äldre reaktorer krävs det att vi lyckas bibehålla en kompetensnivå och forskningskompetens som kan göra allt detta på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Därför menar motionärerna att det är av yttersta vikt att Energimyndigheten tillåts satsa på energiforskning med en inriktning som bidrar till alla relevanta kraftslag och delar av energiområdet (yrkande 2).

Sverigedemokraterna

Att sänka utsläppen av klimatgaser utan att detta är kopplat till nya innovationer som kan stå på egna ben på en konkurrensutsatt marknad är kostsamt och påverkar jobb och välfärd i Sverige och Europa negativt. Denna uppfattning redovisas i kommittémotion 2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD). Motionärerna anser att Sveriges och Europas fokus därför måste inriktas på energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen. De menare vidare att dagens förnybara energislag sällan håller måttet för att klara vare sig ekonomiska, tekniska eller miljömässiga hållbarhetsmål, och så länge detta är fallet kommer fossila bränslen att vara den dominerande energin i världen, framför allt för länder som gör en resa ur fattigdom mot förhållanden som mer liknar västvärldens. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att ökat fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden (yrkande 19).

I kommittémotion 2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) konstateras det att man i energiöverenskommelsen gjorde bedömningen att energiforskningen bör fokuseras på insatser som dels bidrar till de uppställda klimat- och energipolitiska målen, dels har förutsättningar för tillväxt och export. Denna inriktning säger sig motionärerna kunna stå bakom. Där emot delar motionärerna inte målbilden om 100 procent förnybar elproduktion 2040. Denna målbild exkluderar kärnkraften, vilken motionärerna anser vara en omistlig komponent i ett utsläppsfritt energisystem.

Motionärerna anser att kärnkraften borde ha ett klart uttalat utrymme inom de prioriterade insatserna för energiforskning, vilket inte är fallet i dag. Det statliga stödet till forskning på kärnteknikområdet har under lång tid varit ytterst blygsamt. För att kunna uppnå ny, modern och ännu säkrare kärnkraft i Sverige behövs ett ökat stöd till kärnkraftsforskningen, inklusive stöd till forskning om fjärde generationens kärnkraft. I motionen begärs ett tillkännagivande om energiforskning (yrkande 11).

Kristdemokraterna

En trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i den svenska ekonomin och avgörande för välfärden, sägs det i kommittémotion 2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD). Motionärerna anser att det i och med energiöverenskommelsen är viktigt att satsa på inhemsk forskning inom

såväl förnybar energi som kärnteknik för att trygga den framtida svenska energiförsörjningen. De menar att om de befintliga kärnkraftsreaktorerna kan förnyas och förbättras för en förlängd livstid som är ekonomiskt försvarbar, kan det vara goda investeringar i forskning och utveckling. Oaktat detta behövs det kompetensförsörjningsinsatser som riktas till dem som ska arbeta inom området i fortsättningen. Motionärerna konstaterar att energiforskningspropositionen, som kom under 2017, inte innehöll något om kärnforskning i Sverige. Mot den bakgrunden begärs ett tillkännagivande om att forskning inom såväl förnybara energislag som kärnteknik måste stödjas och utvecklas även i Sverige för att tillgodose nödvändig kompetensförsörjning (yrkande 8).

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden som på olika sätt gäller forskning om kärnenergi har behandlats av utskottet vid åtskilliga tidigare tillfällen, bl.a. i samband med att utskottet tog ställning till regeringens proposition om energiforskning i februari 2017 (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9). Utskottet avstyrkte de då aktuella yrkandena och anförde bl.a. följande:

I likhet med vad utskottet anförde när motioner om kärnenergiforskning behandlades vid flera tillfällen 2016 anser utskottet att Energimyndighetens prioriteringar i fråga om fördelningen av energiforskningsanslaget är ändamålsenliga och att inriktningen inte har förändrats genom det förslag om ett nytt övergripande mål för energiforskningen som nu har behandlats av riksdagen. Det innebär att fokus även fortsättningsvis ska ligga på forskning och utveckling av förnybar energiproduktion. Då liksom nu har utskottet emellertid inga invändningar mot att medel från andra finansieringskällor används för forskning och utveckling på kärnenergiområdet. Utskottet vill dock poängtera att det är upp till dessa finansierare att göra nödvändiga prioriteringar inom de ramar som har dragits upp av statsmakterna.

Utskottets ställningstagande

Forskning om och utveckling av teknik är viktiga medel för att finna lösningar på många av de framtidsutmaningar som finns på det energipolitiska området. Detta synsätt avspeglas också i att regeringar av olika sammansättningar har avsatt ansevärda resurser för detta ändamål under de senaste mandatperioderna.

När det gäller energiforskningens inriktning slogs den fast av riksdagen våren 2017. I anslutning till behandlingen av den propositionen tog riksdagen även ställning till ett antal motioner som på olika sätt ville lyfta fram kärnenergiforskningens roll. Flera av dessa förslag är också aktuella i detta ärende.

Utskottet vidhåller emellertid den uppfattning som redovisades i samband med behandlingen av energiforskningspropositionen och som har refererats ovan. Detta synsätt innebär sammanfattningsvis att fokus även fortsättningsvis ska ligga på forskning om och utveckling av förnybar energiproduktion, men

att det är Energimyndigheten som gör de prioriteringar som behövs vid fördelningen av energiforskningsanslaget inom ramen för de övergripande principer som har fastslagits av riksdagen. Nu liksom då har utskottet emellertid inga invändningar mot att medel från andra finansieringskällor används för forskning och utveckling på kärnenergiområdet, men det är upp till dessa finansierare att göra nödvändiga prioriteringar inom de ramar som har dragits upp av statmakterna.

Med det anförda avstyrks motionerna 2017/18:3404 (M), 2017/18:3748 (KD), 2017/18:3887 (SD), 2017/18:3897 (M) och 2017/18:4147 (SD) i de aktuella delarna.

Nät- och elmarknadsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nät- och elmarknadsfrågor, bl.a. med hänvisning till att ett väl utbyggt transmissionsnät möjliggör export av förnybar el.

Jämför reservation 22 (SD) och 23 (L).

Motionerna

Sverigedemokraterna

En av energipolitikens grundpelare är försörjningstrygghet, sägs det i kommittémotion 2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Motionärerna konstaterar vidare att elleveranser i Sverige under lång tid har kännetecknats av hög elkvalitet och god driftsäkerhet. Att viss kraftproduktion nu är på väg att försvinna ur det svenska kraftsystemet samtidigt som det tillkommer alltmer väderberoende kraftproduktion gör att både elkvaliteten och driftsäkerheten äventyras. För att även i framtiden säkerställa att det svenska kraftsystemet kännetecknas av en hög elkvalitet och god driftsäkerhet anser motionärerna att det bör slås fast ett mål för leveranssäkerheten som energipolitiken ska sträva efter att uppnå (yrkande 5).

Vidare slår motionärerna fast att det för närvarande pågår en kraftig utbyggnad av förnybar energi i Europa, vilket medför en negativ påverkan på de totala energipriserna och fluktuationer i elnäten. Dessutom är investeringskostnaderna enorma. Mot denna bakgrund delar motionärerna inte bedömningen i energiöverenskommelsen när det gäller utökad överföringskapacitet inom Sverige och mellan Sverige och grannländerna samt att Sverige ska driva på de övriga medlemsländerna inom EU att öka sammankopplingen mellan och inom länderna. Motionärerna menar att en målbild måste kopplas till utbyggnaden av överföringskapaciteten. Vidare redovisar de en positiv syn på ökad överföringskapacitet när det handlar om att bygga bort flaskhalsar i överföringsystemet. Däremot delar de inte bedömningen i energiöverenskommelsen om

att Sverige aktivt ska blanda sig i andra länders energipolitik och försöka ändra deras uppfattningar om kraftöverföring. De begär därför ett tillkännagivande om kraftöverföring (yrkande 6).

I motionen anføres det vidare att man inom ramen för energiöverenskommelsen utan större reflektioner eller djupare resonemang gjorde bedömningen att det är rimligt att Sverige är nettoexportör av elkraft även på sikt. Motionärerna har inget i sak mot detta men menar att den nuvarande elexporten är väldigt problematisk ur ett affärsmässigt perspektiv.

Motionärerna konstaterar att elexporten till stor del har byggts upp på massiva subventioner från svenska elkonsumenter till vindkraften, vilket innebär att Sverige subventionerar industrin och hushållen i grannländer som Finland, Danmark och Tyskland. I sak betyder det exempelvis i fallet med landbaserad vindkraft att Sverige framställer elkraft för 51 öre per kWh som sedan säljs till grannländerna för drygt 18 öre per kWh. Detta tycker motionärerna är en dålig affär. Fokus bör i stället vara att Sverige främst exporterar el genom produkter som har framställts i Sverige med betydligt högre förädlingsvärde än elkraft. Ett tillkännagivande om elexport begärs (yrkande 7).

I energiöverenskommelsen görs bedömningen att det i det korta perspektivet inte finns skäl att ändra på den befintliga elmarknadsmodellen, vilket motionärerna säger sig kunna instämma i, trots att den nuvarande marknadsmodellen har uppvisat brister när det gäller att tillföra produktion som överlag överensstämmer med landets säsongsmässiga variationer, vilket även leder till ett fortsatt behov av en effektreserv. Motionärerna anser att det grundläggande problemet är att jämte elmarknaden har subventioner i olika grad förekommit med både skattemedel, skatterabatter och genom elcertifikatssystemet, vilket har gjort att det inte är riktiga prissignaler som driver fram investeringar i produktionsanläggningar. Detta har satt marknaden ur spel. Motionärerna betonar vikten av att säkerställa att nödvändig produktionskapacitet finns i händelse av extrema förhållanden och att förutsättningar skapas för att driva fram marknadsbaserade investeringar i sådan elproduktion. Eventuella styrmedel eller marknadsmodeller bör fortsättningsvis utformas med hänsyn till Sveriges stora utmaning, de säsongsmässiga variationerna, vilket i dag inte är fallet. I motionen begärs ett tillkännagivande om elmarknaden (yrkande 10).

Liberalerna

Det finns stora fördelar med att öka sammankopplingen av elnäten i Norden och Europa, sägs det i Liberalernas partimotion 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. Detta leder både till lägre kostnader och bättre miljöprestanda. Genom export av fossilfri el till våra EU-grannar kan Sverige medverka till klimatomställningen. För att de ekonomiska och miljömässiga nyttorna ska realiseras måste utbyggnaden av elproduktion och överföringskapacitet gå hand i hand. För att Sverige ska kunna exportera el måste det också finnas någon som kan och vill importera. Här behövs strategier och samverkan med berörda länder.

Sveriges fossilfria elexport bidrar samtidigt till energisäkerhet i grannländerna och minskar dessa länders beroende av osäkra energileverantörer. I tider av ökad konflikt i vårt närområde, där bl.a. gasleveranser används som politiskt påtryckningsmedel, behövs en trygg energiförsörjning på europeisk nivå. Enligt motionärerna måste Europas beroende av rysk gas minska, och Sverige måste agera inom EU för att stoppa gasledningen Nord Stream 2. I motionen begärs ett tillkännagivande om att öka sammankopplingen av elnäten i Norden och Europa och om behovet av att öka energisäkerheten, inklusive vikten av att stoppa gasledningen Nord Stream 2 (yrkande 15).

Vissa kompletterande uppgifter

Propositionen

I propositionen konstaterar regeringen – i likhet med motionärerna – att de nyligen genomförda och stundande nedläggningarna av kärnkraftsreaktorer kommer att innebära stora utmaningar för elsystemet inte minst i ljuset av att det samtidigt sker en ökad elektrifiering inom transportsektorn och processindustrin.

Regeringen slår vidare fast att med det övergripande målet försörjningstrygghet åsyftas förmågan att tillhandahålla en trygg och tillräcklig leverans av energi till alla användare i förhållande till efterfrågan. Försörjningstrygghet är ett brett begrepp som omfattar såväl fysiska aspekter av tillgång på energi som funktion och tillgänglighet i infrastruktur och tillit till marknadernas funktion, t.ex. vikten av att pris varierar beroende på tillgång och efterfrågan. I detta ingår tilltro till genomslaget av höga priser i en bristsituation. I ett kundperspektiv omfattas både fysiska aspekter, dvs. tillgång och omvandling av energi samt tillgänglighet i hela leveranskedjan från produktionen till kundens anslutningspunkt, och en välfungerande marknad. I begreppet ingår också att förebygga och hantera konsekvenser av avbrott. En robust energiförsörjning, särskilt under störda förhållanden, behöver också väga in totalförsvarets och krisberedskapens behov i utvecklingen av energisystemet och vid utbyggnaden av ny infrastruktur inom energiområdet. Kraftslagen i elsystemet har olika egenskaper som påverkar elförsörjningen och elsystemets robusthet. Tillgången till effekt är avgörande för elförsörjningen, och en ansträngd effektbalans påverkar försörjningstryggheten. Aktiva elkunder och efterfrågefleksibilitet är också viktiga delar för elsystemets försörjningstrygghet. Utbyggnaden av elnätet och överföringskapaciteten inom Sverige och till andra länder är av stor betydelse för att säkerställa elleveranserna. Regeringen konstaterar att det därmed inte bara är det som sker i Sverige som påverkar försörjningstryggheten i elsystemet.

När det gäller export av el konstaterar regeringen följande i propositionen:

Sverige är sedan ett antal år nettoexportör av el. Bedömningen är att Sverige även under de närmsta åren kommer att vara nettoexportör av el, även då antalet kärnkraftsreaktorer i drift minskar. Att Sverige exporterar el ger fördelar i form av ett högre pris till producenterna när den svenska

marknaden har ett elöverskott jämfört med angränsande länder. På samma sätt kan import ge fördelar i form av lägre priser till konsumenterna i situationer när det råder brist på den svenska marknaden. Handel med andra länder leder alltså till ett effektivare resursutnyttjande. Givet inriktningen att den förnybara energin ska fortsätta byggas ut är det rimligt att Sverige även i fortsättningen kommer att ha ett nettoöverskott av el att exportera, vilket också uttrycks i energiöverenskommelsen. En förutsättning för detta är att eventuella begränsningar i överföringen till och från omkringliggande länder minimeras. Regeringen instämmer således i Energikommissionens bedömning att det är rimligt att Sverige även på sikt är nettoexportör av el.

Leveranssäkerheten i Sveriges elnät

En av Energimarknadsinspektionens grundläggande uppgifter är att granska att nätföretagens överföring av el på kort och lång sikt har en god leveranskvalitet. Eftersom elnätsverksamhet betraktas som naturliga monopol regleras elnätsföretagens förutsättningar genom krav i ellagen (1997:857) och tillhörande förordningar och föreskrifter.

Energimarknadsinspektionen presenterar årligen en sammanställning av leveranssäkerheten i Sveriges lokal- och regionnät baserat på elnätsföretagens inrapporterade avbrottsdata. Rapporten utgör en del av underlaget till Energimarknadsinspektionens tillsyn över leveranssäkerheten i elnäten och kan också ge incitament och stöd till elnätsföretag som arbetar med att förbättra leveranssäkerheten i sina nät.

I ellagen ställs ett antal minimikrav om elöverföringens kvalitet, och i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2013:1) finns krav som ska vara uppfyllda för att överföringen av el ska anses vara av god kvalitet (leveranskvalitetsföreskrifterna). Dessa krav styr främst mot att miniminivåer på kvaliteten för enskilda kunder ska upprätthållas, exempelvis genom ellagens funktionskrav om att inga avbrott inom nätägarens kontrollansvar ska överstiga 24 timmar. I föreskrifterna ställs krav på maximalt antal avbrott som får förekomma per anläggningspunkt och år, spänningskvalitet m.m. Energimarknadsinspektionen redovisar även information och statistik över elavbrott för att uppmärksamma utvecklingen av leveranssäkerheten i de svenska elnäten.

Tidigare riksdagsbehandling

Så sent som i februari 2018 tog utskottet ställning till ett antal elmarknadsrelaterade motioner (bet. 2017/18:NU9). När det gäller frågor om nätutbyggnad över Sveriges gränser anförde utskottet att det finns flera skäl för Sverige att bejaka tillkomsten av ytterligare utlandsförbindelser. Frågor om sådana nya sammanlänknings behandlas dessutom i Energikommissionens betänkande i ljuset av den pågående integrationen av de nordiska och europeiska elmarknaderna. Vidare anförde utskottet följande:

Mot bakgrund av de nämnda motionerna vill utskottet framhålla att samhällets beroende av el ökar alltmer samtidigt som elsystemet måste kunna

hantera en förändrad produktionsmix med en ökande andel förnybar energi. Utöver detta länkas det nordiska elnätet samman med kontinenten och en mer integrerad europeisk elmarknad. Sammantaget medför denna utveckling att överföringsmönstren förändras och att stamnätet måste anpassas till framtidens behov. Svenska kraftnät planerar därför, som redovisats, investeringar i nätet som innebär en kraftig ökning av utbyggnadstakten jämfört med historiska nivåer samtidigt som betydande reinvesteringar även görs i det befintliga stamnätet. Den fortsatta utvecklingen av den gemensamma elmarknaden i Norden medför ett behov av förstärkta överföringsförbindelser. Detsamma gäller för att kunna skapa en väl fungerande inre marknad för el. Utskottet har vid flera tidigare tillfällen uttalat sitt stöd för genomförandet av den inre marknaden och framhållit att ett genomförande är en förutsättning för att elmarknaden ska nå sin fulla potential. Utskottet vidhåller denna uppfattning och vill framhålla att en väl fungerande elmarknad dels ger incitament till investeringar, dels bidrar till ökad försörjningstrygghet och att Sverige på ett mer kostnadseffektivt sätt når EU:s energi- och klimatmål. Utskottet kommer med intresse att följa de fortsatta förhandlingarna på EU-nivå.

Regeringen om elmarknadspolitiken

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1, utg.omr. 21 Energi) redovisade regeringen att målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång till el till internationellt konkurrenskraftiga priser.

Målet innebär en strävan mot en väl fungerande konkurrensutsatt marknad med effektivt utnyttjande av resurser och effektiv prisbildning. Detta omfattar en vidareutveckling av den gemensamma elmarknaden i Norden genom en fortsatt satsning på harmonisering av regler och ett utökat samarbete mellan de nordiska länderna. På EU-nivå stöder regeringen målsättningen att genomföra den inre marknaden, vilket är en förutsättning för att elmarknaden ska fungera väl och nå sin fulla potential.

Regeringen har gett Svenska kraftnät i uppdrag att redovisa nätutvecklingsplaner för det nordiska kraftnätet med nordisk samhällsekonomisk nytta. Av Svenska kraftnäts regleringsbrev för 2018 framgår att de samhällsekonomiskt lönsamma nätinvesteringar som härrör från anslutning av ny förnybar elproduktion ska specificera i nätutvecklingsplanerna. Dessa planer ska även inkludera den samhällsekonomiska nyttan fördelad per land. Den fjärde tvååriga planen ska rapporteras till det nordiska ministermötet 2019. En lägesredovisning om framtagandet av de nordiska nätutvecklingsplanerna ska lämnas till den nordiska elmarknadsgruppen och Regeringskansliet senast den 20 augusti 2018.

Proposition om elmarknadsfrågor

I april 2018 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen med titeln Elmarknadsfrågor (prop. 2017/18:237). I propositionen föreslås bl.a. en rad ändringar i ellagen som främst gäller elnätsföretagen. Regeringen anser bl.a. att regelverket för intäktsramar för elnätsverksamhet behöver förenklas och

förtydligas. I propositionen föreslås också att ellagens bestämmelser om överklaganden ska förenklas. Riksdagen väntas fatta beslut i ärendet den 19 juni, och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Utskottets ställningstagande

Ett av de övergripande målen för energipolitiken som riksdagen har att ta ställning till i detta ärende handlar om försörjningstrygghet. På elsidan handlar försörjningstrygghet bl.a. om att kraftsystemet ska kunna garantera en säker elförsörjning och tillräcklig effekt i varje givet ögonblick på både kort och lång sikt. Detta ska också vara möjligt när elanvändningen ökar till följd av bl.a. en förväntad elektrifiering av fordonsflottan och fler etableringar av ny elintensiv näringsverksamhet som exempelvis serverhallar. Samtidigt kommer viss baskraftproduktion att avvecklas inom de närmaste decennierna och helt eller delvis ersättas av mer svårplanerbar förnybar elproduktion. Sammantaget innebär detta en del utmaningar för kraftsystemet när det gäller försörjningstryggheten. Mot denna bakgrund ser utskottet positivt på att Energikommissionen har haft i uppdrag att särskilt uppmärksamma frågor om den framtida elförsörjningen och effektbalansen. Däremot är utskottet tveksamt till värdet i att slå fast ett mer preciserat mål för leveranssäkerheten i linje med vad som föreslås i motion 2017/18:4147 (SD). Leveranssäkerhet är ett komplext begrepp som kan fyllas med olika innebörd beroende på vilket tidsperspektiv eller rumsligt perspektiv man anammar. Det är utskottets uppfattning att det, utöver de krav som redan ställs i ellagen i detta avseende, därför inte är meningsfullt att ytterligare försöka precisera det övergripande målet om försörjningstrygghet på det sätt som föreslås i motionen. Motionen avstyrks således i den aktuella delen.

Försörjningstrygghet på elområdet hänger för övrigt i betydande utsträckning samman med frågor om att kunna överföra el både inom och mellan länder. Utskottet delar regeringens uppfattning att en fortsatt utbyggnad av elnätet och överföringskapaciteten inom Sverige och till andra länder är av stor betydelse för att säkerställa elleveranserna. Ett väl utbyggt transmissionsnät möjliggör även elhandel mellan länder, vilket utskottet anser vara positivt på många olika sätt. Sverige kan bl.a. exportera förnybar el till andra länder där den förhoppningsvis kan konkurrera ut fossilbränslebaserad elproduktion. Ett väl sammanlänkat europeiskt elsystem gör det också möjligt för Sverige att importera el under perioder när den svenska produktionen av någon anledning har svårt att möta efterfrågan.

Både EU och Sverige har en positiv syn på en fortsatt integrering av kraftsystemet och att den elhandel som därmed möjliggörs ska kunna bedrivas på rättvisa villkor. Därmed är det även naturligt att Sverige kan framföra synpunkter i den händelse exempelvis överföringsinfrastrukturen i något medlemsland begränsar möjligheterna till en effektiv handel. Det yrkande i motion 2017/18:4147 (SD) som tycks ha innebörden att Sverige ska förhålla sig passivt i en sådan situation bör således lämnas utan vidare åtgärd av riksdagen. Detsamma gäller yrkandet i samma motion om att Sverige i första hand ska

exportera produkter som har framställts i Sverige med hjälp av el eftersom dessa har ett högre förädlingsvärde än om elen exporteras direkt. Utskottet kan visserligen hålla med om detta resonemang på ett teoretiskt plan, men menar samtidigt att företag i Sverige har goda möjligheter att både utveckla och exportera mer eller mindre förädlade produkter där el används som insatsvara, och att det ändå kan förväntas uppkomma ett elöverskott som med fördel kan exporteras. Motionen avstyrks alltså även i denna del. Utskottet anser inte heller att det finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av vad som sägs i motionen om att de säsongsvisa variationer som påverkar både produktionsförutsättningarna och efterfrågan på el bör vara vägledande för utformningen av styrmedel och marknadsmodeller. Utskottet delar visserligen motionärernas uppfattning att det är viktigt att prissignaler får tydligt genomslag på en fungerande elmarknad, men samtidigt anser utskottet att det kan vara välmotiverat och emellanåt helt nödvändigt att använda ekonomiska styrmedel för att stimulera fram investeringar i sådan ny förnybar teknik som i ett tidigt utvecklingsskede kanske har svårt att konkurrera med billigare icke-förnybar kraftproduktion. Utskottet anser därför att riksdagen bör avslå det förslag om ett tillkännagivande på temat elmarknaden som finns i den motion som nyss har refererats.

Även motion 2017/18:2820 (L) avstyrks i den del som är aktuell i detta avsnitt. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller en fortsatt sammanlänkning av Europas elnät. I fråga om gasledningen Nord Stream 2 hänvisar utskottet till regeringens pågående prövning av detta projekt.

Gasfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om biogas bl.a. med hänvisning till det stöd som finns för biogasproduktion och till att regeringen nyligen har tillsatt en biogasutredning. Yrkanden om en utbyggnad av det svenska gasstamnätet avslås med hänvisning till det utskottet tidigare har anfört när liknande förslag har behandlats av riksdagen.

Jämför reservation 24 (M), 25 (SD), 26 (C), 27 (V), 28 (L) och 29 (KD).

Motionerna

Moderaterna

År 2015 producerades nära 2 TWh biogas i Sverige, och i egenskap av förnybar energikälla förväntas biogasen spela en allt viktigare roll, sägs det i kommittémotion 2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M). Den

svenska biogasproduktionen är dock hårt konkurrensutsatt av importerad biogas, exempelvis från danska anläggningar. Anledningen är att Sverige har valt en modell med konsumtionsstöd till biogasen genom skattebefrielse, medan man i Danmark i stället ger stöd i produktionsledet. Det innebär att dansk biogas som importeras till Sverige subventioneras genom både konsumtions- och produktionsstöd och blir därmed billigare än svensk gas.

Motionärerna ser det som olyckligt att konkurrensen inom EU snedvrids till följd av statliga subventioner, och regeringen bör därför verka för en harmonisering av systemen mellan de berörda länderna i syfte att uppnå en gemensam och välfungerande inre marknad (yrkande 11).

I motion 2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M) slås det inledningsvis fast att Sverige ligger långt fram i arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser. Motionären påpekar att en ökad användning av biogas som fordonsbränsle kan minska utsläppen av koldioxid kraftigt liksom även av andra hälsofarliga ämnen såsom kväve och partiklar. Biogasen är förnybar, bidrar till effektiv avfallshantering och möjliggör en produktion som kan ske lokalt och skapa viktiga arbetstillfällen. Motionären konstaterar vidare att den svenska biogasproduktionen befinner sig i en kris som en följd av snedvriden konkurrens. Vissa länder – bl.a. Danmark – har valt att främja inhemsk produktion av biogas genom produktionsstöd. Vid export till Sverige av biogas som är producerad i Danmark åtnjuter den samma skattebefrielse som svenskproducerad biogas. Med andra ord blir priset för importerad biogas mycket lägre. I dag är priset nere på en nivå som inte motsvarar produktionskostnaden i Sverige. Denna situation riskerar att slå ut den svenska biogasproduktionen, vilket motionären anser vara högst olyckligt. Motionären anser att det är av stor vikt att regeringen på olika sätt arbetar för att uppmuntra byggandet av fler biogas-anläggningar så att produktion och konsumtion av biogas/fordonsgas i Sverige kan öka. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas av motionären.

Sverigedemokraterna

Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metangas av olika avfallsprodukter, såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan biomassa, slås det fast i kommittémotion 2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Metangas går att använda till både el- och värmeproduktion, men då den också går utmärkt att använda som fordonsbränsle är den, enligt motionärerna, extra intressant.

För att stimulera utbyggnaden av biogasproduktionen är det viktigt att producenter kan koppla in sig på gasnätet. Då det svenska gasnätet dock är begränsat till kuststäderna i sydvästra Sverige finns skäl att verka för en utbyggnad av det. Motionärerna anser att den primära målsättningen bör vara att nätet når ut i landets jordbruksintensiva regioner, t.ex. Skåne och Västra Götaland, där potentialen att nyttja stallgödsel är stor (yrkande 20). Vidare anser motionärerna att det behövs ett nationellt samordnande av kompetens som drar upp riktlinjerna för en nationell gasstrategi (yrkande 25).

Centerpartiet

I kommittémotion 2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) slås det fast att en viktig miljönytta med insamling av matavfall är produktion av biogas. Biogas kan också produceras från stallgödsel och andra restprodukter och kan utgöra en viktig landsbygdsverksamhet som bidrar till lantbruksföretags lönsamhet. Som ett led i att skapa ett hållbart samhälle utan nettoutsläpp av växthusgaser och med 100 procent förnybar energi kan biogasen fylla en viktig funktion. För att ta till vara biogasens fulla potential och för att underlätta samordning mellan de olika politikområden som biogasen berör vill motionärerna att det ska tas fram en nationell biogasstrategi (yrkande 30).

Vänsterpartiet

Även i kommittémotion 2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V) framförs det önskemål om en nationell biogasstrategi för att stimulera produktion och konsumtion av biogas (yrkande 8). Motionärerna konstaterar att biogas är ett helt förnybart bränsle som kan användas för produktion av värme och el eller som drivmedel i fordon. Inom industrin kan den även användas som råvara eller energikälla. För att effektivt öka produktionen och efterfrågan på den klimatneutrala biogasen behövs långsiktiga spelregler för berörda aktörer i Sverige. Den efterfrågade strategin bör enligt vad som sägs i motionen även innehålla förslag på åtgärder för att möta den ökade importen av biogas genom åtgärder som skapar långsiktigt hållbara konkurrensvillkor.

Liberalerna

I Liberalernas partimotion 2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. ses det som positivt att EU har skärpt sanktionerna mot Ryssland. Motionärerna anser dock att de bör utvidgas till att innefatta fler företag i energisektorn eftersom energipolitiken är ett mycket användbart maktmedel för Ryssland. Motionärerna konstaterar att det planeras ännu en rysk gasledning i Östersjön – Nord Stream 2 – som motionärerna anser strider mot svenska säkerhetspolitiska intressen, såväl som syftena bakom EU:s energiunion. De anser inte att Sverige behöver mer rysk närvaro i Östersjön, och Europas beroende av gas ska inte öka ännu mer. Motionärerna säger nej till Nord Stream 2 och vill att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att verka genom EU för att projektet stoppas (yrkande 4).

Allt fler kommuner återvinner matavfall som kan användas för framställning av biogas, konstateras det i partimotion 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L). Uppgraderad gas ger bäst nytta som insatsvara till förnybara produkter inom kemiindustrin. För små biogasanläggningar utan koppling till gasnätet är värme och elproduktion ett bra alternativ då biogas som fordonsbränsle har visat sig inte klara konkurrensen mot andra bränslen utan omfattande subventioner. Motionärerna begär ett tillkännagivande om biogas (yrkande 17, delvis).

Kristdemokraterna

Biogas är på många sätt ett smartare alternativ, ur både klimat- och hälsosynpunkt, än de biobränslen som kan användas i dagens lastbilar, framhålls det i kommittémotion 2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD). För att få in biogasen på allvar behöver produktionen stimuleras, liksom utbyggnaden av tankstationer, inte bara i Sverige utan i hela Europa. För att säkra tillgången till organiskt avfall till rötningen krävs också en effektivare källsortering i kommunerna. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att stimulera användningen av biogas (yrkande 39).

Vissa kompletterande uppgifter

Propositionen

I propositionen Energipolitikens inriktning anger regeringen att den har för avsikt att utreda hur biogasens nytta som resurs tas till vara på bästa sätt och hur den kan ges konkurrenskraftiga villkor på både kort och lång sikt. Regeringen avser att analysera marknadsförutsättningarna och långsiktiga styrmedel för svensk biogas. Energimyndighetens samordningsuppdrag för laddinfrastruktur utökas till att även gälla gas och andra drivmedel som kräver särskild infrastruktur.

Naturgas i Sverige

Naturgas introducerades i Sverige 1985 genom en utbyggnad av det danska naturgassystemet till södra Sverige. Handeln med naturgas i det svenska systemet har varit helt konkurrensutsatt sedan 2007.

Det sydvästsvenska naturgasnätet – som kan betraktas som det svenska stamnätet för gas – sträcker sig från Trelleborg i söder till Stenungsund i norr, med en förgrening in i Småland. Det svenska naturgasnätet är litet jämfört med i övriga Europa och består av 60 mil transmissionsledning och ca 300 mil distributionsledning. I juni 2013 tog Swedegas AB över rollen som systembälastansvarig för det västsvenska naturgasnätet efter Svenska kraftnät.

Noterbart är att med naturgas avses i naturgaslagen även biogas i den mån det är tekniskt möjligt att använda gasen i ett naturgassystem.

I det västsvenska naturgasnätet finns ca 36 000 naturgaskunder, av vilka de största är stora industrier och kraftvärmeverk och ca 34 500 är hushållskunder. I Stockholms stads- och fordonsgasnät finns ca 63 200 hushållskunder och ca 900 företagskunder, varav 10 industrier. I de 30 kommuner där naturgasnätet är utbyggt står naturgasen för drygt 20 procent av den slutliga energianvändningen, vilket är i linje med genomsnittet i övriga EU. Sverige har ingen egen utvinning av naturgas, utan all tillförsel sker från Danmark och gasen kommer huvudsakligen från de danska naturgasfälten i Nordsjön, men kan också importeras från Tyskland. Mindre inmatning av biogas förekommer, men uppgradering till naturgasstandard sker före inmatning. När Energimarknadsinspektionen senast redovisade läget på naturgasmarknaden (juni 2017)

fanns det nio biogasproducenter kopplade till det västsvenska naturgassystemet, varav två var anslutna så att inmatning kan ske i transmissionsnätet.

Naturgas täcker ca 2 procent av Sveriges totala energibehov och är därmed en relativt liten energikälla.

Produktion av biogas

Biogas bildas när organiskt material bryts ned av mikroorganismer utan tillgång till syre och består i huvudsak av metan och koldioxid samt små mängder svavelväte och vattenånga. Den kan bildas naturligt där det finns tillräckliga mängder organiskt material och där syre inte har tillträde, exempelvis i våtmarker. Biogas kan även framställas via rötning, förgasning och s.k. el-till-gas-teknik. Rötning är i dag den vanligaste och mest utvecklade tekniken. Biogas produceras dels i biogasanläggningar, där i första hand olika typer av organiskt avfall rötas, dels på deponier (soptippar).

I Sverige producerades 2 TWh biogas under 2016, vilket var en ökning med 4 procent jämfört med 2015. Ungefär två tredjedelar av biogasproduktionen uppdateras till fordonsgas.

Swedegas har nyligen lanserat något man kallar Gasbarometern. Initiativet syftar till att ge svar på hur mycket biogas som används och hur efterfrågan i olika sektorer utvecklas. Under 2017 uppgick andelen biogas i Swedegas nät till 10,4 procent, vilket var en tredubbling jämfört med 2016. Prognosen för 2018 visar att användningen av biogas kommer att fortsätta att öka. Swedegas mål är att nå 30 procent förnybar gas till 2030 och 100 procent förnybar gas till 2050.

Gasens roll i det framtida energisystemet

Hösten 2015 presenterade Energiforsk rapporten Gasens roll i det framtida energisystemet (rapport 2015:183). Rapporten pekar på att gas 2050 kommer att kunna spela en mycket viktig roll för effektbalansen i första hand i södra Sverige. Detta gäller alltså vid en tid när kärnkraften är avvecklad och energiförbrukningen i samhället i stort är kvar på dagens nivå. Om gasen finns med som en komponent i energisystemet innebär detta också att gasen bidrar med ett antal andra s.k. energisystemtjänster som att fungera som energilager och med god reglerbarhet i elproduktionen som kan balansera mer väderberoende elproduktion.

I rapporten slås det fast att det inte finns några planer på att bygga ut det befintliga stamnätet för gas, och att en eventuell utökad mängd fossil gas i stället förväntas tillkomma via nya hamnar för flytande naturgas (LNG), sammankopplade med befintliga och nya regionala och lokala gasnät. Det konstateras vidare att en stor del av utvecklingen inom gaslogistikområdet har fokuserat på transporten av gas i mobila enheter snarare än i en fast infrastruktur. Det noteras att teknikutvecklingen på det sättet påminner om den som telefonin har genomgått, där steget varit att gå från den fasta infrastrukturen till förmån för en mer flexibel mobil dito.

Rapportförfattarna gjorde bedömningen att det 2050 finns flera regionala gasnät i framför allt södra och mellersta Sverige och att effektbalansen i elområdena 3 och 4 (dvs. södra Sverige) hanteras med gaskraft. Gasen bedöms till största andelen vara av förnybart ursprung. I normalfallet förväntas de regionala gasnäten inte ha någon direkt koppling till dagens stamnät.

Biogas i naturgasnätet

Biogas är ett samlingsbegrepp för gaser som huvudsakligen består av metan och som utvinns ur biologiskt material. Eftersom naturgas också till stor del består av metan kan naturgasnätet användas för att överföra sådan biogas som har uppgraderats till naturgaskvalitet. Med naturgas avses i naturgaslagen även biogas, gas från biomassa och andra gaser, i den mån det är tekniskt möjligt att använda dessa gaser i ett naturgassystem.

Det kan dock uppstå problem om biogasens kemiska sammansättning inte motsvarar den fossila naturgasens. Av tekniska och debiteringsmässiga skäl tillsätts det vanligtvis propan eller något annat högre kolväte till biogasen innan den matas in i det västsvenska naturgassystemet eller används som fordonbränsle. På så vis ser man till att energiinnehållet i de båda gastyperna blir lika stort. Alltför stor inblandning av propan kan dock innebära problem för de förbrukare som är beroende av gasens metanhalt, exempelvis vissa kemiska industrier.

Eftersom regeringen anser att regelverket på energigasområdet bör ha en utformning som underlättar inmatningen av biogas på naturgasnätet, inte minst med hänsyn till målsättningen att öka andelen förnybar energi, föreslog den våren 2017 vissa ändringar i naturgaslagen med denna inriktning. Riksdagen antog förslagen, och lagändringarna började gälla den 1 januari 2018 (prop. 2016/17:202, bet. 2017/18:NU7).

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2017 behandlade utskottet motioner om biogas, varav några yrkanden överensstämmer med de nu aktuella (bet. 2016/17:NU14). Utskottet anförde bl.a. följande:

Utskottet ser positivt på att biogas får en större roll i den svenska energimixen. I likhet med vad utskottet anförde våren 2016 konstaterar utskottet återigen att biogas är en mångsidig förnybar energikälla som kan användas både som drivmedel och för produktion av el och värme. Utskottet vill också återupprepa att såväl den nuvarande som den förra regeringen har agerat för att främja utvecklingen av biogas genom att stödja ny teknik och innovativa lösningar som stärker biogasteknikens konkurrenskraft och ökar biogasproduktionen. Utskottet ser mot denna bakgrund inga skäl för riksdagen att bifalla de förslag om biogas som finns i de aktuella motionerna. [...]

Beträffande förslagen [...] om en utbyggnad av det svenska stamnätet för gas och [...] om en förbättrad gasinfrastruktur hänvisas till det som utskottet anförde våren 2016 när förslag på detta tema bereddes. Utskottet anser således fortfarande att det saknas skäl för riksdagen att uttala sig till

förmån för en sådan utbyggnad, och motionerna avstyrks därför i de aktuella delarna.

Utbyggnad av stamnätet för gas

Yrkandet i motion 2017/18:899 (SD) om utbyggnad av gasstamnätet har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Utskottet har då bl.a. hänvisat till Swedegas som har redovisat uppfattningen att det saknades marknadsförutsättningar för att bygga ut gasstamnätet till jordbruksintensiva regioner som t.ex. Skåne och Västra Götaland, i enlighet med vad som alltså även då efterfrågades i en motion. Underlaget av gasnätskunder (t.ex. biogasproducenter eller tyngre basindustri som kan efterfråga biogas och naturgas) ansågs vara för litet för att en sådan utbyggnad skulle kunna anses vara ekonomiskt försvarbar. Däremot sågs vissa möjligheter i att investera i regionala gasnät, och intresset ansågs växa för LNG inklusive nödvändiga infrastruktursatsningar. Som exempel kan nämnas att Swedegas, Eon och Åhus hamn utreder förutsättningarna för att bygga ett gasnät i östra Skåne. Samarbetet omfattar etableringen av ett lager för LNG i Åhus hamn samt ett isolerat regionalt gasnät för bio- och naturgas som sträcker sig från Åhus mot Kristianstad och vidare till Bromölla.

Stärkt stöd till svensk biogas och biogasutredning

I regeringens vårandringsbudget för 2018 (prop. 2017/18:99) som presenterades i april 2018 föreslogs ett stärkt stöd till svensk biogas. Regeringen konstaterar att biogas spelar en viktig roll i omställningen till ett fossilfritt Sverige. För att stötta svenskproducerad biogas föreslogs därför att stödet till produktion av biogas ska utökas med 270 miljoner kronor under 2018.

Regeringen konstaterar vidare att importen av biogas från framför allt Danmark har ökat de senaste åren eftersom den drar nytta av både Danmarks produktionsstöd till biogas och Sveriges konsumtionsstöd. Det gör att den importerade biogasen är billigare än den svenska och leder till lönsamhetsproblem för svenska biogasproducenter.

I slutet av maj 2018 beslutade regeringen sedermera om att tillsätta den tidigare aviserade biogasutredningen. Utredningen, som ska ledas av Åsa Westlund (S), ordförande i riksdagens miljö- och jordbruksutskott, ska se över de långsiktiga förutsättningarna för biogasproduktion i Sverige. Utredningen ska analysera biogasens roll och konkurrensförutsättningar utifrån bl.a. de nya energi- och klimatpolitiska målen, den ökade integreringen av biogasmarknaden i EU och utvecklingen mot mer förnybar energi i transportsektorn. Utredningen ska redovisas senast den 3 juni 2019.

Innovationskluster för flytande biogas

I början av maj 2018 meddelade regeringen att den har gett Energimyndigheten i uppdrag att utlysa medel för utveckling och användning av flytande biogas i kombination med inrättandet av ett innovationskluster för flytande

biogas. Syftet med satsningen är att främja omställningen till fossilfrihet för tunga transporter. Satsningen ska verka för demonstration, tillämpning och spridning av teknik för produktion av flytande biogas, drift med gasfordon i regional- och lokaltrafik samt till kombinationer av dessa tekniker i Sverige. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2022.

Nord Stream 2

Gasledningen Nord Stream 2 tas upp i motion 2017/18:576 (L). I september 2016 lämnade bolaget Nord Stream 2 AG in en ansökan om tillstånd för att lägga en gasledning i Östersjön, Nord Stream 2. Den nya ledningen planeras att löpa parallellt med den befintliga ledningen Nord Stream som togs i drift 2012. Regeringen prövar projektet i enlighet med den svenska lagstiftningen och internationell rätt. Tillstånd att lägga ut gasledningar prövas enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

Ansökan granskades initialt inom Regeringskansliet och skickades sedan ut på remiss under april–juni 2017, och remissförfarandet fortsatte under hösten som följd av de frågor och synpunkter som kommit in.

Ett samråd pågår också mellan Östersjöländerna inom ramen för den s.k. Esbokonventionen. Esbokonventionen handlar om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang. Konventionen ger möjlighet att lämna synpunkter på planerade projekt i andra länder som kan ha gränsöverskridande miljöpåverkan i det egna landet. Naturvårdsverket är ansvarig myndighet i Sverige för detta samråd.

I ett frågesvar (fr. 2017/18:1014) till Hans Wallmark (M) i mars 2018 angav utrikesminister Margot Wallström att regeringen formulerar sin hållning till Nord Stream 2 med utgångspunkt i en bred analys av projektets energipolitiska, rättsliga och säkerhetsmässiga implikationer för europeiska intressen. Respekten för folkrätten är ett väsentligt svenskt säkerhetspolitiskt intresse. Vidare redovisade ministern att Sverige tillsammans med Danmark har varit drivande för att få till stånd den diskussion på EU-nivå som nu förs i den formella rådsstrukturen. Utrikesministern framhöll också att regeringen för en löpande dialog med övriga berörda kuststater, EU:s medlemsstater samt andra samarbetspartner, inklusive USA.

Utskottets ställningstagande

Det råder en bred politisk enighet om att biogas är en energikälla med många fördelar. Utöver att den är förnybar finns det goda produktionsförutsättningar i Sverige, och gasens användningsområde är brett. Den fungerar bra som fordonsbränsle eller kan förbrännas för uppvärmnings- eller kraftproduktionsändamål.

Mot denna bakgrund ser utskottet det som mycket positivt att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att gynna produktionen av biogas i Sverige. Det handlar bl.a. om ett stöd till svensk biogasproduktion som regeringen har föreslagit ska utökas med 270 miljoner kronor under innevarande år. Nyligen

har regeringen gett Energimyndigheten i uppdrag att utlysa medel för utveckling och användning av flytande biogas i kombination med inrättandet av ett innovationskluster för flytande biogas.

Oaktat de insatser som redan har gjorts finns det enligt utskottets uppfattning utrymme för ytterligare åtgärder. Mot den bakgrunden ser utskottet positivt på att regeringen nyligen har tillsatt en utredning om hur biogasens nytta som resurs tas till vara på bästa sätt och hur den kan ges konkurrenskraftiga villkor på både kort och lång sikt. Utskottet utgår från att frågan om de kortsiktiga konkurrensvillkoren ges hög prioritet i utredningsarbetet, eftersom biogasproduktionen i södra Sverige missgynnas av konkurrens från importerad dansk biogas som gynnas av hur de svenska respektive danska stödsystemen är konstruerade. Vidare förutsätter utskottet att regeringen vidtar de åtgärder som den bedömer vara nödvändiga om den anser att det finns skäl att agera bilateralt i gentemot Danmark eller EU innan den nämnda utredningen har haft möjlighet att ta sig an frågan.

Vidare är det utskottets bedömning att utredningens utfall kan väntas fungera som en god grund för strategiska överväganden när det gäller frågor om hur biogasen ska kunna spela en viktig roll i det svenska energisystemet framöver. Utskottet anser inte att det dessförinnan finns skäl för riksdagen att ställa sig bakom förslag i några av de nu aktuella motionerna om att det bör utarbetas någon form av biogasstrategi.

När det gäller frågor om en utbyggnad av det svenska stamgasnätet hänvisar utskottet till sina tidigare uttalanden om dylika propåer. Något uttalande från riksdagen om en förbättrad eller utbyggd gasinfrastruktur är således inte aktuellt. Utskottet avvisar även önskemålet i motion 2017/18:576 (L) om ett uttalande om gasledningen Nord Stream 2 med hänvisning till att det är regeringens uppgift att pröva projektet i enlighet med den svenska lagstiftningen och internationell rätt. Enligt utskottets uppfattning vore det tveksamt ur ett grundlagsperspektiv om riksdagen skulle försöka påverka en tillståndsprocess som man har anförtrott regeringen att svara för. Den nyssnämnda motionen avstyrks således i den aktuella delen.

Sammantaget innebär det anförda att utskottet avstyrker motionerna 2017/18:576 (L), 2017/18:899 (SD), 2017/18:1932 (M), 2017/18:2335 (V), 2017/18:2820 (L), 2017/18:3351 (M), 2017/18:3766 (KD) och 2017/18:3772 (C).

Värmefrågor

Utskottets förslag i korthet

Bland annat med hänvisning till det som regeringen anför i propositionen om kraft- och fjärrvärmens betydelse i det framtida energisystemet avslår riksdagen motionsyrkanden som på olika sätt gäller denna typ av el- och värmeproduktion.

Jämför reservation 30 (M), 31 (L) och 32 (KD).

Motionerna

Moderaterna

Fjärr- och kraftvärme bör vara en integrerad del av ett framtida hållbart energisystem där värmen produceras och distribueras på ett hållbart sätt med grunden i återvunnen energi. Detta synsätt redovisas i kommittémotion 2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M). Motionärerna konstaterar att fjärr- och kraftvärme skapar stora möjligheter för en cirkulär ekonomi, där kraftvärmen producerar som mest när elbehovet är som störst och fjärrvärmens minskar behovet av el för uppvärmning. Motionärerna uppfattar det därför som beklämmande med skatter som slår hårt mot just fjärr- och kraftvärme. Dessa skatter försämrar markant fjärrvärmens möjligheter att kunna bidra och konkurrera i energisystemet. I stället för att försvåra för fjärr- och kraftvärmens behövs goda förutsättningar för att återvinna värme och energi. De begär därför ett tillkännagivande om att stärka förutsättningarna för att ta till vara fjärr- och kraftvärme (yrkande 10).

Fjärrvärmenät är ett reglerat monopol. Detta konstateras inledningsvis i motion 2017/18:1516 av Lars Beckman (M). Det är således nätägaren som till slut avgör vem som får leverera värme till näten. Riksdagen beslutade 2014 om ett reglerat tillträde till fjärrvärmenäten (prop. 2013/14:187). Kritiken mot lagstiftningen är dock stark från industrin som menar att den i praktiken ger fjärrvärmeföretagen veto mot extern värme. Utöver denna kritik anför motionären att det finns skäl att se över lagstiftningen mot bakgrund av att det växer fram en ny framtidsbransch med stora etableringar av elförbrukande serverhallar som genererar restvärme. Konkurrensen om dessa etableringar är dock stark. Motionären tror att Sverige skulle kunna vinna fler serverhallsetableringar om restvärmen från serverhallarna kunde tas till vara. Enligt motionärens bedömning är det dock inte troligt att man i it-branschen väljer att ge sig in i en så komplicerad och lång process som dagens lagstiftning om ett reglerat tillträde medför. En möjlighet att lösa ovanstående är att genomföra det lagförslag som presenterades i TPA-utredningens slutbetänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) och som skulle innebära att fjärrvärmenäten öppnades för alla aktörer.¹ Enligt motionären vore det således önskvärt

¹ TPA står för third party access, dvs. tredjepartstillträde.

om regeringen snarast tog fram en proposition baserad på förslagen i TPA-utredningens slutbetänkande. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas.

Motion 2017/18:2453 av Jan R Andersson (M) gäller möjligheterna att utnyttja spillvärme från kärnkraftverken. Motionären vill att det satsas FoU-resurser på vidareutveckling av ett högre resursutnyttjande av kärnkraften och att förbudet att nyttja spillvärmerna från kärnkraftverk bör hävas. Vidare bör en alternativ användning av nämnda spillvärme beaktas. Bästa sättet att höja effektiviteten i sektorn för bostadsuppvärmning är, enligt motionären, att ta till vara spillvärmerna från kärnkraftverken och använda den till fjärrvärme.

Liberalerna

Avfall är en viktig energikälla i många fjärrvärmesystem men soporna består ibland till stor del av fossil plast. Detta konstaterande återfinns i Liberalernas partimotion 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. Enligt motionärerna bör målet vara att fjärrvärmerna endast undantagsvis ska baseras på fossila källor och då exempelvis när det gäller spillvärme från vissa kemiska processer. Motionärerna betonar vidare vikten av att avfallets återanvändning förbättras liksom materialåtervinningen av olika fraktioner (yrkande 17, delvis).

Kristdemokraterna

Geotermisk energi är värme som hämtas från jordens inre och bildas vid radioaktivt sönderfall av vissa tyngre grundämnen, sägs det i kommittémotion 2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD). Motionärerna konstaterar att förnybar geoenergi är en mycket lämplig energiform på våra breddgrader. Motionärerna vill lyfta fram geoenergin som en del i utvecklingen av ett än mer hållbart energisystem (yrkande 12).

Vissa kompletterande uppgifter

Propositionen

I propositionen Energipolitikens inriktning slår regeringen fast att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen under kalla vinterdagar. Vidare betonar vikten av att möjligheterna till högeffektiv elproduktion utnyttjas i bränslebaserad fjärrvärmeproduktion. Regeringen instämmer med flera remissinstanser i att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är central för att bidra till en minskad användning av el för uppvärmning när effektbehovet är stort. Sveriges välutvecklade fjärrvärmesystem och potential för högeffektiv kraftvärmeproduktion från bioenergi möjliggör därför ett ökat effektbidrag när efterfrågan på el är störst, dvs. i städer vintertid. I framtiden kan även nya tekniker och tillämpningar, såsom ökat utnyttjande av spillvärme och geotermisk djupvärme, komma att vara en del av en hållbar fjärrvärmesektor.

Regeringen anser att det är viktigt med en gynnsam utveckling där kraftvärmesektorn bidrar med systemvinster för övriga energisystem och till målen om 100 procent förnybar el och inga nettoutsläpp av växthusgaser. Det förutsätter dels att potentialen för elproduktion i fjärrvärmenäten utnyttjas, dels att både kraft- och värmeproduktionen är konkurrenskraftig och baseras på förnybara bränslen.

Energimarknadsinspektionen ska enligt sin instruktion följa och analysera utvecklingen på bl.a. fjärrvärmemarknaderna och lämna förslag till ändringar i regelverk eller till andra åtgärder för att främja marknadernas funktion.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner liknande den nu aktuella 2016/17:2453 (M) om kärnkraftens spillvärme har behandlats av utskottet vid åtskilliga tidigare tillfällen, senast våren 2017 (bet. 2016/17:NU14). Vid dessa tillfällen har utskottet bl.a. hänvisat till att den lågvärdiga värme som kylvattnet utgör inte lämpar sig för fjärrvärmeändamål och att kärnkraftverken ligger för långt ifrån orter som är stora nog för att det skulle vara lönsamt att uppgradera värmen och sedan transportera den långa sträckor via rörledningar. Vidare har utskottet konstaterat att de svenska kärnkraftverken inte är konstruerade för att leverera både el och högkvalitativ värme. Samtidigt har utskottet ställt sig positivt till att kylvattnets värmeegenskaper används för andra ändamål än just uppvärmning, t.ex. i vissa innovativa energi- och miljötekniska sammanhang.

Förslag om geoenergi som var i stort sett likalydande med det nu aktuella i motion 2017/18:3748 (KD) behandlades av utskottet både 2016 och 2017. Vid det senaste tillfället konstaterade utskottet att Energimyndigheten har finansierat utvecklingen av en strategisk innovationsagenda för geoenergi (bet. 2016/17:NU14). Vidare uppdaterade Sveriges geologiska undersökning (SGU) under 2016 sin rapport om förnybar geoenergi. Utskottet ansåg mot denna bakgrund att det inte kunde anses vara påkallat för riksdagen att uttala sig om geoenergi i linje med vad som då föreslogs i motionen, vilken således avstyrktes i den aktuella delen.

Geoenergi

Geoenergi är samlingsnamnet för teknik där värme och kyla från markens översta 400 meter tas till vara.² Det finns ett flertal sådana tekniker, och i Sverige finns det ca 450 000 geoenergianläggningar av olika slag. Majoriteten är bergvärmepumpar för villor.

² Geotermi är en annan teknik där värme från radioaktivt sönderfall i jordskorpan och värmeledning från jordens inre tas till vara på stort djup (>800 meter). I Sverige är potentialen för geotermi emellertid liten (Källa: geoenergicentrum.se).

FoU om fjärrvärme och diffusa energikällor

Energimyndigheten har beviljat Svenskt Geoenergicentrum och SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut 400 000 kronor för att utveckla en strategisk innovationsagenda för geoenergi. Arbetet syftar till att ta fram mål för geoenergins utveckling, inklusive att identifiera forsknings- och utvecklingsbehov för att nå målen. Arbetet avslutades i december 2016 och avrapporterades i rapporten *Energien under mark ska upp till ytan – Strategisk innovationsagenda för geoenergi*.

Det tvärvetenskapliga forskningsprogrammet *Fjärrsyn* var ett av världens största forskningsprogram för fjärrvärme och fjärrkyla. Det finansierades av fjärrvärmebranschen och Energimyndigheten. Efter tio års forskning, indelad i tre etapper, avslutades programmet vid halvårsskiftet 2017.

Inom ramen för programmet har man bl.a. studerat möjligheterna att använda mer diffusa energikällor för fjärrvärmeändamål. I programbeskrivningen konstateras det bl.a. att fjärrvärmerna har utvecklats från att ursprungligen ha varit system med ånga, via högt tempererade hetvattensystem, till dagens varmvattensystem, men att det pågår teknikutveckling mot en mer diversifierad produktionslösning med många olika värmekällor – solvärme, spillvärme från industrier och att med hjälp av värmepumpar ta till vara överskottsvärme från bebyggelse och annan lågvärdig restvärme i t.ex. avloppsvatten. *Fjärrsyn* har bl.a. haft som syfte att bidra med ny kunskap om de komponenter och den systemutveckling som krävs för att förverkliga ett framtida systemkoncept med bättre förutsättningar att ta till vara sådan värmeenergi som i dag kyles bort.

I september 2016 presenterades innovationsagendan *Effektiv användning av lågvärdig värme*. I agendan redovisas en vision som går ut på att lågvärdig värme ska värderas på ett rättvisande sätt utifrån ett hållbarhetsperspektiv, vilket ökar nyttjandet av denna resurs i samhället. I en handlingsplan kopplad till agendan föreslås bl.a. att det tillsätts en nationell samordnare och att regionalstöd ges för kartläggningar.

Energimyndigheten bedriver forskningsprogrammet *Biokraft* som ska bidra till att el- och värmeproduktion från biobränsle och avfall möjliggör ett hållbart energisystem. Programmet inriktar sig på forskning om och utveckling av anläggningar av alla storlekar, från pannor och kaminer av villastorlek till fullstora kraftvärmeanläggningar. Programmet omfattar 87 miljoner kronor under perioden 2017–2021. Myndigheten har också satsat 160 miljoner kronor i ett nytt forsknings- och innovationsprogram (*Termo*) inom värme och kyla som löper under 2018–2021. Programmet är inriktat på forskning och innovation som främjar kommersialisering och export.

Utskottets ställningstagande

I propositionen anför regeringen att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen

under kalla vinterdagar. Vidare redovisar regeringen hållningen att det är viktigt med en gynnsam utveckling där kraftvärmesektorn bidrar med systemvinster för övriga energisystem och till målen om 100 procent förnybar el och inga nettoutsläpp av växthusgaser.

Utskottet anser att den betydelse som regeringen i och med detta knyter till kraft- och fjärrvärmens roll i det framtida energisystemet borgar för att dessa produktionsslag kommer att garanteras produktions- och marknadsvillkor som inte utgör ett hot mot sektorns konkurrenskraft. Därmed är det enligt utskottets uppfattning inte påkallat med ett uttalande från riksdagens sida om att stärka förutsättningarna för att ta till vara fjärr- och kraftvärme i linje med vad som efterfrågas i motion 2017/18:3404 (M). Motionen avstyrks därför i den aktuella delen. Detsamma gäller det allmänt hållna yrkandet i motion 2017/18:2820 (L) om avfallsförbränning i fjärrvärmeproduktionen. Utskottet kan konstatera att huvuddelen av den värme som produceras för den svenska värmemarknaden i dag är hållbar ur ett energi- och miljöperspektiv och att den direkta användningen av fossila bränslen näst intill har upphört. Vidare vill utskottet nämna att Energimyndigheten driver forsknings- och innovationsprogrammet Biokraft vars syfte är att bidra till att el- och värmeproduktion från biobränsle och avfall möjliggör ett hållbart energisystem. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2017/18:2820 (L) i den aktuella delen.

När det gäller det som sägs i motion 2017/18:1516 (M) om att den närmare åtta år gamla s.k. TPA-utredningens förslag bör ligga till grund för en proposition anser utskottet att det krävs ett betydligt mer aktuellt underlag för att kravet på en nöjaktig beredning ska kunna anses vara uppfyllt. Vidare anser utskottet att man bör utvärdera de åtgärder som har vidtagits på fjärrvärmesområdet i form av bl.a. regler som möjliggör ett begränsat tillträde till fjärrvärmenäten innan det finns anledning att göra justeringar av den rådande modellen. En sådan uppföljning skulle även kunna överväga vilka förändringar av regelverket som kan vara aktuella med anledning av att stora dataanläggningar är en relativt ny företeelse med potential att agera på värmemarknaden. Det bör för övrigt också påminnas om att Energimarknadsinspektionen har i uppgift följa och analysera utvecklingen på fjärrvärmemarknaderna och lämna förslag till ändringar i regelverk eller till andra åtgärder för att främja marknadernas funktion. Motionen avstyrks.

Även motion 2017/18:3748 (KD) avstyrks i den del som gäller geoenergi. Utskottet har behandlat likalydande förslag vid flera tidigare tillfällen och hänvisar till det som anfördes senast, dvs. våren 2017. Detsamma gäller motion 2017/18:2453 (M) om att använda restvärme från kärnkraftverk. Motsvarande förslag har avstyrkts åtskilliga gånger av utskottet, bl.a. med hänvisning till att det bygger på en missuppfattning om rådande rättsläge och på att tekniska och ekonomiska realiteter begränsar möjligheterna att ta vara på denna restvärme.

Vissa övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som bl.a. gäller torv, el-till-gas-teknik på Gotland, energimärkning av bilar och energilagring.

Jämför reservation 33 (M), 34 (SD), 35 (C) och 36 (KD).

Motionerna

Socialdemokraterna

Ett steg på vägen mot att nå målet att bli ett fossilfritt välfärdsland är att ta till vara redan producerad energi, genom exempelvis den s.k. el-till-gas-tekniken (power to gas). Detta anförs av Suzanne Svensson (S) i motionen 2017/18:1870. El-till-gas-teknik går ut på att förnybar el används för att framställa bibränsle i form av metangas för användning inom transportsektorn. Genom den nyssnämnda tekniken ökar dessutom självförsörjandegraden av drivmedel. Detta är gynnsamt för hela landets beredskap vid bränslebrist och andra krissituationer. Tekniken kan också bidra till minskad klimatpåverkan. Motionären konstaterar vidare att det pågår försök på Gotland med el-till-gas-tekniken, och i det vidare arbetet med att göra Gotland till ett pilotlän för ett helt förnybart system bör regeringen ta denna teknik i beaktande. Ett tillkännagivande om förnybar energi i drivmedelsproduktionen efterfrågas.

Moderaterna

I kommittémotion 2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) anförs det att Sverige bör driva på för en gemensam energimarknad där långsiktiga konkurrenskraftiga spelregler råder. Dessutom bör Sverige verka för att alla typer av biodrivmedel i fortsättningen tillåts inom EU. Motionärerna menar att det finns krafter inom EU som vill förbjuda vissa typer av biodrivmedel, vilket av allt att döma skulle försvåra en grön omställning av transportsektorn. En omställning i transportsektorn kommer inte att gå över en natt, och därför behövs olika typer av biodrivmedel för att underlätta en övergång från bensin och diesel till grönare alternativ. Motionärerna efterfrågar ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för att alla typer av biodrivmedel tillåts på EU-nivå även fortsättningsvis (yrkande 7).

Vidare konstaterar motionärerna att Svenska kraftnät ansvarar för att effektbalansen i nätet tryggas. Med en ständigt större andel volatil elproduktion – exempelvis sol- och vindkraft – och en sjunkande andel baskraft i systemet är detta en utmaning som måste hanteras. Ett sätt att möta utmaningar när det gäller effektbalansen är energilager. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att regeringen ska se över hur energilager kan användas mer effektivt i energisystemet (yrkande 8).

I motion 2017/18:1521 av Carl-Oskar Bohlin (M) tas torvens framtida roll upp. Motionären anser att i stället för att hämma användningen av torv på dränerad mark bör förutsättningarna för att nyttja torven vara rimliga. Motionären anser att torv på dränerad mark bör klassificeras som ett biobränsle och begär ett tillkännagivande med den innebörden.

För varje år som går förändras atmosfärens sammansättning, och förekomsten av koldioxid ökar stadigt, sägs det inledningsvis i motion 2017/18:3399 av Betty Malmberg (M). En koldioxidfri energimix kan bli en framtida exportnärings, inte minst för att reducera fossil energiproduktion i våra grannländer. Motionären anser att Sverige måste satsa mer på utveckling av test- och demonstrationsanläggningar som möjliggör produktionstester av olika slags klimatneutral energi, däribland det som brukar betecknas fjärde generationens kärnkraft. Det är vidare motionärens uppfattning att Sverige måste uppvärdera kärnkraftens stora betydelse för såväl klimat som elproduktion och vikten av att stärka svensk teknikutveckling och kompetens. Ett tillkännagivande begärs med innebörden att Sverige behöver iordningställa test- och demonstrationsanläggningar för att utveckla effektiviteten hos olika typer av klimatneutral energi.

Sverigedemokraterna

En fjärdedel av Sveriges landyta består av torvmark. På mindre än 1 procent av den ytan bedrivs utvinning av torv. Detta konstateras i kommittémotion 2016/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Motionärerna konstaterar att torven i dag klassas som förnybar, och torvbaserad kraftproduktion är berättigad till elcertifikat samtidigt som torv inte omfattas av handel med utsläppsrätter vid värmeproduktion eftersom EU klassar torven som ett fossilt bränsle. Motionärerna anser att så länge elcertifikatssystemet finns ska torven fortsätta att klassas som förnybar, samtidigt som regeringen inom EU ska verka för att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga biobränslen inom EU:s system för handel med utsläppsrätter. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas (yrkande 26).

Centerpartiet

Att människor kan resa och att företag kan transportera varor är centralt i dagens samhälle och ekonomi, slås det fast i Centerpartiets partimotion 2017/18:3386 av Annie Lööf m.fl. Samtidigt konstaterar motionärerna att transportsektorn står för en tredjedel av de totala utsläppen av växthusgaser. För att bryta beroendet av fossila bränslen och minska klimatutsläppen krävs många olika lösningar och tekniker. Motionärerna vill bl.a. att det ska införas en energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning. Ett tillkännagivande med den inriktningen efterfrågas (yrkande 16).

Miljöpartiet

Att människor påverkas negativt av blinkande eller flimrande belysning är troligen allmänt känt, sägs det i motion 2017/18:1683 av Jan Lindholm (MP). Motionären konstaterar att det i dag finns LED-lampor som tänds och släcks 100 gånger per sekund. Ljusskillnaden mellan den tända och släckta fasen kallas för modulation. Eftersom många får yrsel och andra problem med belysning som flimrar så anser motionären att problemet bör lagstiftas bort. Han anser att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppdra åt regeringen att initiera ett lagstiftningsarbete med målet att förbjuda LED-belysning med större modulation än 5 procent.

Elanvändning som är temperatur- och klimatberoende bör undvikas, sägs det i motion 2017/18:1719 av Jan Lindholm (MP). Motionären ger en utförlig motivering till detta och konstaterar också att el för uppvärmning och kylning ur ett systemperspektiv alltid är mycket sårbart och därför fel val.

Motionären förordar en övergång till många mindre anläggningar för produktion av vind-, våg-, bio- och solkraft. Om kärnkraften avvecklas och ersätts med de uppräknade alternativen erhålls en tryggare och säkrare elproduktion som är mindre beroende av fossil el. Motionären betonar att regler för energiförbrukning i byggnader bör utgå från energiegenskaper och inte från mängden köpt energi. Regler bör även utformas så att fjärrkyla och fjärrvärme blir det givna valet för de flesta, och enligt motionären är det självklart ur ett systemperspektiv att el för uppvärmning och kylning bör förekomma så sparsamt som möjligt. Regeringen bör även ha ett ökat fokus på såväl sårbarhets- som systemperspektivet när den utformar framtida energilösningar.

I motion 2017/18:3024 av Jan Lindholm (MP) efterfrågas ett tillkännagivande om behovet av ett ökat systemtänkande för att effektivare kunna nyttja överskottsvärme och överskottsel (yrkande 2). Motionären pekar bl.a. på att ett växande bestånd av lågenergihus eller passivhus kommer att generera överskott av såväl värme som kyla och att regeringen därför bör återkomma med förslag på hur man kan utveckla regelverk och styrmedel så att överskottsenergi nyttjas mer effektivt.

Kristdemokraterna

Belysningsutmaningen är en nationell kraftsamling för att öka andelen energieffektiva belysningslösningar i samhället, anføres det i kommittémotion 2017/18:3748 Penilla Gunther m.fl. (KD). I Sverige riktar sig utmaningen till företag, regioner, kommuner, civilsamhället och statliga aktörer. Motionärerna konstaterar att sedan utmaningen startade våren 2016 har inte så många anslutit sig. Därför vill motionärerna att regeringen ska få i uppdrag att uppmåna de statliga verksamheterna att anta Belysningsutmaningen och gå före i arbetet för en mer ekonomisk och miljövänlig energianvändning (yrkande 16).

Vissa kompletterande uppgifter

Propositionen

Med anledning av vad som sägs i motion 2017/18:3404 (M) om energilager kan det nämnas att regeringen i propositionen Energipolitikens inriktning redovisar att regeringens initiativ Forum för smarta elnät har påtalat behovet av att se över beskattningsmodellen för energilager, eftersom energilager och lageraktörer bedöms bli allt viktigare på den nya energimarknaden. Regeringen anser därför att det bör undersökas hur energilager kan premieras för att underlätta en effektiv övergång till mer ny förnybar elproduktion. Vidare anser regeringen att energilager, t.ex. batterier, har många nyttor och kan stödja elsystemet bl.a. genom balansering, men de kan också stödja elkvaliteten och minska problematiken med tillfälliga begränsningar i elnäten. Huvudsyftet med ett ellager är att spara energi till ett senare tillfälle när behovet eller efterfrågan är större. Regeringen konstaterar att el som har lagrats i ett batteri kan bli dubbelbeskattad. Finansdepartementet har remitterat en promemoria med vissa förslag som innebär att dubbelbeskattningssituationen i samband med lagring av el ska avlägsnas.

När det gäller frågor om torv konstaterar regeringen i propositionen endast att torvens roll i elcertifikatssystemet inte ändrades i samband med att riksdagen våren 2017 behandlade regeringens proposition Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2017 (prop. 2016/17:179, bet. 2016/17:NU20).

Biodrivmedel

I en av motionerna tas frågor om biodrivmedel upp. Här kan det inledningsvis noteras att transportsektorn står för ungefär en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Trafiken ökar visserligen i Sverige, men eftersom alltmer bibränsle blandas in i det bränsle som tankas har utsläppen inte ökat i samma takt.

Målet för andelen förnybar energi i transportsektorn är satt till minst 10 procent för 2020. Under 2016 uppgick denna andel till 31 procent enligt förnybartdirektivets beräkningsmetodik. Enligt Energimyndighetens senaste långsiktsprognoz bedöms andelen förnybart i transportsektorn enligt detta beräkningsätt vara omkring 41 procent 2020. Av statistik från EU framgår vidare att andelen förnybara bränslekällor i transportsektorn i Sverige under 2016 med stor marginal var den högsta i EU där genomsnittet låg på drygt 7 procent.

Så sent som i maj 2018 behandlade riksdagen trafikutskottets betänkande Fossiloberoende transporter (bet. 2017/18:TU13). I betänkandet finns en utförlig redovisning av regeringens insatser med inriktning på denna målsättning. Där omnämns bl.a. det s.k. Bränslebytet som är ett paket med nya styrmedel vars syfte var att reducera transportsektorns utsläpp och över tid öka användningen av biodrivmedel.

Det bör även påminnas om att riksdagen hösten 2017 beslutade om två tillkännagivanden i samband med behandlingen av regeringens proposition

2017/18:217 Genomförande av ändringar i förnybartdirektivet – ILUC. I det ena tillkännagivandet framfördes krav dels på en analys av konsekvenser av nya regler för biodrivmedel, dels på en utredning av konsekvenserna innan ytterligare föreskrifter meddelas. I det andra tillkännagivandet framfördes vikten av förutsägbara och långsiktiga villkor för biodrivmedel (bet. 2017/18:MJU6). Av regeringens senaste skrivelse om åtgärder med anledning av skrivelser från riksdagen (skr. 2017/18:75) framgår det att regeringen kommer att redovisa en analys i enlighet med det första tillkännagivandet i samband med remitteringen av förslag till ändringar i förordningen (2011:1088) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen. Beträffande det andra tillkännagivandet anger regeringen att det kommer att beaktas i förslaget till ändringar i den nyssnämnda förordningen.

Lagring

I ett energisystem med mycket variabel elproduktion kan tillgången till effekt vid varje given tidpunkt bli en större utmaning än tillgången till energi. Ett sätt att minska behovet av att bygga ut elnätet eller öka elproduktionen är att använda någon form av energilager.

Olika energilager har olika användningsområden och är aktuella i olika tidsspann. I framtiden kommer det sannolikt att behövas en blandning av lagringstekniker för att möta kraven för ett fungerande elnät. Utmaningarna och lösningarna kommer dessutom troligtvis att se olika ut i olika länder. I Sverige finns en utbyggd lagringsteknologi i vattenkraften som kan utvecklas ytterligare för att möta framtida situationer.

Det är möjligt att få stöd för energilagring. Bidraget kan sökas av privatpersoner som vill lagra sin egenproducerade el. För att man ska kunna få bidraget ska energilagringssystemet vara kopplat till en anläggning för egenproduktion av förnybar el som är ansluten till elnätet. Bidraget ska stimulera till lagring av elenergi för användning vid ett annat tillfälle än produktions-tillfället och till att öka den årliga andelen egenproducerad elenergi för att tillgodose det egna elbehovet. Bidrag får ges med högst 60 procent av kostnaderna för lagringssystemet, dock högst 50 000 kronor. Det är inte möjligt att kombinera bidraget med annat offentligt stöd, som t.ex. ROT-avdrag, för samma åtgärd.

Batterifondsprogrammet är ett forskningsprogram som bl.a. är inriktat på utveckling av nya och vidareutvecklade kostnads- och resurseffektiva batterikoncept för lagring och användning av förnybar energi i elsystems- och fordonstillämpningar. Programmet finansieras av Energimyndigheten via medel från Naturvårdsverket. Cirka 280 miljoner kronor kommer att fördelas under perioden 2017–2027.

Svenskt centrum för framtidens elnät och energilagring (Swegrids) är en nationell plattform för forskning och innovation inom området elnät och energilagring som startade 2011. Den nuvarande och sista etappen pågår under perioden 2018–2021. Centret är lokaliserat vid Kungliga Tekniska högskolan

(KTH) och Uppsala universitet och har en budget på totalt 228 miljoner kronor under fyraårsperioden.

I sammanhanget bör det även nämnas att Energimyndigheten har beviljat stöd på upp till 146 miljoner kronor till Northvolts planerade pilotanläggning för storskalig batteritillverkning – Northvolt Labs – i Västerås.

Som har nämnts tidigare tillsatte regeringen i juni 2017 en utredning med uppgift att identifiera de eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid energieffektivisering och introduktion av småskalig förnybar elproduktion, inklusive energilager (dir. 2017:77). En delredovisning av hittillsvarande erfarenheter från relevanta styrmedel och hinder gjordes i februari 2018 (Mindre aktörer i energilandskapet – genomgång av nuläget, SOU 2018:15). Uppdraget ska redovisas i sin helhet senast den 15 oktober 2018.

I delredovisningen görs en genomgång av olika lagringstekniker. För de mindre aktörerna är batterilager det mest intressanta alternativet för att lagra elenergi. Priset för konsumenten för ett batterilager är ännu högt, men utvecklingen av sådana lager till elbilar, hushåll och nätfunktioner går snabbt framåt. Det konstateras att de mindre aktörernas hinder för att investera i energilagerteknik många gånger, vid sidan av ekonomiska faktorer, har sin orsak i ett informationsunderskott. Vidare konstateras det att det saknas närmare reglering i t.ex. ellagen av energilager, då det är en relativt ny företeelse. Det investeringsbidrag som finns behöver utvärderas – inte minst mot bakgrund av energimarknadens utveckling.

Gotland och el-till-gas-teknik

I motion 2017/18:1870 (M) omnämns el-till-gas-teknik. Denna teknik innebär att energi lagras kemiskt. Överskottsel från exempelvis vindkraft används för att spjälka vatten till vätgas och syrgas genom elektrolys. Vätgasen används sedan som bränsle i bränsleceller eller gasturbiner när man vill ha tillbaka elen.

Energimyndigheten har på uppdrag av regeringen tagit fram en förstudie om hur Gotland kan bli en pilot i omställningen till ett förnybart energisystem i Sverige (Smart och förnybart energisystem på Gotland – Energimyndighetens förstudie om hur Gotland kan bli en pilot i omställningen till ett hållbart energisystem i Sverige, ER 2018:5).

I slutet av maj 2018 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en färdplan för hur Gotland kan ställa om till ett hållbart energisystem och att arbeta för en regional arena för pilotprojekt där teknik, affärsmodeller och regelverk prövas.

Belysningsutmaningen och LED-lampors modulation

I motion 2017/18:3748 (KD) omnämns den s.k. Belysningsutmaningen som i maj 2016 presenterades som regeringens satsning på klimatvänlig belysning. Belysningsutmaningen var en del av det internationella initiativet Global

Lighting Challenge (GLC) som lanserades vid klimattoppmötet i Paris i december 2015. I maj 2016 överlämnades ett uppdrag till Energimyndigheten om att hålla ihop satsningen. Målsättningen med satsningen var att halvera elbehovet för belysning i Sverige till 2020. Syftet med Belysningsutmaningen var att starta en dialog med olika aktörer och öka kunskapsnivån, intresset och andelen energieffektiv belysning i Sverige.

I mars 2018 presenterade Energimyndigheten en slutrapport om genomförandet av Belysningsutmaningen (Belysningsutmaningen – Redovisning av uppdrag om en nationell kraftsamling inom belysningsområdet, ER 2018:09). Belysningsutmaningen avslutades av energi- och samordningsminister Ibrahim Baylan i slutet av maj 2018 under ett belysningsevent i samband med energiministermötet CEM9 i Köpenhamn.

I motion 2017/18:1683 (MP) tas frågor om LED-lampors modulation upp. Ljus kvaliteten har diskuterats inom ramen för Belysningsutmaningen. I Belysningsutmaningens slutrapport lyfts flimmer (ljusmodulering) fram som ett ergonomiskt problem vars omfattning är omdiskuterat i belysningsssammanhang. Det framgår att det i dagsläget inte finns några allmänt accepterade gränsvärden eller ens en enhetligt accepterad definition av flimmer. Vidare sägs att det går att tillverka produkter som inte ger upphov till flimmer som påverkar människor negativt. För att bindande krav ska kunna ställas krävs det enligt rapporten dock att rimliga gränsvärden fastställs och att de samhällsekonomiska kostnaderna vägs mot nytta. Dagens europeiska ekodesignförfordningar innehåller inga krav i fråga om flimmer.

I rapporten konstaterar Energimyndigheten att det finns behov av att studera eventuella risker med ljus, däribland flimmer. Myndigheten ser det som angeläget att det utvecklas metoder för att mäta effekterna av olika riskfaktorer. Det bör även nämnas att en del av dessa risker studeras inom Energimyndighetens forskningsprogram Energieffektivisering inom belysningsområdet (Eelys). I programbeskrivningen sägs det bl.a. att det behövs mer kunskap om hur ny teknik fungerar och samspelar med människan. Eelys omfattar 50 miljoner kronor under 2017–2021.

Tidigare riksdagsbehandling

När det gäller det som sägs i motion 2017/18:1719 (MP) om sårbarhet och systemfel med el för uppvärmning kan nämnas att en snarlik motion har behandlats av utskottet vid åtskilliga tidigare tillfällen. Vid det senaste tillfället (våren 2017) avstyrkte utskottet motionen och konstaterade då att inte något nytt har tillkommit som motiverade ett annat ställningstagande än när förslaget behandlades våren 2016 (bet. 2016/17:NU14).

Ett yrkande om energideklARATIONER för bilar liknande det nu aktuella i motion 2017/18:3683 (C) behandlades av utskottet våren 2016 (bet. 2015/16:NU10). Utskottet avstyrkte förslaget och hänvisade bl.a. till att den då pågående utredningen av ett s.k. bonus–malus-system för nya lätta fordon

väntades beröra frågor med tydlig koppling till det som efterfrågades i motionen.

Fossilfri fordonstrafik, Bonus–malus-utredningen och energimärkning av bilar

Utredningen om fossilfri fordonstrafik hade till uppgift att kartlägga möjliga handlingsalternativ och identifiera åtgärder för att reducera transportsektorns utsläpp och beroende av fossila bränslen. I betänkandet Fossilfrihet på väg – betänkande av utredningen om fossilfri fordonstrafik (SOU 2013:84) föreslog utredningen bl.a. obligatorisk energimärkning av personbilar och lätta lastbilar. Märkningen skulle utgå från fordonets energianvändning. Utöver detta skulle det finnas information bl.a. om fordonets koldioxidutsläpp, bränsleförbrukning och elförbrukning samt elens räckvidd om fordonet gick att köra på el.

Den s.k. Bonus–malus-utredningen överlämnade sitt betänkande Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon i april 2016 (SOU 2016:33). Utredningen hade bl.a. i uppgift att om möjligt öka transparensen i ett bonus–malus-system och därmed systemets styrande effekt samt att föreslå hur bonus respektive malus för enskilda fordon kan synliggöras. Detta skulle enligt direktiven exempelvis kunna ske genom någon form av märknings- eller klassificeringssystem. Utredningen lämnade dock inget förslag om ett energimärkningssystem för lätta fordon eftersom ett sådant system enligt utredningens uppfattning inte har något med synliggörande av ett bonus–malus-system att göra. Med hänvisning till behov av tydlighet förordade man i stället en mer renodlad modell där bilförsäljarna måste redovisa hur mycket fordonsskatt (malus) köparen kommer att få betala om han eller hon väljer en specifik bil och hur stor bonusen blir om bilen berättigar till sådan.

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1) föreslog regeringen sedermera att systemet ska införas den 1 juli 2018.

Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan

Naturvårdsverket har analyserat torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan (skrivelsen Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan, juni 2016). Skrivelsen var en avrapportering av ett uppdrag från regeringen att analysera och redovisa den svenska torvutvinningens klimat- och miljöpåverkan, särskilt med avseende på miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker, samt att föreslå hur torvutvinningens negativa inverkan på måluppfyllelsen kan minska.

Utskottets ställningstagande

I motionerna 2017/18:1870 (M) och 2017/18:3404 (M) tas frågor om biodrivmedel upp. Utskottet anser inte att det finns anledning att tillstyrka dessa motioner utan hänvisar i första hand till det samlade grepp om frågor på temat

fossiloberoende transporter som åligger trafikutskottet och till att riksdagen så sent som hösten 2017 riktade två tillkännagivanden till regeringen som gäller villkoren för biodrivmedel. Utskottet konstaterar att Sverige ligger långt framme när det gäller att ställa om transportsektorn i hållbar riktning och förutsätter även att Sverige intar en ledande roll i arbetet med att inspirera aktörer på EU- och medlemsstatsnivå, men även att i ett vidare internationellt perspektiv inspirera till liknande ambitionsnivå i omställningsarbetet. När det gäller det som sägs i motion 2017/18:1870 (M) om el-till-gas-tekniken och Gotland kan utskottet bara konstatera att den tekniken kan vara intressant både för att producera drivmedel med hjälp av förnybar el och som en metod för att kemiskt lagra sådan el. Utskottet noterar vidare att regeringen nyligen har gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en färdplan för hur Gotland kan ställa om till ett hållbart energisystem och att arbeta för en regional arena för pilotprojekt där teknik, affärsmodeller och regelverk prövas.

Lagring av energi berörs i motion 2017/18:3404 (M). Utskottet delar motionärernas uppfattning att energilagring är en viktig komponent i det framtida energisystemet. Även regeringen uppmärksammar frågor om lagring i propositionen och anför bl.a. att det bör undersökas hur energilager kan premieras för att underlätta en effektiv övergång till mer ny förnybar elproduktion. Vidare bör det nämnas att det går att få stöd för lagring av el samt att det ingår i den pågående utredningen om mindre aktörer i energisystemet att studera de eventuella hinder som mindre aktörer möter bl.a. när det gäller frågor med anknytning till lagring av energi. Forskning på temat energilager bedrivs för övrigt inom Swegrids. Sammantaget anser utskottet inte att det mot denna bakgrund finns skäl för riksdagen att hörsamma önskemålet i motionen om ett tillkännagivande på temat energilagring. Motion 2017/18:3404 (M) avstyrks därför i den aktuella delen.

När det gäller förslaget i motion 2017/18:3683 (C) om energimärkning av nya bilar hänvisar utskottet till de överväganden som gjordes i anslutning till att det s.k. bonus–malus-systemet utarbetades. Man befarande att ett energimärkningssystem skulle kunna inverka menligt på den tydlighet som ansågs vara nödvändig för att bonus–malus-systemet skulle få den eftersträlvade styrningseffekten på bilköparna. Utskottet konstaterar att bonus–malus-systemet börjar gälla vid halvårsskiftet 2018 och att dess effekter bör utvärderas innan det finns skäl att överväga att införa ytterligare ett konsumentinriktat märkningssystem. Förslaget i motionen bör därför avslås av riksdagen.

Beträffande de motioner som tar upp belysningsfrågor konstaterar utskottet inledningsvis att den s.k. Belysningsutmaningen i stort sett har avslutats. Mot den bakgrunden är det mindre ändamålsenligt för riksdagen att rikta några uppmaningar till regeringen att vidta åtgärder inom ramen för detta projekt. Motion 2017/18:3348 (KD) bör därför avslås av riksdagen i den aktuella delen. Även motion 2017/18:1683 (MP), som gäller belysningskvalitet, bör avslås. Här hänvisar utskottet till att de frågor motionären uppehåller sig vid har berörts inom ramen för den nyssnämnda Belysningsutmaningen och till att frågor

om hur ny teknik samspelar med människan ingår som del i Energimyndighetens forskningsprogram Eelys.

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motion 2017/18:3399 (M) om värdet av att Sverige iordningställer test- och demonstrationsanläggningar för att utveckla effektiviteten hos olika typer av klimatneutral energi. Utskottet menar dock att Energimyndigheten har en omfattande verksamhet med stöd till pilot- och demonstrationsprojekt och goda möjligheter att finansiera dylika anläggningar genom det betydande energiforskningsanslag som myndigheten fördelar. Samtidigt har regeringen i energiforskningspropositionen (prop. 2016/17:66) pekat på att demonstrationsprojekt, även om de ofta lyckas rent tekniskt, alltför sällan uppnår direkta kommersiella resultat. Mot den bakgrunden underströk regeringen vikten av att Energimyndigheten höjer sina ambitioner när det gäller nyttiggörande. Med det anförda bör riksdagen lämna motionen utan vidare åtgärd.

När det gäller frågor om torv har utskottet ingen annan uppfattning än den som redovisades när liknande motioner behandlades våren 2017. Motionerna 2017/18:1521 (M) och 2017/18:899 (SD) avstyrks således även denna gång.

Avslutningsvis avstyrker utskottet motionerna 2017/18:1719 (MP) om sårbarhet och systemfel med el för uppvärmning och 2017/18:3024 (MP) om behovet av ett ökat systemtänkande för att effektivare kunna nyttja överskottsvärme och överskottsel. Utskottet hänvisar till att liknande förslag har avstyrkts vid flera tidigare tillfällen och att utskottet vidhåller sin syn på det som sägs i motionerna.

Reservationer

1. Energipolitikens mål, punkt 1 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) godkänner regeringens förslag till
 1. övergripande mål för energipolitiken,
 2. upphävande av riksdagsbindningar,
- b) avslår regeringens förslag till
 1. mål för andelen förnybar elproduktion,
 2. mål för effektivare energiproduktion,
- c) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:228 punkterna 1 och 4 samt motion

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och avslår proposition 2017/18:228 punkterna 2 och 3 samt motionerna 2017/18:3858 av Betty Malmberg (M) och 2017/18:4149 av Maria Weimer m.fl. (L).

Ställningstagande

Vi anser att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktig konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringsliv. Den politik vi står bakom syftar till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard.

Sverigedemokraterna ingick tillsammans med de övriga sju riksdagspartierna i den av regeringen tillsatta energikommission som presenterade sitt slutbetänkande i januari 2017. Dessvärre baserades Energikommissionens arbete i allt väsentligt på den fempartiöverenskommelse om energipolitiken som slöts i juni 2016 och som Sverigedemokraterna inte står bakom. Även den nu aktuella propositionen utgår från fempartiöverenskommelsen, vilket således gör det svårt för oss att acceptera huvuddelen av de förslag som riksdagen nu ska ta ställning till.

Inledningsvis vill vi dock deklarerat att vi ser förslaget om övergripande mål för energipolitiken som rimligt. Att försörjningstrygghet, ekologisk hållbarhet och konkurrenskraft blir vägledande för energipolitiken anser vi således vara acceptabelt, och vi tillstyrker propositionen i denna del. Däremot är vi mycket

tveksamma till regeringens uttolkning av dessa övergripande mål, som utmynnar i de förslag till mål för produktion av förnybar el och energieffektivisering som finns i propositionen. Vi anser att dessa mål är mycket svåra att förena med den övergripande inriktningen och att förslagen därför bör avslås av riksdagen.

När det gäller målet för förnybar elproduktion är vår grundläggande hållning att sådan produktion ska ses som ett medel för att uppnå andra överordnade mål och inte vara ett mål i sig. Ett framgångsrikt klimatarbete bör vägledas av ett mål om fossilfri elproduktion, vilket ger kärnkraften en tydligare och given roll i det framtida energisystemet. Vidare bör det poängteras att förnybar elproduktion inte alltid är så klimat- och miljövänlig som den ofta beskrivs. Det kan exempelvis vara så att utsläppen från vissa förnybara energikällor är högre än för exempelvis kärnkraft. Enligt vår uppfattning måste vattenkraften och kärnkraften förbli basen i den svenska elproduktionen även framöver. Politiska beslut som hämmar utvecklingen av dessa kraftslag eller som på ett ineffektivt sätt stöttar olönsam produktion av förnybar el måste undvikas. Sammantaget innebär det anförda att vi instämmer i det som sägs i motion 2017/18:4147 (SD) om att riksdagen ska avslå propositionen i den del som gäller målet för förnybar elproduktion och i stället genom ett tillkännagivande förorda ett mål om att den svenska elproduktionen ska vara helt fossilfri.

Liksom anføres i den nyssnämnda motionen anser vi att en effektiv energianvändning ska vara en självklar inriktning för energipolitiken. Däremot ställer vi oss frågande inför hur regeringen har valt att utforma ett mål för energieffektivisering. Visserligen är det bra att det föreslagna målet är konstruerat så att det går att använda mer energi i framtiden beroende på den ekonomiska utvecklingen, men likväl är det problematiskt eftersom det bygger på tillförd och inte använd energi. Den föreslagna målsättningen kan driva fram sådana oönskade effekter som vi anser går stick i stäv med de övergripande energipolitiska målsättningarna. Det kan exempelvis handla om att energieffektiviseringsmålet uppnås genom att en eller flera kärnreaktorer stängs eller genom att fjärrvärmekunder kopplar bort sig från fjärrvärmenätet för att i stället skaffa sig en värmepump, eftersom den energi som utvinns från omgivningen med en värmepump inte ingår i energistatistiken. Även här instämmer vi i det som sägs i motion 2017/18:4147 (SD) om att regeringens förslag till mål bör avslås. Enligt vår uppfattning bör riksdagen i stället ställa sig bakom förslaget i den nyssnämnda motionen om ett mål för energieffektivisering med innebörden att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till BNP.

Sammanfattningsvis innebär detta att vi tillstyrker propositionen punkt 1 och 4 samt motion 2017/18:4147 (SD) i de aktuella delarna. Punkt 2 och 3 i propositionen avstyrks liksom de övriga motionsyrkandena som är aktuella i avsnittet.

2. **Energipolitikens mål, punkt 1 (L)**

av Maria Weimer (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2017/18:4149 av Maria Weimer m.fl. (L) och

avslår proposition 2017/18:228 punkterna 1–4 och motionerna

2017/18:3858 av Betty Malmberg (M) och

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Liberal energipolitik handlar om ansvarstagande baserat på kunskap och på marknadsekonomiska principer. Den medverkar till att göra det enklare för människor att ta ansvar utan att detaljstyra deras vardagsliv, och ser den tekniska utvecklingen som en central del av lösningen på klimatproblemen. För mig är försiktighetsprincipen och principen om att förorenaren betalar viktiga. Jag förordar en politik som bygger på generella och teknikneutrala ekonomiska styrmedel, såsom koldioxidskatt på fossila bränslen och ett utvecklat och reformerat utsläppshandelssystem inom EU.

Tack vare vattenkraften, kärnkraften och investeringar i förnybar el har Sverige en säker och effektiv elproduktion till konkurrenskraftiga priser med små utsläpp av växthusgaser.

Liberalerna står inte bakom energioverenskommelsen som slöts i juni 2016 mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna och som ligger till grund för den nu aktuella propositionen. Enligt min uppfattning är överenskommelsen dyr och dålig för Sverige och saknar klimatnytta. Den omfattar stora subventioner till förnybara energikällor trots att energimarknaden redan är så mättad att inga nya investeringar lönar sig. Subventionerna är dyra, de snedvrider konkurrensen och slår mot vattenkraftens och kärnkraftens lönsamhet.

De mål för energipolitiken som regeringen föreslår i propositionen är mer eller mindre oförenliga med den energipolitik som jag och Liberalerna vill se. Förslaget om ett mål för förnybar elproduktion tycks kunna tolkas på olika sätt beroende på vilken grundsyn man har på kärnkraftens framtid i vårt land. Detta resulterar i en besvärande otydlighet som riskerar att äventyra vårt fossilfria elsystem, vilket jag anser är djupt beklagligt. Jag vill se en tydlig politik som är inriktad på att värna Sveriges klimatsmarta energisystem och kan därför inte stå bakom målet om 100 procent förnybar elproduktion.

Även det mål för energieffektivisering som regeringen föreslår är, enligt min uppfattning, problematiskt eftersom det i praktiken innebär att det sätts ett tak för hur mycket energi som får användas. Detta synsätt rimmar illa med min och Liberalernas uppfattning som är att hållbar energi ska ses som en möjliggörare vars användning ska uppmuntras, inte begränsas.

Eftersom Liberalerna alltså inte står bakom energiöverenskommelsen eller det som regeringen föreslår i den aktuella propositionen anser jag att förslagen i propositionen bör avslås av riksdagen. I stället bör energipolitiken ta sikte på att nå ett mål om en helt fossilfri elproduktion.

Med det anförda tillstyrks förslaget i motion 2017/18:4149 (L) om att riksdagen bör avslå propositionen. De motsvarande förslag om avslag på delar av propositionen som finns i motion 2017/18:4147 (SD) blir därmed även tillgodosedda. De övriga förslagen i den sistnämnda motionen avstyrks.

3. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 2 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2017/18:931 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11 och 13,

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17,

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1 och

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 2, 13, 15, 20 och 23.

Ställningstagande

Som vi har redovisat i ett tidigare ställningstagande står vi inte bakom vare sig energiöverenskommelsen, Energikommissionens förslag eller flera av de förslag som är aktuella i den energipolitiska proposition som riksdagen nu ska ta ställning till. Vidare har vi redovisat den grundläggande inställningen att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringsliv. Den politik vi står bakom syftar till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Vi är övertygade om att det som behövs är en energipolitik som är inriktad på att bibehålla och utveckla

landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar. Ett tillkännagivande med den innebörden föreslås i motion 2017/18:899 (SD), och vi anser att riksdagen bör bifalla det förslaget.

För att Sverige ska klara en allt tuffare internationell konkurrens måste den tunga basindustri som i betydande utsträckning utgör grunden för den svenska välfärden sättas i främsta rummet när energipolitiken utformas. Massiva subventioner eller skattesanktioner till väderberoende förnybar elproduktion samtidigt som kärnkraftens produktionsförutsättningar försämras gör bl.a. att den för industrin så centrala elleveranssäkerheten undermineras. Enligt vår uppfattning måste vattenkraften och kärnkraften förbli basen i den svenska elproduktionen även framöver. Politiska beslut som hämmar utvecklingen av dessa kraftslag eller som på ett ineffektivt sätt stöttar olönsam produktion av svårintegrerad förnybar el måste undvikas. Vi utvecklar vår syn på förnybar elproduktion och kärnkraft i en reservation längre fram i detta betänkande.

Med hänvisning till det anförda finner vi det högst motiverat att riksdagen ställer sig bakom det förslag som finns i motion 2017/18:899 (SD) om energipolitikens inriktning liksom även det som föreslås i 2017/18:900 (SD) om att regeringen måste ta initiativ till att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn tagen till industrins och den svenska nationens behov. Ett förslag som är snarlikt det sistnämnda finns i motion 2017/18:931 (SD), och även den motionen bör således bifallas av riksdagen i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet bör avstyrkas i de aktuella delarna.

4. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 2 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11 och 13 samt avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2,

2017/18:931 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17,

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1 och

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 2, 13, 15, 20 och 23.

Ställningstagande

Jag vill att Sverige ska vara en föregångare i omställningen till ett förnybart energisystem. Utöver den grundläggande syn jag har bl.a. på förnybar energi och på kärnkraft – vilken framgår i mina ställningstaganden senare i detta betänkande – vill jag lyfta fram EU:s betydelse för energipolitikens utformning. Sverige kan göra och gör mycket nationellt för att energipolitiken ska bidra till att begränsa utsläppen av klimathotande växthusgaser. Samtidigt är en framgångsfaktor på global nivå att EU tar ett stort gemensamt ansvar för att tydligt visa resten av världen på nödvändigheten i att agera kraftfullt redan nu, men även för att lyfta fram de goda möjligheter som finns i att ställa om den globala energiproduktionen i hållbar riktning.

Dessvärre är EU alldeles för passivt och de energipolitiska målsättningarna otillräckliga. Jag instämmer därför i det som sägs i motion 2017/18:1141 (V) om att Sverige bör verka för att EU antar mål om att energiproduktionen 2030 ska bestå av minst 45 procent förnybar energi och att alla verksamheter ska vara skyldiga att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent. Detta ska vara bindande krav med åtaganden för alla EU-länder. Vidare bör Sverige verka för att EU antar en målsättning att nå nollutsläpp senast 2050 och att all energiproduktion då ska vara förnybar. Med det anförda tillstyrks motionen i de aktuella delarna. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

5. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 2 (L)

av Maria Weimer (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 och avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2,

2017/18:931 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11 och 13,

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1 och

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 2, 13, 15, 20 och 23.

Ställningstagande

Jag har i ett tidigare ställningstagande redovisat min grundläggande skepsis inför den energipolitik som nu föreslås av regeringen. Här vill jag utveckla

min syn på vikten av att energi- och klimatfrågornas internationella dimension ges större uppmärksamhet. Det är både möjligt och nödvändigt att hantera energi- och klimatpolitiska problem på den internationella arenan. Globala utmaningar kräver ofta världsomspännande uppgörelser och ett koordinerat internationellt agerande. Energiförsörjningsfrågor kan ofta ha påtagliga mellanstatliga implikationer, vilket inte minst har märkts när det gäller Rysslands agerande i förhållande till sina grannländer både inom och utanför EU. Jag står bakom det som sägs i motion 2017/18:3194 (L) om att EU:s energiunion bör utvecklas ytterligare, med fokus på klimatneutrala energislag som förnybart och kärnkraft. Vidare bör ett samlat europeiskt agerande inriktas på att minska beroendet av rysk fossilgas. Motionen tillstyrks i den del som gäller ett tillkännagivande om en stark europeisk klimat- och energipolitik.

De övriga motionerna i detta avsnitt avstyrks i de aktuella delarna.

6. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 2 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 2, 13, 15, 20 och 23 samt

avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2,

2017/18:931 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11 och 13,

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 och

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Kristdemokraterna har länge förespråkat en brett förankrad energipolitik. Därför ser jag det som glädjande att en blocköverskridande energiöverenskommelse mellan fem riksdagspartier kunde presenteras i juni 2016. Denna överenskommelse låg i sin tur till grund för Energikommissionens förslag. Jag anser att det är särskilt positivt att överenskommelsen innefattar betydande delar av alliansregeringens energipolitik samtidigt som den breda politiska förankringen borgar för en ur energipolitiskt perspektiv mycket värdefull långsiktighet.

Trots den relativt breda samsyn som råder kring den framtida energipolitiken anser jag – i likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3748 (KD) – att det är viktigt att Sverige intensifierar arbetet med klimat- och energifrågorna ytterligare, på såväl nationell som internationell nivå för att uppnå övergripande klimatmål. Centralt för detta arbete är EU:s klimat- och energimål liksom FN:s globala mål inom energiområdet, däribland det mål inom ramen för Agenda 2030 som handlar om att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad. För att detta arbete ska ges nödvändig dignitet anser jag att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att aktivt arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål. Det innebär att jag tillstyrker förslaget med den innebörden som finns i den motion som omnämns i inledningen av detta stycke.

Vidare står jag bakom förslaget i samma motion om att det bör göras en översyn av alla de energipolitiska subventioner som förekommer i Sverige. Min grundläggande inställning är här att subventioner på sikt främst ska riktas till introduktion av ny teknik, och inte i evighet gå till att stötta redan färdigutvecklad teknik. Generellt sett anser jag att subventioner bör riktas om från elproduktionssidan till de sektorer som har de största utsläppen av växthusgaser. För Sveriges del handlar det då i första hand om satsningar på att minska utsläppen från transportsektorn. Möjligheterna att via information och rådgivning påverka människors beteende i klimatvänlig riktning är en annan fråga som borde få större uppmärksamhet. Jag anser dock inte att det mest effektiva sättet är att tillhandahålla dylik information via kommunerna och instämmer därför i förslaget i motion 2017/18:3748 (KD) att denna uppgift bör föras över till Energimyndigheten.

Avslutningsvis vill jag redovisa min syn på EU:s viktiga roll när det gäller att hantera energipolitiska utmaningar, vilken överensstämmer med den som finns i den nyssnämnda motionen. Jag står bakom den positiva hållning som motionärerna ger uttryck för när det gäller utvecklingen av EU:s energiunion för att uppnå målet med en säker, hållbar, konkurrenskraftig och ekonomiskt överkomlig energiförsörjning för EU och dess medborgare. Jag instämmer också i det som sägs i motionen om att det som sker i resten av världen påverkar både EU och Sverige. På senare år har den europeiska energisäkerheten hotats genom att Ryssland försvårar tillförseln av vissa råvaror och energislag till EU. Den beroendeställning som finns i förhållande till Ryssland äventyrar inte bara EU:s energiförsörjning och energisäkerhet utan har också tydliga säkerhetspolitiska dimensioner. Därför bör EU uppmuntra medlemsstaternas egen utvinning, förädling och produktion av råvaror och förnybara energislag i syfte att undvika en beroendeställning av det slag som nu har beskrivits. Detta överensstämmer alltså med det som sägs i motion 2017/18:3748 (KD), vilken tillstyrks även i denna del.

Sammantaget innebär det sagda att jag tillstyrker den nyssnämnda motionen i de delar som är aktuella i detta avsnitt. Samtidigt föreslår jag att riksdagen ska avslå övriga motioner i de aktuella delarna.

7. Förnybar energi, punkt 3 (M)

av Lars Hjälmared (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M) och Sofia Fölster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 6 och avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 11 och 19,

2017/18:1675 av Stina Bergström (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 18 i denna del,

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 10, 12–14 och 16–18,

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37,

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 9,

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 8 och

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

År 2014 slog FN:s klimatpanel fast att människan påverkar klimatutvecklingen på ett sätt som kan få ödesdigra konsekvenser. Det vilar således ett tungt ansvar på mänskligheten att agera för att hejda denna utveckling. Vi anser dock att en väl utformad klimat- och energipolitik mycket väl kan gå hand i hand med en ökad tillväxt. Detta synsätt präglade också den historiska energioverenskommelse som slöts mellan allianspartierna 2009 och som också ligger till grund för den överenskommelse som fem partier slöt i juni 2016. I denna sistnämnda överenskommelse slås det bl.a. fast att den förnybara energin ska byggas ut även fortsättningsvis och att den förnybara elproduktionen inom ramen för elcertifikatssystemet ska öka. Elcertifikatssystemet har sedermera förlängts och utökats med 18 TWh nya elcertifikat till 2030. I den nu aktuella propositionen föreslår regeringen bl.a. ett mål för den förnybara elproduktionen som vi i det föregående har ställt oss bakom.

Vi vill här dock ta tillfället i akt och peka på behovet av att uppmärksamma förutsättningarna för produktion av biobränslen. Biobränslen fyller redan en viktig funktion för värme- och kraftproduktionen men skulle kunna spela en

större roll som drivmedel. Vi ser ett stort behov av att det skapas bättre förutsättningar och långsiktiga regler för produktion och användning av förnybara bränslen för att berörda aktörer ska våga investera långsiktigt i anläggningar för produktion av biobränslen. I likhet med vad som anförs i motion 2017/18:3352 (M) anser vi att förutsättningarna och reglerna hittills har varit alldeles för kortsiktiga och osäkra. En olycklig obeslutsamhet från regeringens sida när det gäller beskattningen av förnybara bränslen är bara ett exempel på agerande som får potentiella investerare att tveka, till men för utvecklingen på det för klimatet så viktiga biobränsleområdet. Vi instämmer i det som sägs i motionen och anser att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att verka för att långsiktiga regler kommer på plats för att möjliggöra utbyggnad av förnybara bränslen.

Med det anförda tillstyrks motion 2017/18:3352 (M) i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de här aktuella delarna.

8. Förnybar energi, punkt 3 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 11 och 19 samt

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 8 och avslår motionerna

2017/18:1675 av Stina Bergström (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 18 i denna del,

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 10, 12–14 och 16–18,

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37,

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 9 och

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi har redan tidigare i detta betänkande redovisat den skeptiska hållning som vi har när det gäller den syn på förnybar energi som genomsyrar den energi-

politiska överenskommelse som har slutits mellan fem partier, som i betydande utsträckning präglade Energikommisionens förslag och som nu även är ett av fundamenten i den proposition som behandlas inom ramen för detta ärende.

Vi ser helt enkelt inte förnybar energi som det allena saliggörande bote-medlet mot klimat- och miljöproblem av allehanda slag. Vi befarar i stället att den övertro som finns på förnybar energi leder till att ineffektiva lösningar väljs till höga kostnader. Risken blir påtaglig att straffskatter och konkurrensnedvridande subventioner missgynnar omistliga kraftslag som kärn- och vattenkraft och i stället stimulerar utbyggnaden av omotiverad och svårintegrerad förnybar produktion av bl.a. vind- och solkraft. I anslutning till att riksdagen tog ställning till en förlängning och utvidgning av elcertifikatssystemet våren 2017 redovisade vi uppfattningen att detta system bör avskaffas. Enligt vår uppfattning bör alla former av marknadssnedvridande subventioner fasas ut. Elcertifikatssystemet har bidragit till att det har byggts anläggningar som i grunden inte bär sina egna kostnader och som dessutom har skapat ett överutbud av el på marknaden som gör det svårt att uppnå lönsamhet i investeringar och renoveringar av de befintliga produktionsanläggningarna. Vi har svårt att förstå poängen med att stimulera fram investeringar i anläggningar som marknaden inte efterfrågar och som kullkastar kalkylerna för hela energisystemet. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:4147 (SD) avvisar vi ytterligare marknadssnedvridande subventioner i form av skattelättnader. Solelproduktion är i det sammanhanget särskilt problematisk eftersom solceller producerar mest under sommarhalvåret då efterfrågan på el är minst. Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör tillstyrka motionen i den aktuella delen och genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att se över den småskaliga elproduktionen med den inriktning som vi nyss har redovisat.

Med detta sagt vill vi även ställa oss bakom det som sägs i motion 2017/18:899 (SD) om vattenkraftens mycket betydelsefulla roll i det svenska energisystemet. För att kunna öka den ekonomiska avsättningen och uthålligheten i den svenska vattenkraften under perioder när efterfrågan på el är som störst bör man utreda förutsättningarna för att öka vattenkraftens magasineringkapacitet. Vidare delar vi den uppfattning som förs fram i samma motion om att det finns en stor potential i att öka effektiviteten i vissa kraftstationer, utan att behöva öka vattenflödet. Det finns även många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas. Mot denna bakgrund står vi bakom det som sägs i motionen om att det finns skäl att utreda förutsättningarna dels för en ökad magasineringkapacitet, dels för den småskaliga vattenkraften.

Utöver detta anser vi att planeringsmålet för utbyggnaden av vindkraft bör avskaffas. Detta överensstämmer också med det som föreslås i motion 2017/18:899 (SD). För att uppnå detta mål måste den befintliga svenska vindkraften ungefär tredubblas. Även detta resulterar i ett ökat och kostsamt behov av reglerkraft som i vissa situationer mycket väl kan vara fossilbränslebaserad importkraft. Den miljövinst man eventuellt kan uppnå i produktionen av vindel äts snabbt upp när kol- och gaskraft måste balansera lynniga vindförhållanden. Dessutom är vindkraften knappast koldioxidfri ur ett livscykelperspektiv, och

den har även svårt att bidra till att täcka effektbehovet under kalla vinterdagar. Sammantaget anser vi alltså att det finns stora problem med det ovan beskrivna planeringsmålet för vindkraften, och därför instämmer vi i det som föreslås i motionen om att målet snarast bör upphävas.

Ett annat kraftproduktionsslag som brukar betecknas som förnybart är solenergi. Även detta väder- och stödberoende produktionsslag har uppenbara tillkortakommanden. Som redan har antytts tidigare producerar solceller mycket lite el under vintern, när behovet av el är störst, vilket innebär att den solet som produceras inte kan ersätta någonting annat i energisystemet eftersom det ändå måste finnas kapacitet att möta efterfrågan på effekt vid de tillfällen under året då efterfrågan är som högst, dvs. när det är som mörkast och kallast. Följden blir att man tvingas investera i dubbel kapacitet, vilket knappast kan betraktas som vare sig miljövänligt eller samhällsekonomiskt förnuftigt. Där emot kan solceller komma mer till sin rätt i andra delar av världen, där elen exempelvis används för kylning. Sverige bör därför inrikta sina resurser på forskning om och utveckling av soleteknik som kan exporteras snarare än att spendera åtskilliga miljoner på stöd till småskaliga och ineffektiva solcellsinvesteringar i Sverige. Med det anförda tillstyrker vi förslaget i motionen om att forskning kring solkraft i Sverige ska vara exportorienterad och inriktad på marknader där potentialen för solkraften är mycket större än i Sverige, och där solet kommer att spela en betydligt större roll i energisystemet än den någonsin kommer att kunna göra i Norden.

Sammantaget innebär det anförda att motionerna 2017/18:899 (SD) och 2017/18:4147 (SD) tillstyrks i de aktuella delarna. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

9. Förnybar energi, punkt 3 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37 och
avslår motionerna
2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 11
och 19,
2017/18:1675 av Stina Bergström (MP) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena
1 och 2,
2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 18 i denna del,
2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 10, 12–14 och 16–18,
2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 9,
2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 8 och
2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Centerpartiet har en lång tradition av att driva politik som förenar ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet och står bakom det klimatpolitiska ramverket och målet om att Sverige 2045 inte ska ha några utsläpp av växthusgaser. Som delmål på vägen till att uppnå denna vision bör Sverige ha 100 procent förnybar energi till 2040. För att nå dessa mål behöver bl.a. den fossila energin ersättas med förnybar. Jag vill i det sammanhanget gärna framhålla de unika förutsättningar som Sverige har när det gäller att producera förnybar energi. Sol- och vindkraften utgör tillsammans med vattenkraft och biokraft basen i ett robust och helt förnybart energisystem.

Centerpartiet har tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet enats om en bred och långsiktig överenskommelse om energipolitikens inriktning. Detta ser jag som mycket positivt och som ett resultat av Centerpartiets målinriktade arbete för att åstadkomma en långsiktigt hållbar blocköverskridande överenskommelse om energipolitikens framtida inriktning. Att på detta sätt ta ansvar för att ställa om till ett helt förnybart energisystem är en självklarhet för mig.

Överenskommelsen innehåller flera framgångar för de frågor som Centerpartiet har drivit i förhandlingarna. Bland annat har elcertifikatssystemet förlängts till 2030, och ambitionsnivån har höjts med 18 TWh mer förnybar el, vilket är 60 procent mer än dagens mål som sträcker sig till 2020. Andra viktiga delar är slopad anslutningsavgift för havsbaserad vindkraft, enighet om att värna och förenkla för vattenkraften – både stor- och småskalig – samt en översyn av regler för att underlätta för nya produkter och tjänster inom energilagring och småskalig elproduktion. Mycket är onekligen påbörjat, gjort eller aviserat, men det finns ändå åtskilligt kvar att göra för att ytterligare förbättra förutsättningarna för produktion av förnybar energi. Ett exempel som lyfts fram i motion 2017/18:3686 (C) gäller produktionen av solet. Mer närproducerad el ökar flexibiliteten, gör kraftsystemet mindre sårbart och kan bidra till sänkta kostnader inte minst på landsbygden. Denna produktion skulle kunna öka om man slopar skatten på egenanvändning av solet och gör det möjligt att få göra skatteavdrag för lägenhetsboende som är andelsägare i en mikroproduktionsanläggning. Jag tillstyrker därför förslaget i motionen om ett tillkännagivande med den inriktningen. Centerpartiet vill förutom de nämnda åtgärderna och förslagen också ersätta det nuvarande bidragssystemet för solceller med ett ”grönt avdrag” som, likt ROT-avdraget, fås direkt på fakturan. En sådan modell skulle förenkla för alla de som vill vara en del av den gröna omställningen genom att osäkerhet och krångliga bidragsblanketter skrotas och kötider på upp till två år kan undvikas.

De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

10. Förnybar energi, punkt 3 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 10, 12–14 och 16–18 samt

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 11 och 19,

2017/18:1675 av Stina Bergström (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 18 i denna del,

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37,

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 9 och

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Jag anser att Sverige ska vara en föregångare i omställningen till ett förnybart energisystem. Investeringar i det svenska energisystemet är viktiga och nödvändiga i den svenska miljö- och klimatomställningen. Fokus ska ligga på de förnybara naturresurserna sol, vind, vatten och skog. Mot denna bakgrund har jag en positiv syn på förslaget i propositionen om 100 procent förnybar el till 2040. Detta mål är helt nödvändigt för att det ska finnas en chans att hejda de klimatförändringar som redan pågår.

Elcertifikatssystemet är ett viktigt styrmedel för att stimulera utbyggnaden av den förnybara elproduktionen. De beslut om att förlänga och utvidga detta system som riksdagen fattade 2017 är positiva. Däremot instämmer jag i det som sägs i motion 2017/18:3393 (V) om att det är en brist att regeringen inte har föreslagit en ännu högre ambitionsnivå inför energiöverenskommelsens första kontrollstation. I likhet med motionärerna anser jag därför att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att ta fram ett sådant förslag. Samtidigt finns det skäl att även överväga andra styrmedel för att uppmuntra tillkomsten av förnybar kraftproduktion. Riksdagen bör därför också

uppmåna regeringen att se över hur ytterligare stimulanser kan gynna framväxten av sådan produktion. Detta ligger i linje med det som föreslås i den omnämnda motionen, vilken således tillstyrks även i denna del.

Även om jag har en positiv grundsyn på elcertifikatssystemets funktion anser jag att en del anpassningar behöver göras för att det ska fungera ännu bättre. Det gäller exempelvis frågor om den torvbaserade elproduktionens roll inom ramen för detta system och om den elintensiva industrins undantag från kvotplikten. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3393 (V) är jag kritisk till att regeringen inte agerar för att fasa ut torven ur elcertifikatssystemet. Jag anser att torv ska betraktas som ett fossilt bränsle och att torvbaserad elproduktion således inte ska vara berättigad tilldelning av elcertifikat. Torvbrytning påverkar dessutom förutsättningarna för att nå flera viktiga miljömål, exempelvis målen Begränsad klimatpåverkan och Levande sjöar och vattendrag, på ett negativt sätt. Jag anser därför, i likhet med vad som sägs i den ovannämnda motionen, att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur torvanvändningen kan fasas ut ur elcertifikatssystemet och med inriktningen att det inte ska öppnas några nya torvtäkter. Motionen tillstyrks således i den aktuella delen.

Jag tillstyrker även den del av samma motion som gäller den elintensiva industrins undantag från kvotplikten. Jag anser att de elintensiva storföretagen bör kunna ta ett större ansvar för att finansiera utbyggnaden av den förnybara elproduktionen. Det kan på goda grunder ifrågasättas varför den elintensiva industrin ska kunna göra undantag från kvotplikten som innebär att den inte behöver betala kostnaden för elcertifikat. Förslaget i motionen som jag alltså tillstyrker innebär att regeringen ska utreda hur den elintensiva industrin bättre kan bidra till kvotplikten och därefter återkomma till riksdagen.

Utöver dessa i huvudsak allmänt inriktade synpunkter på förnybar elproduktion vill jag peka på några sakförhållanden som är förknippade med särskilda energikällor. För det första ser jag ett behov av insatser för att ytterligare stimulera produktionen av solenergi. Som framgår av motion 2017/18:3393 (V) finns det inte något planeringsmål för solceller. Bristen på ett sådant mål gör att det saknas tydliga signaler från statsmakterna om solenergens betydelse, vilket gör att ambitionshöjningar på detta område försvåras. Jag vill se en kraftfull utbyggnad av solenergin i Sverige, och med ett planeringsmål får branschen och hushållen en tydlig signal om att det är värt att satsa på solenergi. Således tillstyrker jag förslaget i motionen om att det utöver Energimyndighetens solenergi-strategi bör inrättas nationella planeringsmål för solele och solvärme. Ytterligare ett förslag i motionen som syftar till att öka intresset för att tillvarata solens outtömliga mängd energi handlar om solkartläggningar. Genom sådana kartläggningar analyseras potentialen för solceller på taken, vilket gör det lättare för fastighetsägare att fatta beslut om investeringar. Mot denna bakgrund tillstyrker jag förslaget i motionen om att riksdagen bör uppmåna regeringen att ge berörda myndigheter i uppdrag att upprätta en informationsplattform för investering i solenergi samt en solkartläggning.

Vindkraften är ytterligare en förnybar energikälla som måste tas till vara för att det ska vara möjligt att nå målet om ett helt förnybart elsystem. Jag vill särskilt lyfta fram potentialen hos den havsbaserade vindkraften. Förutom de uppenbara klimatvinsterna med havsbaserad vindkraft bidrar den också med arbetstillfällen. En betydande utbyggnad skulle också minska belastningen på stamnätet och de överföringsförluster som uppkommer när el måste överföras långa sträckor från de norra till de södra delarna av landet. Enligt min uppfattning bör riksdagen uppmana regeringen att utreda möjligheterna att öka den havsbaserade vindkraften i södra Sverige. Detta förslag överensstämmer med det som finns i motion 2017/18:4150 (V) som jag alltså tillstyrker i den aktuella delen.

Energimyndigheten har tidigare förespråkade ett ekonomiskt driftsstöd till havsbaserad vindkraft, men myndigheten anser inte längre att det är motiverat med ett särskilt stöd till denna produktionsform vid sidan av elcertifikats-systemet. Denna slutsats anser jag dock är tveksam, och jag instämmer i stället i det som sägs i motion 2017/18:3393 (V) om att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att återkomma med ett förslag på hur ett driftsstöd till havsbaserad vindkraft kan utformas.

Jag vill även understryka vikten av att en så betydelsefull förnybar energikälla som vattenkraften tas till vara så effektivt som möjligt. Samtidigt som jag ser stora värden med en stark vattenkraftsproduktion vill jag framhålla att produktionen måste vara anpassad med hänsyn till biologisk mångfald och de nationellt uppsatta miljömålen. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3393 (V) anser jag att det är viktigt att ett utbyggt älvsystems hela kapacitet utnyttjas på ett sätt som ger den största samhällsekonomiska nyttan och inom ramen för en hållbar produktion. I vissa vattendrag kan flera olika kraftbolag vara inblandade, vilket kräver en god samordning av driften för att den ska ge ett maximalt utbyte i detta avseende. För att säkerställa att så verkligen sker bör riksdagen bifalla förslaget i motionen om att regeringen bör agera så att vattenkraftbolagens reinvesteringsplaner samkörs så att hela den maximala nyttan kan tas till vara.

Sammantaget innebär det anförda följaktligen att jag tillstyrker motionerna 2017/18:3393 (V) och 2017/18:4150 (V) i de delar som är aktuella i detta avsnitt. De övriga motionsyrkandena avstyrks.

11. Förnybar energi, punkt 3 (L)

av Maria Weimer (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 18 i denna del och avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 11 och 19,

2017/18:1675 av Stina Bergström (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 10, 12–14 och 16–18,

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 37,

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 9,

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 8 och

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Att hejda den uppvärmning av jorden som är ett resultat av växthusgasutsläpp är den största framtidsutmaningen för vår generation. Tack vare vattenkraften, kärnkraften och investeringar i förnybar el har Sverige dock en säker och effektiv elproduktion med små utsläpp av växthusgaser. Därtill kan elen produceras till sådana priser att det gynnar både den elintensiva svenska basindustrins internationella konkurrens och hushållens ekonomi.

Jag och Liberalerna står för ett synsätt som innebär att energipolitiken ska ha ett tydligt fokus på att uppnå fossilfrihet men att detta då i första hand ska ses som ett medel för att nå de klimatpolitiska målen. Jag välkomnar alla former av utsläppsfri elproduktion men anser att den ska byggas på marknadsmässiga grunder. Att se förnybar produktion som ett mål ökar risken för att denna produktion tillåts bli onödigt dyr utan att den på ett effektivt sätt bidrar till att lösa överordnade klimatpolitiska utmaningar. Dyr energiproduktion innebär även högre kostnader för industrin och för hushållen, vilket kan utgöra ett hot mot den svenska välfärden.

Som har framgått av det jag har anfört tidigare i detta betänkande står jag och Liberalerna inte bakom den energiöverenskommelse som slöts i juni 2016 mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna och som ligger till grund för förslagen i den nu aktuella propositionen. När det gäller förnybar elproduktion omfattar överenskommelsen stora subventioner till elproduktion från väderberoende källor som sol och vind. Det vore betydligt bättre att försöka minska utsläppen av växthusgaser genom att vidta åtgärder inom de sektorer som har stora klimatutsläpp, som transportsektorn, processindustrin och jordbruket. Det är slöseri med stora subventioner till förnybara energikällor trots att energimarknaden redan är så mättad att nya investeringar är olönsamma. Subventionerna är dyra, snedvrider konkurrensen och slår mot vattenkraftens och kärnkraftens lönsamhet och bör

därför fasas ut. Mot den bakgrunden anser jag att riksdagen bör bifalla förslaget i motion 2017/18:2820 (L) om att ge likvärdiga villkor för koldioxidfria kraftslag och om att elcertifikatssystemet bör avskaffas.

Efter att ha redovisat min allmänna syn på förnybar energiproduktion vill jag avslutningsvis peka på vikten av att den viktigaste av de förnybara energikällorna – vattenkraften – ges goda förutsättningar att bidra till det koldioxidfria svenska elsystemet även fortsättningsvis. Jag anser i likhet med vad som sägs i motion 2017/18:2820 (L) att vattenkraften ska utvecklas genom effektiviseringar som inte skadar miljön ytterligare samtidigt som outbyggda vattendrag ska lämnas oexploaterade. Miljöanpassningen av vattenkraften bör ske långsiktigt, och regelverket för nya prövningar av vattenverksamheter ska vara utformat så att småskaliga vattenkraftsutövare ska kunna lägga sina resurser på effektiva miljöförbättrande åtgärder i stället för på administrativa kostnader för tillståndsprövningen. Ett tillkännagivande om vattenkraften med denna inriktning begärs i motionen, och jag anser att detta förslag bör bifallas av riksdagen.

De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

12. Förnybar energi, punkt 3 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 9 och avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 11 och 19,

2017/18:1675 av Stina Bergström (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 18 i denna del,

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 4, 10, 12–14 och 16–18,

2017/18:3686 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 37,

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 8 och

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Produktion och användning av förnybar energi är en viktig del i arbetet för att nå ett hållbart samhälle. Jag vill se en mångfald av förnybar energi inom transportsektorn, industrin, uppvärmningen och elproduktionen. Man bör sträva efter att skapa ett energisystem som innehåller såväl storskaliga som småskaliga element anpassade till lokala och industriella behov. På sikt vill jag att Sverige ska ha ett energisystem som bygger på 100 procent förnybar energi.

Med den energipolitiska fempartiöverenskommelsen som grund finns det goda förutsättningar att ytterligare utveckla den förnybara elproduktionen i Sverige. Vatten- och vindkraft är redan viktiga komponenter, och solkraftproduktionen växer snabbt om än från låga nivåer. För att ge utvecklingen på solenergiområdet en extra skjuts är det, enligt min uppfattning, viktigt att statmakterna stöttar den teknikutveckling som sker på området. Det finns enligt min bedömning därför goda skäl för riksdagen att tydligt uttrycka vikten av fortsatt forskning om solceller, termisk solex och solbränslen. Yrkandet med ett förslag om ett tillkännagivande med den innebörden i motion 2017/18:3748 (KD) bör därför bifallas av riksdagen.

De övriga motionerna avstyrks i de aktuella delarna.

13. Energieffektivisering, punkt 4 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 29 och

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 9 och

avslår motionerna

2017/18:1210 av Peter Helander (C) yrkande 1,

2017/18:2293 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,

2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 54 och

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringsliv. Den politik vi står bakom syftar till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Vi anser

att man bör sträva efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, med fokus på bl.a. effektivitet.

Med instämmande i vad som sägs i motionerna 2017/18:899 (SD) och 2017/18:41417 (SD) menar vi att energieffektivisering har en betydande potential inom både transport, industri och den offentliga sektorn, vilken måste utnyttjas. Effektivare energianvändning är ofta lönsam ur både ett samhälls- och företagsekonomiskt perspektiv. Dessutom är miljöeffekten större när utsläpp minskas till följd av ett lägre energibehov än när det sker via renare framställning.

Ur ett resurser- och konkurrensperspektiv är det en självklarhet att använda resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt – den som ligger i framkant har en konkurrensfördel. För den elintensiva svenska basindustrin har energieffektivisering en betydande potential för kostnadsbesparingar. Genom att man använder mindre energi per producerad enhet stärks industrins konkurrenskraft. Samtidigt vill vi framhålla att detta förhållningssätt inte står i motsats till en fortsatt expansion av den tunga industrin eller till en övergång till användning av mer el inom transportsektorn. En sådan utveckling bejakar vi även om den kan medföra att den totala elanvändningen ökar. Vi vill därför klargöra att en effektivare energianvändning inte nödvändigtvis behöver innebära att den totala elanvändningen minskar i Sverige. Utöver detta vill vi även påminna om de invändningar vi har redovisat tidigare i betänkandet när det gäller hur regeringen har valt att utforma det mål för energieffektivisering som föreslås i den nu aktuella propositionen.

Vi vill också betona vikten av en energieffektiv inställning inom den offentliga sektorn. Genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik i alla led, från produktion till slutanvändning, finns goda möjligheter att bidra till den fortsatta utvecklingen av ett samhälle som kännetecknas av smart energianvändning. Med det anförda tillstyrker vi det som sägs i motionerna 2017/18:899 (SD) och 2017/18:4147 (SD) om energieffektivisering.

De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

14. Energieffektivisering, punkt 4 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1 och
2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2 och
avslår motionerna
2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 29,

2017/18:1210 av Peter Helander (C) yrkande 1,
2017/18:2293 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,
2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 54 och
2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Vänsterpartiet står inte bakom den energiöverenskommelse som har slutits mellan fem partier, och partiets representant i Energikommisionen reserverade sig mot delar av kommissionens förslag. Jag kan konstatera att regeringen har valt att använda de borgerliga partiernas energipolitik som grund för energiöverenskommelsen och därefter även i flera av förslagen från Energikommisionen. Detta anser jag är bekymmersamt eftersom det innebär att man redan från början i många fall har lagt ambitionerna för lågt. Jag har visserligen ställt mig bakom propositionens förslag till nytt energieffektiviseringsmål, men vill ändå understryka vilken viktig komponent energieffektivisering är för att kunna uppnå en hållbar energiförsörjning. Investeringar i energieffektivisering har också visat sig vara en mycket lönsam affär. Trots detta uppkommer energieffektivisering sällan av sig självt. Energieffektivisering kräver oftast investeringar, och dessa motverkas dels av ett fokus på kortsiktig lönsamhet, dels av att investeringar i kärnverksamheten har högre prioritet. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3393 (V) anser jag att det behövs ekonomiska incitament, framför allt för industrin och bostadssektorn, att investera i energieffektivisering.

Det som brukar kallas vita certifikat är ett sådant incitament som jag tror mycket på. Dessa certifikat är ett styrmedel där staten sätter ett obligatoriskt mål för energibesparingar. Staten identifierar de parter som kommer att vara skyldiga att uppnå målet, vilka åtgärder för energieffektivisering som kommer att ingå, hur de genomförda åtgärderna och deras besparingar ska mätas och verifieras m.m. Dessutom beslutar staten om hur handeln med certifikat ska utformas. Jag kan konstatera att en utredning för närvarande ser över olika styrmedel på energieffektiviseringsområdet – däribland vita certifikat – men anser ändå att det är motiverat att riksdagen tydligt lyfter fram just detta styrmedel.

Det anförda innebär att jag står bakom förslaget i den ovannämnda motionen om att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att återkomma med ett förslag på utformning av vita certifikat. Motionen tillstyrks således i den aktuella delen.

Utöver ekonomiska styrmedel bör det tas ett samlat grepp om de olika energieffektiviseringsåtgärder som initieras av regeringen och dess olika myndigheter. Därför instämmer jag i det som anförs i motion 2017/18:4150 (V) om att regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering. Även denna motion tillstyrks således i den aktuella delen.

De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

15. Energieffektivisering, punkt 4 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 54 och avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 29,

2017/18:1210 av Peter Helander (C) yrkande 1,

2017/18:2293 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1,

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 9 och

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att en trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i den svenska ekonomin och avgörande för vår välfärd. Min syn på energipolitiken grundar sig på förvaltarskapstanken. De ändliga resurserna ska förvaltas utan att förbrukas.

Med denna hållning är det naturligt för mig att betrakta en allt effektivare energianvändning som ett framgångsrecept för att stärka den elintensiva industrins konkurrenskraft, sänka hushållens energikostnader och minska utsläppen av växthusgaser.

En sektor som jag vill lyfta fram i sammanhanget är bostadssektorn. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3652 (KD) ser jag betydande risker med den subventionsiver som präglar regeringens agerande för att få till energi-effektiviseringsinsatser inom denna sektor. Med den tilltänkta fördelningsmodellen förefaller det inte alls osannolikt att de medel som regeringen har avsatt kommer att landa i fel fickor och således inte få eftersträvad effekt i form av en effektivare energianvändning.

För att stimulera energieffektiviserande renoveringar förordar jag den modell som beskrivs i den nyssnämnda motionen. Det handlar om en modell som framgångsrikt används i Tyskland och som i korthet innebär att staten tillhandahåller förmånliga energisparlån till fastighetsägare för energiinvesteringar i bostäder.

Jag kan konstatera att en utredning om ett statligt energisparlån i december 2017 landade i slutsatsen att ett sådant lån inte är motiverat under rådande makroekonomiska förhållanden. Jag anser dock att det finns skäl att ytterligare

studera olika lånemodeller med denna inriktning och då inte minst för att ha en hög beredskap att sjösätta någon av dem när de makroekonomiska förutsättningarna förändras. Därmed tillstyrks förslaget i den nämnda motionen om att riksdagen genom ett tillkännagivande ska framföra till regeringen att en modell för energisparlån ska utredas.

De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

16. Kärnkraft, punkt 5 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 10 samt

2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 16 och

avslår motionerna

2017/18:1417 av Lars Eriksson (S),

2017/18:2003 av Erik Ottoson (M) yrkande 2,

2017/18:2034 av Jörgen Andersson (M),

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 18 i denna del,

2017/18:3229 av Michael Svensson (M),

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 19 och

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Kärnkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion, och en avveckling av den svenska kärnkraften skulle vara ett direkt hot mot den svenska basindustrin och den svenska ekonomin. Hushållen riskerar dessutom att drabbas av ännu högre elpriser och att tvingas förlita sig på ökad import av el som har producerats med fossila energikällor.

I likhet med vad som framgår av motion 2017/18:899 (SD) ser vi positivt på den svenska kärnkraften och dess framtid. Kärnkraften är och borde enligt vår uppfattning vara ett centralt inslag i den svenska energimixen även fortsättningsvis. Därigenom kan Sverige säkra elförsörjningen och upprätthålla den svenska basindustrins konkurrenskraft, vilket även är en förutsättning för att den svenska välfärdsmodellen ska kunna bevaras och utvecklas. Utöver detta är kärnkraften koldioxidfri och därmed ett mycket betydelsefullt medel i strävan efter att minska utsläppen av växthusgasutsläpp globalt.

Mot bakgrund av det anförda vänder vi oss mot att behålla de nuvarande principerna för planering av nya kärnkraftsreaktorer. Dessa principer reglerar bl.a. antalet kärnkraftsreaktorer, deras placering och att de endast får byggas för att ersätta de befintliga reaktorerna. Vi instämmer i förslaget i motion 2017/18:899 (SD) om att den bestämmelse i miljöbalken (17 kap. 6 a §) som hindrar utbyggnaden av kärnkraften i Sverige bör avskaffas. Därmed skulle antalet reaktorer inte längre begränsas till dagens tio, och nya reaktorer skulle inte enbart få uppföras på en plats där det i dag finns andra kärnkraftsreaktorer.

Vi ser således positivt på en utbyggnad av den svenska kärnkraften, och anser att Sverige ska satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjning för i första hand Sverige. Vi vill därför att riksdagen ska ställa sig bakom ett uttalande om en långsiktig satsning på kärnkraft i linje med vad som föreslås i motion 2017/18:899 (SD).

Vi ser det också som bekymmersamt att kärnkraften, som är att betrakta som klimatneutral, inte jämföras med det som brukar samlas under beteckningen ”förnybart”. Kärnkraftens förutsättningar att bidra till minskade utsläpp av klimatgaser åsidosätts alldeles för lättvindigt genom att olika aktörer i tid och otid hänvisar till att det inte handlar om en förnybar energikälla. Vi anser att regeringen ska lyfta fram kärnkraftens betydelse i detta sammanhang. Därför instämmer vi i förslaget i motion 2017/18:3887 (SD) om att riksdagen genom ett tillkännagivande ska framföra att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi.

Sammanfattningsvis innebär det anförda att vi tillstyrker motionerna 2017/18:899 (SD) och 2017/18:3887 (SD) i de delar som är aktuella i detta avsnitt. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

17. Kärnkraft, punkt 5 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 19 och
2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motionerna
2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 10,
2017/18:1417 av Lars Eriksson (S),
2017/18:2003 av Erik Ottoson (M) yrkande 2,
2017/18:2034 av Jörgen Andersson (M),
2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 18 i denna del,

2017/18:3229 av Michael Svensson (M) och
2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 16.

Ställningstagande

Jag anser att Sverige ska vara en föregångare i omställningen till ett förnybart energisystem. Investeringar i det svenska energisystemet är viktiga och nödvändiga för den pågående miljö- och klimatomställningen i Sverige. Fokus ska ligga på de förnybara naturresurserna sol, vind, vatten och skog. Mot den bakgrunden beklagar jag att den energiöverenskommelse som slöts mellan fem partier i juni 2016 och Energikommisionens slutbetänkande innehöll bedömningar och förslag som jag menar går i direkt fel riktning. Jag vänder mig exempelvis starkt emot Energikommisionens skrivningar om kärnkraft som nu också har fått genomslag i den aktuella propositionen. Jag anser att kärnkraften inte bara är en osäker energikälla; den är också dyr och försvårar omställningen till en 100 procent förnybar energiproduktion. Att möjliggöra en utbyggnad av kärnkraften innebär att man är beredd att låta den vara kvar i decennier framöver. Jag vill i stället se en avveckling av kärnkraften så fort som möjligt och anser att det är mycket problematiskt att man varken i energiöverenskommelsen eller i Energikommisionens förslag sätter något stoppdatum för kärnkraften eller ser behovet av en stängning av kärnkraft genom politiska beslut. Jag anser att det är helt fel att låta marknaden avgöra om nya investeringar ska göras eller inte. Här måste politiken ta sitt ansvar och se till att kärnkraften avvecklas eftersom den är en både dyr och riskfylld energikälla och bygger på användning av en ändlig resurs. Till saken hör också att Sverige redan i dag har ett stort elöverskott. Överskottet kommer dessutom att växa ju mer förnybar energi som kommer in i systemet.

Med hänvisning till det anförda och med beaktande av den elintensiva basindustrins behov av tillförlitliga elleveranser vill jag se en avveckling av kärnkraften så fort som möjligt. Regeringen bör under dessa förutsättningar återkomma med ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft. Detta synsätt sammanfaller med det i motion 2017/18:4150 (V), och jag tillstyrker således den motionen i den aktuella delen. Jag anser också att regeringen bör återkomma till riksdagen med en avvecklingsplan för de kvarvarande reaktorerna i enlighet med förslaget i motion 2017/18:3393 (V), och jag tillstyrker således även den motionen.

De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

18. Kärnkraft, punkt 5 (L)

av Maria Weimer (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 18 i denna del och avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 10,

2017/18:1417 av Lars Eriksson (S),

2017/18:2003 av Erik Ottoson (M) yrkande 2,

2017/18:2034 av Jörgen Andersson (M),

2017/18:3229 av Michael Svensson (M),

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 19,

2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 16 och

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Liberalerna står inte bakom den energiöverenskommelse som slöts mellan fem partier i juni 2016, och partiets representant i Energikommissionen valde att reservera sig mot kommissionens förslag. Ett av huvudskälen till detta är den syn på kärnkraftens roll och framtid i det svenska energisystemet som kommer till uttryck i dessa båda sammanhang och som nu också återges i den aktuella propositionen.

Jag vill värna Sveriges nästan helt fossilbränsle fria elsystem, och då måste kärnkraften tillåtas spela en central roll i den framtida svenska energimixen. Kärnkraften är både leveranssäker och klimatsmart och lyfts fram av FN:s klimatpanel som ett svar på frågan om hur världen ska kunna minska utsläppen av växthusgaser och andra skadliga ämnen. Kärnkraften har inget existensberättigande för sin egen skull utan för klimatets och för Sveriges elförsörjnings skull. Jag vill inte att Sverige ska hamna i samma situation som Tyskland, som trots omfattande och kostsamma satsningar på förnybar energi är starkt beroende av kolbaserad energiproduktion.

Liberalerna var det första partiet att driva frågan om avskaffad effektskatt på kärnkraft, och jag välkomnar därför att effektskatten nu fasas ut. Samtidigt uppstår den märkliga situationen att staten genom slopad effektskatt ska underlätta en renovering av kärnkraften, samtidigt som man med kraftfulla subventioner låter ny vindkraft konkurrera ut den nyrenoverade kärnkraften.

Jag står därför bakom det som anförs i motion 2017/18:2820 (L) om en konsekvensanalys av vad de aviserade stängningarna av reaktorer betyder för leveranssäkerheten, för ökad energiimport och för klimatet. Motionen tillstyrks i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

19. Energiforskning, punkt 6 (M)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M) och Sofia Fölster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 2 och

2017/18:3897 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 2 och

avslår motionerna

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 8,

2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 19 och

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Kärnkraften är onekligen betydelsefull för den svenska elproduktionen. Med sina ca 40 procent av den el som produceras i Sverige utgör kärnkraften en betydelsefull bottenplatta varpå den övriga kraftproduktionen vilar. Genom att kombinera kärnkraftens basproduktion med den reglerbara vattenkraften och de mer väderberoende energikällorna sol- och vindkraft har Sverige ett gynnsamt läge när det gäller elförsörjning. Samtidigt är det viktigt med innovationer och teknikutveckling på energiområdet som gör att energiomvandlingen kan ske än mer effektivt. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3404 (M) är de insatser som görs för forskning inom ny teknik och förnybar energi viktiga för det framtida energisystemet. Dessa satsningar måste fortsätta genom bl.a. investeringar i demonstrationsanläggningar.

Vi står bakom det som sägs i energiöverenskommelsen om villkoren för kärnkraftens framtida existens i Sverige. Kärnkraften är dessutom koldioxidfri och därför en mycket viktig pusselbit i arbetet med att bekämpa hotet mot det globala klimatet. Vår bedömning är att kärnkraften kommer att behövas som en betydelsefull kraftkälla även fortsättningsvis. Det finns således anledning att vidareutveckla kärnkraften genom att bejaka tekniska landvinningar till gagn för bl.a. ökad effektivitet och driftssäkerhet. Mot denna bakgrund beklagar vi att energiforskningen har fått en sådan inriktning att Energimyndigheten saknar möjlighet att stödja forskning inom kärnkraftsområdet.

Enligt vår uppfattning krävs det kunskaper och forskningskompetens för att hantera de befintliga svenska reaktorerna, bygga nya samt avveckla äldre reaktorer på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Det är således högst motiverat att

prioritera upp kärnenergiforskningen och göra det möjligt för Energimyndigheten att använda delar av energiforskningsanslaget för detta ändamål.

Detta synsätt överensstämmer med det som sägs i motion 2017/18:3897 (M) om att riksdagen genom ett tillkännagivande bör framföra till regeringen att den bör satsa på energiforskning, inklusive kärnenergiforskning, som bidrar till alla relevanta kraftslag och delar av energiområdet. Motionen tillstyrks i den aktuella delen. Ett liknande yrkande finns även i motion 2017/18:3404 (M) som också tillstyrks.

De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

20. Energiforskning, punkt 6 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 19 och

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11 och avslår motionerna

2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 8 och

2017/18:3897 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Som har redovisats tidigare i detta betänkande ser vi positivt på den svenska kärnkraften och dess framtid. Kärnkraften är och borde enligt vårt synsätt vara ett centralt inslag i den svenska energimixen även fortsättningsvis.

Såväl eventuell ny kärnkraft som den fortsatta driften – och på längre sikt avvecklingen och nedmonteringen – av de befintliga verken kräver emellertid att kunskaperna kring dessa frågor utvecklas. Eftersom staten inte satsar några medel alls på kärnenergiforskning inom ramen för det betydande energiforskningsanslag som avsätts varje år, kan det starkt ifrågasättas om de nödvändiga kunskaperna på kärnkraftsområdet kan vidmakthållas på sikt.

Vi anser att Sverige ska satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjning för i första hand Sverige. Det är, enligt vår uppfattning, således av stor vikt att kärnteknisk forskning och utveckling behålls inom landet och att forskningen dessutom ges möjlighet att flytta fram sina positioner. För att kunna etablera ny, modern och ännu

säkrare kärnkraft i Sverige behövs det en hög nationell kompetens, och detta kräver i sin tur ökat stöd till kärnkraftsforskningen.

Mot denna bakgrund instämmer vi i det som anförs i motionerna 2017/18:3887 (SD) och 2017/18:4147 (SD) om att kärnkraften borde ha ett klart uttalat utrymme inom de prioriterade insatserna för energiforskning, vilket alltså inte är fallet i dag. För att kunna uppnå ny, modern och ännu säkrare kärnkraft i Sverige behövs ett ökat stöd till kärnkraftsforskningen, inklusive stöd till forskning om det som brukar kallas fjärde generationens kärnkraft.

Med det anförda tillstyrks de båda motionerna i de aktuella delarna. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

21. Energiforskning, punkt 6 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 8 och
avslår motionerna
2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2,
2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD) yrkande 19,
2017/18:3897 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 och
2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Jag och Kristdemokraterna står bakom den energiöverenskommelse som har slutits mellan fem partier över blockgränsen. En central del av överenskommelsen är målet om att elsystemet ska vara helt förnybart 2040. Med denna målsättning är det naturligt att mycket av energiforskningen bör inriktas på att utveckla den förnybara elproduktionen. Samtidigt är det, enligt min uppfattning, mycket viktigt att denna inriktning inte blir så ensidig att utvecklingen av annan viktig teknik och kompetens blir satt helt på undantag.

I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3748 (KD) anser jag att det är viktigt att satsa på inhemsk forskning inom såväl förnybar energi som kärnteknik för att trygga den framtida svenska energiförsörjningen. Om de befintliga kärnkraftsreaktorerna kan förnyas och förbättras för en förlängd livstid som är ekonomiskt försvarbar, kan det vara välmotiverat med investeringar i forskning och utveckling på detta område. Även om kärnkraften inte bedöms ha någon framtid inom ramen för de principer som tidigare har fastslagits av

riksdagen behövs det kompetensförsörjningsinsatser som riktas till dem som ska arbeta inom området.

Med det anförda ställer jag mig bakom förslaget i den nämnda motionen om att riksdagen genom ett tillkännagivande bör framföra till regeringen att forskning inom såväl förnybara energislag som kärnteknik måste stödjas och utvecklas för att tillgodose nödvändig kompetensförsörjning. Motion 2017/18:3748 (KD) tillstyrks i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

22. Nät- och elmarknadsfrågor, punkt 7 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5–7 och 10 samt avslår motion 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15.

Ställningstagande

Den svenska basindustrin, det svenska näringslivet i sin helhet och de svenska hushållen är beroende av tillförlitliga elleveranser till låga priser. Det är dessutom av största vikt att Sverige stärker sin konkurrenskraft i förhållande till övriga Europa när det gäller reglerkraft, prisbild och leveransstillförlitlighet. Samtidigt pågår en kraftig utbyggnad av förnybar elproduktion i Europa som kan väntas påverka de totala energipriserna och medföra besvärande obalanser i elnäten.

I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:4147 (SD) vill vi mot denna bakgrund understryka betydelsen av att det svenska elsystemet kan svara upp mot höga krav på leveranssäkerhet. De svenska elleveranserna har under lång tid kännetecknats av en hög elkvalitet och god driftssäkerhet. Denna värdefulla leveranssäkerhet äventyras om Sverige och många närliggande länder samtidigt gör sig beroende av intermittenta s.k. förnybara kraftslag och behöver importera el under kritiska perioder.

Ett annat problem med den energipolitik som regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna står bakom är att den helt saknar styrning som är inriktad på leveranssäkerhet eller på att effekt ska tillföras då behovet är som störst. Utöver att energipolitiken saknar ett mål för leveranssäkerheten är heller ingen enskild myndighet ansvarig för densamma. I stället är ansvaret

för leveranssäkerheten uppdelat på ett flertal roller och aktörer. Detta skapar oklarheter och risk för ineffektivitet och är en påtaglig brist i den förda energipolitiken.

För att säkerställa att det svenska kraftsystemet kan leverera en hög elkvalitet och ha en god driftssäkerhet bör regeringen därför, i enlighet med vad som förespråkas i den ovannämnda motionen, verka för att det fastslås ett mål för leveranssäkerheten.

Vi är i grunden positiva till kontinental elöverföring men anser att en eventuell utbyggnad av överföringskapaciteten bör föregås av noggranna analyser och i första hand inriktas på att bygga bort flaskhalsar i systemet. Däremot delar vi inte bedömningen i energiöverenskommelsen att Sverige aktivt ska blanda sig i andra länders energipolitik och försöka ändra deras uppfattningar om kraftöverföring.

Förbättrade överföringsförbindelser till exempelvis Kontinentaleuropa kan visserligen göra det tekniskt möjligt med en ökad elexport från Sverige. Samtidigt finns det en betydande risk att denna export blir affärsmässigt och samhällsekonomiskt mycket tveksam. En efterfrågeökning som drivs av Kontinentaleuropa riskerar att trissa upp de svenska elpriserna på ett oönskat sätt – inte minst i södra Sverige – till men för svenska företag och hushåll. Det elöver-skott Sverige kan exportera har dessutom byggts upp genom massiva subventioner från svenska elkonsumenter till förnybar elproduktion som exempelvis vindkraft. Detta innebär att Sverige genom sin elexport subventionerar industrin och hushållen i grannländer som Finland, Danmark och Tyskland. I likhet med vad som sägs i motionen anser vi att Sverige främst ska exportera el indirekt genom produkter som har framställts med hjälp av el i Sverige och som har ett betydligt högre förädlingsvärde än elkraft.

Avslutningsvis vill vi ansluta oss till det som sägs i motionen om riskerna med fortsatta subventioner till småskalig förnybar elproduktion som exempelvis produktion av solel. Förenklingar i exempelvis byggregelverket är välkomna, men ytterligare marknadssnedvridande subventioner i form av skattelättnader avvisar vi. Dyliga lättnader eller andra subventioner har gjort att de prissignaler som har drivit fram investeringar i olika produktionsanläggningar har varit konstruerade och att marknaden således har satts ur spel. Vi anser – med instämmande i det som sägs i motion 2017/18:4147 (SD) – att eventuella styrmedel eller marknadsmodeller i fortsättningen bör utformas för att möta Sveriges stora energipolitiska utmaning, nämligen de säsongsmässiga variationerna på elmarknaden.

Med det anförda tillstyrks den nyssnämnda motionen i de aktuella delarna. Motion 2017/18:2820 (L) avstyrks i den aktuella delen.

23. Nät- och elmarknadsfrågor, punkt 7 (L)

av Maria Weimer (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 15 och
avslår motion

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5–7 och
10.

Ställningstagande

Jag anser att elmarknaden i möjligaste mån ska vara befriad från konkurrens-snedvridande inslag som olika former av stöd och att en effektiv kraftöverföring borgar för att denna marknad kan växa till gagn för elkunder i både Sverige och övriga Europa. Sverige kan dessutom exportera fossilfri el till länder där den kan ersätta fossilbränslebaserad kraftproduktion. Den svenska el-exporten bidrar också till en ökad energisäkerhet i våra grannländer genom att minska deras beroende av en viss dominerande leverantör. Här är beroendet av gas från Ryssland särskilt besvärande.

Mot denna bakgrund instämmer jag i det som sägs i motion 2017/18:2820 (L) om att det finns stora fördelar med att öka sammankopplingen av elnäten i Norden och övriga Europa. Jag står också bakom det som sägs i motionen om att Sverige bör agera på EU-nivå för att öka sammankopplingen av elnäten i Norden och Europa och för att öka energisäkerheten bl.a. genom att verka för att gasledningen Nord Stream 2 stoppas.

Motionen tillstyrks i den aktuella delen samtidigt som jag avstyrker de övriga motionsyrkandena.

24. Gasfrågor, punkt 8 (M)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M) och Sofia Fölster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 11 och avslår motionerna
2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,
2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 20 och 25,
2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M),
2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V) yrkande 8,
2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del,
2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 39 och
2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

Satsningar på utveckling av teknik för och produktion av förnybar energi är viktiga delar i den energipolitiska överenskommelse som har slutits mellan fem av riksdagens partier. Mot den bakgrunden är det olyckligt om vissa förnybara produktionsslag tvingas verka under sådana tivelaktiga konkurrensförhållanden att hela produktionen äventyras. Den svenska biogasproduktionen är exempelvis utsatt för mycket hård konkurrens från billig biogasimport från Danmark. Detta är emellertid inte en följd av att de svenska produktionsförutsättningarna är sämre eller mindre effektiva utan beror på att de båda länderna har utformat sina stödsystem på olika sätt, till men för de svenska aktörerna. Sverige har valt en modell med konsumtionsstöd till biogasen genom skattebefrielse, medan man i Danmark i stället ger stöd i produktionsledet. Det innebär att dansk biogas som importerats till Sverige subventioneras genom både konsumtions- och produktionsstöd och därmed blir billigare än den svenska gasen.

I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3351 (M) ser vi det som olyckligt att konkurrensen inom EU snedvrids till följd av statliga subventioner. Vi noterar att regeringen också har en positiv syn på biogas som en viktig del i det framtida svenska energisystemet och att den nyligen har tillsatt en utredning om hur biogasens nytta som resurs tas till vara på bästa sätt och hur den kan ges konkurrenskraftiga villkor på både kort och lång sikt. En sådan utredning ser vi som nödvändig, men dessvärre också som otillräcklig. Även om de kortsiktiga konkurrensvillkoren ska utredas anser vi att det krävs mer akuta insatser för att rädda delar av den svenska biogasproduktionen. Det finns därför starka skäl för riksdagen att driva på processen genom att tydligt peka på behovet av mer direkta insatser i närtid. Vi instämmer därför i det som sägs i motionen om att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att verka för en harmonisering av stödsystemen mellan de berörda länderna i syfte att uppnå en gemensam och välfungerande inre marknad för biogas.

Med det anförda tillstyrks motion 2017/18:3351 (M) i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

25. Gasfrågor, punkt 8 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 20 och 25 samt

avslår motionerna

2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V) yrkande 8,

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del,

2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 11,

2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 39 och

2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning finns det en stor outnyttjad potential i Sverige för framställning av metan av olika avfallsprodukter. Denna biogas går att använda till både el- och värmeproduktion men är särskilt intressant eftersom den också fungerar utmärkt som fordonsbränsle. Den förnybara biogasen kan därmed inte bara ersätta fossila drivmedel, utan den positiva effekten blir dessutom dubbel eftersom förbränning av gasen är bättre än att den – en mycket potent växthusgas – släpps direkt ut i atmosfären.

För att producenterna av biogas ska få bättre förutsättningar är det enligt vår uppfattning emellertid nödvändigt med en politik som understöder deras möjligheter att koppla in sig på det befintliga gasnätet. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:899 (SD) förordar vi en utbyggnad av det svenska gasstamnätet, med den primära målsättningen att nätet når ut till de jordbruksintensiva regionerna i t.ex. Skåne och Västra Götaland där tillgången till stallgödsel är god. För att utbyggnaden ska ske på ett samhällsekonomiskt bra sätt och för att hela kedjan från produktion, lagring och distribution till användning ska bli optimal anser vi – med instämmande i vad som sägs i motionen – att kompetensen på området bör samordnas nationellt och att det även bör dras upp riktlinjer för en nationell gasstrategi.

Sammantaget innebär detta således att vi tillstyrker motion 2017/18:899 (SD) i de aktuella delarna. De övriga motionerna avstyrks i de aktuella delarna.

26. Gasfrågor, punkt 8 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 30 och avslår motionerna

2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 20 och 25,

2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V) yrkande 8,

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del,

2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 11 och

2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 39.

Ställningstagande

För mig är produktion och användning av förnybar energi en självklar del i den nödvändiga omställningen av energisystemet i hållbar riktning. Lika självklart är det att gröna näringar som jord- och skogsbruk kan spela bärande roller i denna omställning och att produktion av olika former av förnybar energi kan utgöra en viktig verksamhet som bidrar både till lantbruksföretags lönsamhet och till utvecklingen på landsbygden.

Biogas är en förnybar energikälla som kan framställas ur en mängd olika substrat, exempelvis biologiskt avfall och gödsel. Jag instämmer i det som sägs i motion 2017/18:3772 (C) om att det behövs åtgärder för att ta vara på biogasens fulla potential. Det handlar bl.a. om att åstadkomma en bättre samordning mellan alla de olika politikområden som biogasen berör. Det är också därför som Centerpartiet i sin budget har föreslagit en kretsloppspremie för att lyfta fram biogödslets möjlighet att ersätta fossila gödningsmedel i jordbrukssektorn.

Biogasen är det perfekta exemplet på cirkulär ekonomi. Dessvärre är marknaden inte anpassad efter det synsättet ännu. Därför kan det uppstå olyckliga suboptimeringar som en följd av att biogasen behandlas på ett okoordinerat sätt eftersom den emellanåt antingen främst betraktas som en avfallsfråga eller som en energipolitisk fråga, som en transportfråga, som en infrastrukturfråga eller som en klimatfråga eller blir föremål för skattemässiga överväganden. Det finns mot den bakgrunden starka skäl att – i likhet med vad som föreslås i

motionen – ta ett samlat grepp om biogasens olika aspekter genom att riksdagen uppmanar regeringen att ta fram en nationell biogasstrategi. Motionen tillstyrks således i den aktuella delen.

De övriga motionerna avstyrks i de delar som är aktuella i avsnittet.

27. Gasfrågor, punkt 8 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V) yrkande 8 och
avslår motionerna
2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,
2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 20 och
25,
2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M),
2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del,
2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M) yrkande 11,
2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 39 och
2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

Biogas är ett helt förnybart bränsle som kan användas för produktion av värme och el eller som drivmedel i fordon. Inom industrin kan den även användas som råvara eller energikälla. För att effektivt öka produktionen av och efterfrågan på den klimatneutrala biogasen behövs långsiktiga spelregler för berörda aktörer i Sverige.

Jag ser mot den bakgrunden positivt på att regeringen med stöd av Vänsterpartiet har vidtagit flera åtgärder som ska underlätta för biogasens fortsatta utveckling i vårt land. Vidare noterar jag med tillförsikt att regeringen nyligen har tillsatt en utredning som ska se över förutsättningarna för biogasen i Sverige. Samtidigt instämmer jag i det som sägs i motion 2017/18:2335 (V) om att det finns skäl för riksdagen att genom ett tillkännagivande till regeringen uttala behovet av en biogasstrategi som tar ett samlat grepp om biogasfrågorna och som pekar ut en tydlig färdriktning för det fortsatta arbetet. Ekonomiska stöd, skattesubventioner, regelförenklingar och andra styrmedel bör vara väl koordinerade för att den samlade nyttan av insatserna ska bli så stor som möjligt till gagn inte minst för strävan efter att möta hotet mot klimatet på det mest effektiva sättet.

Med det anförda tillstyrks motionen i den aktuella delen. I den mån de övriga motionerna i avsnittet inte tillgodoses genom detta avstyrks de i de aktuella delarna.

28. Gasfrågor, punkt 8 (L)

av Maria Weimer (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 och

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del och avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 20 och 25,

2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V) yrkande 8,

2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 11,

2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 39 och

2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

Biogas är ett förnybart bränsle med många fördelar. Samtidigt är det viktigt att gasen produceras och konsumeras på ett klokt sätt. Mycket fokus hamnar i den energipolitiska debatten på frågor om produktionen av biogas. Jag vill även peka på betydelsen av att användarsidan uppmärksammas. Att bara förbränna gasen för värme- eller elproduktion eller att nyttja den som drivmedel kanske inte alltid ger den största klimatnyttan och behöver inte heller vara den lämpligaste användningen ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:2820 (L) anser jag att det ofta kan vara motiverat att upgradera gasen och sedan använda den som insatsvara inom exempelvis kemiindustrin. Där kan biogasen ersätta sådan fossil naturgas som Sverige måste importera från andra länder. Slutprodukterna får därmed en tydligare hållbarhetsprofil, och biogasens förädlingsvärde stiger. För små biogasanläggningar som inte är anslutna till gasnätet är värme- och elproduktion ett bra alternativ då biogas som fordonsbränsle har visat sig ha svårt att klara konkurrensen från andra bränslen utan omfattande och marknadssnedvridande subventioner.

Då även naturgasrelaterade frågor är föremål för utskottets överväganden vill jag ansluta mig till det som sägs i motion 2017/18:576 (L) om den planerade ryska gasledningen i Östersjön (Nord Stream 2). Jag ser det som positivt att EU har skärpt sanktionerna mot Ryssland, men anser samtidigt att de bör utvidgas till fler företag inom energisektorn. Ur ryskt perspektiv är energipolitiken ett mycket användbart maktmedel, och det finns därför starka skäl för Sverige och EU att inte ytterligare bygga upp ett beroende av ryska gasleveranser eller tillåta att det etableras infrastruktur i ett så säkerhetspolitiskt och miljömässigt sårbart innanhav som Östersjön. Jag anser att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att genom EU verka för att Nord Stream 2-projektet stoppas. Därmed instämmer jag i det förslag som finns med den inriktningen i motion 2017/18:576 (L).

Sammantaget innebär detta sålunda att jag tillstyrker den nyssnämnda motionen i den aktuella delen liksom den tidigare omnämnda motion 2017/18:2820 (L), även den motionen i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

29. Gasfrågor, punkt 8 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 39 och avslår motionerna 2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4, 2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 20 och 25, 2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M), 2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V) yrkande 8, 2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del, 2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 11 och 2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

Biogas bör på sikt kunna spela en allt större roll i den svenska energimixen. Användningsområdet är brett, och biogas kan dessutom produceras i Sverige, vilket ger en säkrare tillgång och ett mindre beroende av naturgasimport. Därutöver är biogas på många sätt ett smartare alternativ ur både klimat- och hälsosynpunkt än andra biobränslen som kan användas som drivmedel.

Jag instämmer i det som sägs i motion 2017/18:3766 (KD) om att det behövs åtgärder för att gynna utvecklingen på biogasområdet. För att biogasen ska få genomslag på allvar anser jag att produktionen behöver stimuleras, liksom utbyggnaden av tankstationer, inte bara i Sverige utan i hela Europa. För att säkra tillgången till organiskt avfall som är lämpligt att röta krävs det även en effektivare källsortering i kommunerna. Jag anser att riksdagen bör bifalla motionen i den aktuella delen. De övriga motionsyrkandena avstyrks.

30. Värmefrågor, punkt 9 (M)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M) och Sofia Fölster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 10 och
avslår motionerna
2017/18:1516 av Lars Beckman (M),
2017/18:2453 av Jan R Andersson (M),
2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del och
2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

I likhet med regeringen anser vi att kraft- och fjärrvärmesektorn har en viktig roll att spela i det framtida energisystemet, både genom sin roll som producent av biobränslebaserad el- och värmeproduktion och som en viktig leverantör av systemviktiga tjänster.

Däremot har vi inte alls samma sorglösa syn som regeringen på denna sektors konkurrensförutsättningar. Vi ser det exempelvis som djupt problematiskt att regeringen inför skatter mot just fjärr- och kraftvärme som markant försämrar fjärrvärmens möjligheter att konkurrera i energisystemet. I stället för att försvåra för fjärr- och kraftvärmens behövs goda förutsättningar för att återvinna värme och energi. Denna uppfattning överensstämmer med den som framförs i motion 2017/18:3404 (M), och vi anser därför att den motionen bör bifallas i den aktuella delen. De övriga motionerna som är aktuella i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

31. Värmefrågor, punkt 9 (L)

av Maria Weimer (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del och avslår motionerna

2017/18:1516 av Lars Beckman (M),

2017/18:2453 av Jan R Andersson (M),

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 10 och

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Kraft- och fjärrvärmeproduktion är viktiga komponenter i energisystemet. Samtidigt är det viktigt att dessa produktionsslag är hållbara. Detta förutsätter bl.a. att de bränslen som används i dessa sammanhang inte är fossila. Avfall är en viktig energikälla i många fjärrvärmenät, men soporna består i viss utsträckning av fossil plast. Detta är problematiskt, och i likhet med vad som sägs i motion 2017/18:2820 (L) bör målet vara att fjärrvärmen endast undantagsvis ska baseras på fossila källor och då exempelvis när det gäller spillvärme från vissa kemiska processer. Med det anförda tillstyrker jag motionen i den aktuella delen. De övriga motionerna som behandlas i detta avsnitt avstyrks i de aktuella delarna.

32. Värmefrågor, punkt 9 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12 och avslår motionerna

2017/18:1516 av Lars Beckman (M),

2017/18:2453 av Jan R Andersson (M),

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 17 i denna del och

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

När värmefrågor diskuteras är det enligt min uppfattning viktigt att lyfta fram geoenergins potential att bidra till ett hållbart energisystem. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:3748 (KD) anser jag att geotermisk energi passar utmärkt i storskaliga system knutna till fjärrvärmesystem. Geoenergi fungerar även förträffligt för uppvärmningsändamål både i större system och för småhus i form av exempelvis olika jord- eller bergvärmelösningar. Jag vill mot denna bakgrund att riksdagen genom ett tillkännagivande ska framhålla geoenergins som en viktig del i utvecklingen mot ett än mer hållbart energisystem. Jag instämmer således i det förslag som finns med denna inriktning i den ovan nämnda motionen, vilken alltså tillstyrks i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

33. Vissa övriga frågor, punkt 10 (M)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M) och Sofia Fölster (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 26,

2017/18:1521 av Carl-Oskar Bohlin (M),

2017/18:1683 av Jan Lindholm (MP),

2017/18:1719 av Jan Lindholm (MP),

2017/18:1870 av Suzanne Svensson (S),

2017/18:3024 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,

2017/18:3399 av Betty Malmberg (M),

2017/18:3686 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 16 och

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 16.

Ställningstagande

Transportsektorn svarar för en betydande andel av fossilenergianvändningen i Sverige. Biodrivmedel kan bidra till en grön omställning av denna sektor. En omställning i hållbar riktning går dock inte över en natt. Därför behövs det

olika typer av biodrivmedel för att underlätta en övergång från bensin och diesel till grönare alternativ. Sverige kan göra mycket för att stimulera utveckling, produktion och användning av sådana alternativa drivmedel, men ännu större effekt kan uppnås om EU agerar samlat på detta område.

Mot denna bakgrund är vi bekymrade över att det uppenbarligen finns krafter inom EU som vill förbjuda vissa typer av biodrivmedel. Därför instämmer vi i det som sägs i motion 2017/18:3404 (M) om att Sverige bör verka för att alla typer av biodrivmedel ska vara tillåtna inom EU även fortsättningsvis.

En annan fråga som tas upp i samma motion gäller energilagring. Möjligheter att lagra el kan bl.a. göra det lättare att hantera sådana effektbalansutmaningar som följer i spåren av att väderberoende energikällor spelar en allt större roll i energisystemet. I likhet med vad som sägs i motionen anser vi att det är motiverat att riksdagen genom ett tillkännagivande framför till regeringen att den bör se över hur energilagring kan användas mer effektivt i energisystemet. Motionen tillstyrks således även i denna del, samtidigt som de övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

34. Vissa övriga frågor, punkt 10 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 26 och
avslår motionerna
2017/18:1521 av Carl-Oskar Bohlin (M),
2017/18:1683 av Jan Lindholm (MP),
2017/18:1719 av Jan Lindholm (MP),
2017/18:1870 av Suzanne Svensson (S),
2017/18:3024 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,
2017/18:3399 av Betty Malmberg (M),
2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 7 och 8,
2017/18:3686 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 16 och
2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 16.

Ställningstagande

Sverige är ett land med mycket torvmark. Av den förhållandevis ringa mängd torv som bryts i landet används en del för att producera energi. I Sverige klassas denna torv som förnybar vid kraftproduktion och är berättigad till el-cer-

tifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter och då betraktas som en fossil energikälla. I likhet med vad som sägs i motion 2017/18:899 (SD) anser vi att torven ska klassas som förnybar så länge elcertifikatssystemet finns kvar.

Samtidigt instämmer vi i det som sägs i motionen om att regeringen bör verka inom EU för att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga biobränslen inom ramen för handeln med utsläppsrätter. Detta skulle ge bättre förutsättningar för torvutvinningen i Sverige och kunna minska behovet av att importera fossila bränslen. Torven kan på detta sätt även fungera som en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden.

Utöver detta anser vi att det bör övervägas om kraftvärmebränsle med en viss inblandning av torv ska kunna klassas som ett miljöbränsle likt E85. Att blanda in en viss andel energitorv i andra biobränslen ger dessutom goda egenskaper vid förbränning, bl.a. eftersom torven innehåller en viss mängd svavel. Svavelinnehållet gör dock att energitorven är belagd med svavelskatt, vilket leder till att dess konkurrenskraft minskar i förhållande till att tillföra rent svavel vid förbränningen för att uppnå den effekt som en inblandning av torv medför. I det senare fallet tas det dock inte ut någon svavelskatt, och den konkurrenssnedvridning till torvens nackdel som därmed uppkommer anser vi måste åtgärdas. Enligt vår uppfattning vore det rimligare att beskatta utsläppen från förbränningen och inte själva bränslet. Detta skulle även stimulera utvecklingen av reningsteknik och belöna dem som har gjort investeringar för att förhindra miljöpåverkande utsläpp. Vår avsikt är att återkomma till riksdagen med förslag som har denna inriktning.

Med det anförda tillstyrks motion 2017/18:899 (SD) i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks.

35. Vissa övriga frågor, punkt 10 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 16 och
avslår motionerna
2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 26,
2017/18:1521 av Carl-Oskar Bohlin (M),
2017/18:1683 av Jan Lindholm (MP),
2017/18:1719 av Jan Lindholm (MP),
2017/18:1870 av Suzanne Svensson (S),
2017/18:3024 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,

2017/18:3399 av Betty Malmberg (M),
2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 7 och 8 samt
2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 16.

Ställningstagande

Jag vill inledningsvis framhålla att det behövs många olika tekniker för att kunna minska utsläppen av växthusgaser från transportsektorn. Utöver en ökad andel biodrivmedel är även en ökad elektrifiering av transportsektorn viktig. Jag anser att det bör tas fram en nationell plan för elektrifiering av transportsektorn, som inkluderar satsningar på alternativa drivmedelsstationer i hela landet, förenklade byggregler för laddstolpar vid nya parkeringar och bostadshus, satsningar på forskning om och demonstration av elvägar och elektrifiering av godstrafik och busstrafik.

Jag tror också mycket på konsumentmakt som ett medel för den nödvändiga omställningen av transportsektorn. Det s.k. bonus–malus-system som börjar gälla fr.o.m. halvårsskiftet, och som jag och Centerpartiet vill skärpa genom ett förslag om en ”grön bilbonus”, skulle med fördel kunna kompletteras med en modell för energideklaration av nya bilar. Ett förslag med den inriktningen finns i motion 2017/18:3686 (C), och jag anser därför att den motionen bör bifallas av riksdagen i den aktuella delen. De övriga motionerna avstyrks i de delar som är aktuella i detta avsnitt.

36. Vissa övriga frågor, punkt 10 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 16 och
avslår motionerna
2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 26,
2017/18:1521 av Carl-Oskar Bohlin (M),
2017/18:1683 av Jan Lindholm (MP),
2017/18:1719 av Jan Lindholm (MP),
2017/18:1870 av Suzanne Svensson (S),
2017/18:3024 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,
2017/18:3399 av Betty Malmberg (M),
2017/18:3404 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 7 och 8 samt
2017/18:3686 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 16.

Ställningstagande

Energimyndigheten bedömer att elanvändningen för belysning i sektorerna bostäder, lokaler, industri och vägbelysning minskade från ca 14 TWh 2010 till ca 11 TWh 2016. Samtidigt konstaterar myndigheten att användningen av el för belysningsändamål skulle kunna halveras om all befintlig ineffektiv teknik byttes ut mot bästa möjliga teknik.

Energimyndigheten har under de senaste åren drivit den s.k. Belysningsutmaningen. Syftet med satsningen var att starta en dialog med olika aktörer och öka kunskapsnivån, intresset och andelen energieffektiv belysning i Sverige. Tyvärr har engagemanget från andra statliga aktörer kring dessa frågor varit relativt svalt. Jag anser att argumenten för att byta belysning till mer energieffektiva alternativ är så goda att inte minst offentliga verksamheter genast borde agera. Mot den bakgrunden instämmer jag i förslaget i motion 2017/18:3748 (KD) om att regeringen bör ge de statliga verksamheterna i uppdrag att anta Belysningsutmaningen och att därigenom gå före i arbetet för en mer ekonomisk och miljövänlig energianvändning. Motionen tillstyrks i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:228 Energipolitikens inriktning:

1. Riksdagen godkänner regeringens förslag till övergripande mål för energipolitiken (avsnitt 5.1).
2. Riksdagen godkänner regeringens förslag till mål för andelen förnybar elproduktion (avsnitt 5.2).
3. Riksdagen godkänner regeringens förslag till mål för effektivare energianvändning (avsnitt 5.3).
4. Riksdagen godkänner regeringens förslag till upphävande av riksdagsbindningar avseende riktlinjer för energipolitiken (avsnitt 5.4).

Följdmotionerna

2017/18:4147 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag i punkt 2.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag i punkt 3.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål om att Sveriges elproduktion ska vara helt fossilfri och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål för effektivare energianvändning formulerat som att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål för leveranssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kraftöverföring och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elexport och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småskalig produktion och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energianvändning och energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiforskning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:4149 av Maria Weimer m.fl. (L):

Riksdagen avslår propositionen.

2017/18:4150 av Birger Lahti m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att öka den havsbaserade vindkraften i södra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:576 av Jan Björklund m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom EU verka för att Nord Stream 2 stoppas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:899 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energipolitikens inriktning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för småskalig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en långsiktig satsning på kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 17 kap. 6 a § miljöbalken bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsningar på forskning kring solkraft i Sverige ska vara exportorienterade och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till våra jordbruksintensiva regioner och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ta fram en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybart i EU och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn tagen till industrin och den svenska nationens behov och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:931 av Josef Fransson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera svensk basindustri vid utformning av energipolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1141 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s energimål till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU antar en målsättning att all energiproduktion ska vara förnybar senast 2050, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1210 av Peter Helander (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tidigareläggande av kraven i ekodesigndirektivet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1417 av Lars Eriksson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minskad sårbarhet i den svenska energiförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1516 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att för att underlätta för etablering av datacenter snarast ta fram en proposition baserad på förslagen i TPA-utredningens slutbetänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1521 av Carl-Oskar Bohlin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att torv på dränerad mark ska klassificeras som biobränsle och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1675 av Stina Bergström (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en strategi motsvarande den för solceller bör tas fram även för solfångare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheter, hinder och förslag på styrmedel för ökad andel solvärme i såväl småhus som fjärrvärmesystemen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1683 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LED-lampor inte får ha större modulation än 5 procent och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1719 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sårbarhet och systemfel med el för uppvärmning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1870 av Suzanne Svensson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förnybar energi i drivmedelsproduktionen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1932 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att stimulera en ökad användning av biogas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1996 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera samhällsnyttan och kostnaderna för vindkraftsutbyggnaden i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att redovisa kostnaderna för den vindkraftsutbyggnad som hittills har gjorts och totalkostnaden när det är färdigutbyggt och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2003 av Erik Ottoson (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör upprätta en strategi för hur fjärde generationens kärnkraft kan bli en viktig del av den svenska energiförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2034 av Jörgen Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens villkor och framtidsmöjligheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2293 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektiviserings- och energisparlån och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2335 av Emma Wallrup m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på en nationell biogasstrategi för att stimulera produktion och konsumtion av biogas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2453 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens spillvärme i fjärrvärmeproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2820 av Jan Björklund m.fl. (L):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge likvärdiga villkor för koldioxidfria kraftslag och avskaffandet av elcertifikatssystemet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka sammankopplingen av elnäten i Norden och Europa, behovet av att öka energisäkerheten inklusive vikten av att stoppa gasledningen Nord Stream 2, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biogas och fjärrvärme och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenkraften och kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3024 av Jan Lindholm (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett ökat systemtänkande för att effektivare nyttja överskottsvärme och överskottsel och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stark europeisk klimat- och energipolitik och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3229 av Michael Svensson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens betydelse för svensk energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3351 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en gemensam och välfungerande inre marknad för biogas och andra förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3352 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att långsiktiga regler kommer på plats för att möjliggöra utbyggnad av förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3393 av Birger Lahti m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på utformning av s.k. vita certifikat och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på utformning av driftsstöd till havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen aktivt bör agera så att vattenkraftbolagens reinvesteringar samkörs i investeringsplaner så att hela den maximala nyttan tas till vara och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att upprätta en informationsplattform för investering i solenergi samt en solkartläggning och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det utöver Energimyndighetens solstrategi bör inrättas nationella planeringsmål för solel och solvärme och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att se över hur ytterligare stimulanser kan ges för att öka tillgången till förnybar el och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör föreslå en högre ambitionsnivå gällande elcertifikatssystemet inför energiöverenskommelsens första planerade kontrollstation 2018 och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en utredning av hur den elintensiva industrin bättre kan bidra till kvotplikten och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur torvanvändningen ska fasas ut ur elcertifikatssystemet, med inriktningen att nya torvtäkter inte ska öppnas, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en avvecklingsplan för de resterande kärnkraftsreaktorerna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3399 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver iordningställa test- och demoanläggningar för att utveckla effektiviteten hos olika typer av klimatneutral energi och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3404 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett robust energisystem på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och ny, förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, samt på forskning och demonstrationsanläggningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla typer av biodrivmedel fortsatt tillåts på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur energilagrar kan användas mer effektivt i energisystemet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för att ta till vara fjärr- och kraftvärme och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en modell för energisparlån och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3686 av Annie Lööf m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka incitament och möjligheter för att producera solex och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3748 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att forskning inom såväl förnybara energislag som kärnteknik måste stödjas och utvecklas även i Sverige för att tillgodose nödvändig kompetensförsörjning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av fortsatt forskning på solceller, termisk solex och solbränslen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att geotermisk energi som energislag behöver komma fram och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av subventioner för alla energislag bör göras och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten ska erbjuda energirådgivning till både privatpersoner och företag och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana de statliga verksamheterna att anta Belysningsutmaningen och gå före i arbetet för en mer ekonomisk och miljövänlig energianvändning och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidhålla vikten av energiunionens syfte att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi för EU och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av EU-ländernas oberoende av andra länder när det gäller energitillförsel och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3766 av Robert Halef m.fl. (KD):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera användningen av biogas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3772 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta en nationell biogasstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3858 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet, dvs. att inte bidra till växthuseffekten, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3887 av Martin Kinnunen och Runar Filper (båda SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökat fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3897 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på energiforskning med en inriktning som bidrar till behov för alla relevanta kraftslag och delar av energiområdet och tillkännager detta för regeringen.